

Naročnina znaša mesečno 25 — Din,
za inozemstvo 40 — Din

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 440.
Celje: Kocencova ul. 3. Telefon št. 190.Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po
tarifi.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocencova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842; Praha číslo 78.180;
Wien št. 105.241.Sanitetni svet v Ljubljani
„Službene Novine“ objavljajo imenovanje v
sanitetni svet dravske banovineBeograd, 18. januarja, p. Današnje
»Službene Novine« objavljajo zakon o
ustroju ministristva za gradbe in nje-
gove zunanje službe, dalje zakon o pla-
hah in dohodkih, napredovanju in po-
kojninah učiteljev iz resora ministristva
za kmetijstvo. Oba zakona sta stopila s
tem v veljavo.V »Službenih Novinah« je danes ob-
javljeno tudi rešenje ministra za soci-
alno politiko in narodno zdravje, s ka-
terim so imenovani redni člani banske-
ga sanitetnega sveta dravske banovine.
Ti člani so: dr. Alojzij Zalokar, ravna-
telj ženske bolnice in profesor babiške
šole v Ljubljani; dr. Živko Lapajne,sreski sanitetni referent v Ljubljani;
dr. Pavle Kanc, zdravnik v Ljubljani;
dr. Franjo Janković, kazniški zdrav-
nik v Mariboru, dr. Janez Plečnik, univ.
prof. v Ljubljani, ter dr. Josip Tavčar, zo-
bozdravnik in predsednik društva zo-
bozdravnikov v Ljubljani. Za izredne
člane so imenovani za sanitetno teh-
nično stroko inž. Stojan Guzeli, tehni-
čni referent higijskega zavoda v
Ljubljani, za apotekarsko stroko mr.
ph. Gvidon Bakarčič, lekarnar v Ljub-
ljani; v pravni stroki dr. Viljem Krejčič,
advokat v Ljubljani ter v socialno-po-
litični stroki dr. Andrej Gosar, univ.
profesor v Ljubljani.

Italija in naša zunanja trgovina

Zanimiva statistika fašističnega lista — V jugosloven-
skem izvozu je Italija na prvem mestu, v uvozu še le
na četrtem mestuBeograd, 18. januarja M. »Il Popolo di
Roma« piše pod naslovom »Trgovinski
promet med Jugoslavijo in Italijo«:
»Po objavljenih podatkih o trgovinskem
prometu med Jugoslavijo in Italijo za prvih
devet mesecev prošlega leta izhaja, da je
deficit na strani Italije in da potemtakem
naš izvoz v Jugoslavijo nazaduje. To dej-
stvo sili italijanske gospodarske kroge, da
o tem energično razmišljajo. V prvih devetih
mesečih preteklega leta je dosegel ita-
lijanski izvoz iz Jugoslavije vrednost 1 mi-
lijarde 409 milijonov dinarjev. To znači, da
je Italija še vedno najbogatejša tržišče za
izvoz jugoslovenskih proizvodov in šele da-
leč za Italijo prihaja Avstrija, v katero je
bilo v istem času izvoženega iz Jugoslavije
blaga v vrednosti 768 milijonov dinarjev.
Izvoz iz Jugoslavije v Italijo je torej na-predoval v primeri z letom 1928. za 196 mi-
lijonov dinarjev. Medtem pa je v prvih de-
vetih mesecih preteklega leta Jugoslavija
uvozila iz Italije vsega samo za 614 milio-
nov Din. Iz tega izhaja, da je Italija v vr-
sti onih držav, iz katerih Jugoslavija uvaža,
šele na četrtem mestu. Na prvo mesto pri-
de namreč Češkoslovaška s 976 milijoni
Din, za njo Avstrija z 967 milijoni, Nemčija
z 860 milijoni in šele potem Italija.Ako primerjamo naš izvoz v Jugoslavijo
z onim iz 1. 1928. vidimo, da je preteklo
leto padel za 85 milijonov Din, kar znači,
da predstavljalo italijansko - jugoslovenski
trgovinski odnos deficit na škodo Italije.
Italija kupuje od Jugoslavije dvakrat več,
nego ji prodaja. Glavni proizvodi, ki jih Ita-
lija uvaža iz Jugoslavije so: gradbeni les,
jajca in rogata živina.Zavodi za vzgojo in poboljšanje izprijene in
zanemarjene mladineVažna uredba ministra pravde — Vzgojevalnice in pritoževalnice —
Ločeni zavodi za deco in mlajše mladoletnike — Ureditev in uprava
zavodovBeograd, 18. januarja AA. Minister prav-
de dr. Srškić je prednal uredbo o osno-
vanju in delu državnih zavodov za vzgojo
in poboljšanje dece najmlajših mladoletni-
kov. Uredba določa med drugim:Vzgojevalni in poboljševalni zavodi.
Zavodi, v katerih se bo vršila vzgoja in
poboljšanje dece in mlajših mladoletnikov,
so ali zasebni ali državni in drugi (občinski,
banski itd.) zavodi, v kolikor zavodi ne ka-
žejo, da se bo ta vzgoja in poboljšanje
vršila samo v državnih zavodih (§ 446 I
in § 452 KP).Namen državnih zavodov je, da s po-
ukom, strožnostjo in delom, kakor tudi s
privajanjem na delavnost poboljšujejo svo-
je gojence ter nanpravijo iz njih koristne
člane človeške družbe.Za ustanavljanje državnih zavodov za
vzgojo in poboljšanje dece in mlajših mlado-
letnikov bo skrbel minister pravde, pod
čigar upravo stoji tudi centralni fond za
kazenske in podobne zavode (§ 20 uvod-
nega zakona z dne 15. 2. 1929). O tem, ki
se državni zavodi osnavljajo, odloča mi-
nister pravde po potrebi in sredstvih, ki jih
ima na razpolago.Razen državnih zavodov obstoje oblastni,
občinski in zasebni zavodi za vzgojo in po-
boljšanje dece in mlajših mladoletnikov, ki
morajo biti organizirani po vzoru državnih
zavodov. Njih ustanovitev in pravila odobri
minister pravde. Taki zavodi se morajo sub-
vencionirati iz proračuna ministristva pro-
svete in drugih ministristev.Zasebni zavodi stoji pod vrhovnim nad-
zorom ministra pravde.Državni zavodi so te vrste: 1.) zavodi za
vzgojane dece. V te zavode se pošiljajo
zaprtačen in moralno pokvarjeni otroci (§ 14
k. z.), ki so izvršili kaznivá dejanja. Oddajo
odredi skrbstveno sodišče na podlagi § 26
k. z.; 2.) zavodi za vzgojane mlajših mlado-
letnikov. V te zavode se pošiljajo zapu-
ščeni in mlajši mladoletniki (§ 14 k. z.), ki
so storili kakšno kaznivo delo. Oddajo odredi
sodnik za mlajše mladoletnike. Gojenci osta-
nejo v zavodu vse do tle, dokler se ne po-
boljšajo, najmanj leto dni in največ do kon-
čnega 21. leta starosti; 3.) zavodi za po-
boljševanje mlajših mladoletnikov. V te za-
vode se pošiljajo zapuščeni in moralno po-
kvarjeni mlajši mladoletniki, ki so storili
kaznivo dejanje in ki so toliko zreli, da so
mogli poimeti nomen svojega dejanja, a so
že tako pokvarjeni, da jih ni mogoče
poslati v zavode za vzgojo. Gojenci osta-
nejo v zavodu do tle, dokler se ne po-
boljšajo, najmanj 3. največ 10 let. Iz zavodov
za poboljševanje se lahko gojenci premeste
v zavod za vzgojane mlajših mladoletni-
kov.Minister pravde more odrediti, da se v
nekaterih teh zavodih, ki imajo dovolj zem-
ljišča, nešlejo mladoletniki, ki so sposobni
za polno delo.O načinu vzgojanja v zavodu za deco in
mlajše mladoletnike bo predpisana posebna
uredba v sporazumu z ministristvom pravde.Državni zavodi se vzdržujejo iz proraču-
na ministristva, iz področja drugih ministri-
stev, ustanov in občin in iz lezavov in do-
bravnih donosov.

Vrhovno nadzorstvo nad državnimi za-

vodi vrši ministristvo pravde, ki se lahko po
svojih inspektorjih v vsakem času prepiča
o stanju v državnih zavodih.

Uprava zavodov.

Zavode upravlja pod osebno odgovornostjo
upravnik zavoda, ki se izvoli z natečajem
iz vrst uglednih pedagoških delavcev. Nje-
ga kakor tudi ostalo osebje postavlja mi-
nister pravde. Minister pravde lahko pri po-
edinih zavodih imenuje posvetovalni odbor
z nekaj člani iz vrst uglednih javnih de-
lavcev. Odbor skrbi za to, da je zavod čim
najbolje organiziran.

Notranja ureditev.

V vsakem zavodu so poleg upravnih od-
delkov še posebej: potrebno število učil-
nic, obrtne delavnice, dvorana za gledali-
šče in soba za gimnastiko, pevška soba s
čitalnico, ambulanca s sobo za zdravnika,
oddelek za nalezljive in nenalezljive bolni-
ke, kopališče, oddelek za dokončane in še
ne odpuščene gojence in oddelek za bive
gojence zavoda, ki iz kakršnihkoli razlogov
ponovno pridejo v zavod. Sola in obrtne de-
lavnice, kakor tudi ostali oddelki morajo
biti v samem zavodu.

Osebe.

Osebe zavoda je stalno in honorarno.
Stalno osebje je: 1.) upravnik zavoda, ki
vodi glavni nadzor in skrb nad duhovno in
telesno nego gojencev, vodi nadzor nad
poukom in skrbno spremlja točno izpolnje-
vanje vseh predpisov. On postavlja in od-
pušča služinčad, on daje navodila za vse
posle ki se podvzemajo v zavodu in vodi
administrativno dopisovanje z vsemi obla-
stvi. Odgovoren je naredbodavcu za vse iz-
datke iz blagajne. Po potrebi more vzeti
pomočnika in pisarja; 2.) učitelji in vzgoj-
ni vzgojitelji tako, da en vzgojitelj nima
več kot 25 gojencev; 3.) učiteljice, ki so
učitelji ženske in biva, v kolikor to
dolžnost ne opravljajo vzgojitelji; 4.) nad-
zorniki osebja, tako da pride en nadzornik
na vsakega vzgojitelja. Nadzorniki mora
biti vsak čas ob strani gojencev, kadar niso
zaposleni v šoli ali v delavnici; 5.) račun-
sko ekonomsko osebje, ki ga tvorijo blagaj-
nik in skladiščnik; 6.) potrebno število stro-
kovnikov, obrtnih učiteljev in njihovi po-
močniki. V dolžnost teh učiteljev in njo-
vih pomočnikov spada da usposobi učence
za obrti tako da bi mogli z uspehom po-
ložiti pomočniški izpit in da bi bili po odho-
du iz zavoda sposobni za samostojno obrt;
7.) služinčad, ki obstoja iz potrebnega šte-
vila kuharjev - kuharic, podkuharjev - pod-
kuharic, peric, vratarja, služiteljev in dru-
gega osebja ter 7.) iz potrebnega števila
učiteljev za večerje in umetnost.Ta uredba stoji v veljavo in dobi obvez-
no moč, ko se razglasi v »Službenih Novi-
nah«. S tem dnem prenehajo veljati vsi do-
sedanji predpisi, ki bi nasprotovali dolo-
bam te uredbe.

Povratek bolgarskega kralja

Sofija, 18. januarja AA. Povratek bol-
garskega kralja Borisa pričakuje tekom
jutrišnjega dne. Na kolodvoru ga bodo spre-
jeli zastopniki vlade in volajstva.

SPORAZUM Z MALO ANTANTO

Mala antanta je pristala na odgoditev ureditve vzhodnih reparacij
Važna garancija velesil - Popoln sporazum z NemčijoHaag, 18. januarja, AA. Ker je vpra-
šanje nemških reparacij definitivno re-
šeno, je stopilo vprašanje vzhodnih re-
paracij v odločni stadij.Predsednik komisije za vzhodne re-
paracije, francoski minister Loucheur,
je imel sestanek s predsednikom haaške
konference Jaspardem in mu obrazložil
nemožnost rešitve madžarskih repa-
racijskih predlogov ter tudi navedel raz-
log neuspeha konference v tem vpra-
šanju. Zastopniki Male antante so za-
htevali rešitev vseh vprašanj, Madžar-
ska pa zahteva, da se rešijo ta vpraša-
nja v zvezi z agrarno reformo. Zastop-
niki Male antante so pristali na to, da se
in del vprašanja reši v Haagu, drugi
del pa pozneje na specialni konferenci.
Obenem pa so zahtevali jamstva, da
njihove obveze nasproti Madžarski ne
bodo presegle vsote njihovih prej-
emkov od Madžarske. Včeraj popoldne so
trajala pogajanja do 20. ure, a brez
uspeha. Pogajanja so se nadaljevala ob
21. ter so trajala do 4. jutraj. Rešitev
madžarskega vprašanja je odložena
za kasneje pod pogojem, da dobe dr-
žave Male antante jamstvo za pokritje
reklamacij, ki obstoje proti njim.Paris, 18. januarja, AA. »Havas« poroča
iz Haaga: V želji, da se državam Male
antante da formalno jamstvo glede na re-šitev onih vprašanj, ki te države zanimajo
v zvezi z Madžarsko, ter v želji, da za-
stopniki držav Male antante takoj podpi-
šejo protokol o sprejetju Youngovega na-
črta, so velesile izdelale deklaracijo, v ka-
teri med drugim vele: Francija, Velika
Britanija in Italija se obvežejo, da bodo
stremeli za tem, da bo komisija za vzhod-
ne reparacije uredila plačila Madžarske in
sicer najkasneje šest mesecev po razsodbi
ali strokovniškemu mnenju mednarodne
razodbišča o interpretaciji členov 191. in 250
triatonske pogodbe, ozirajoč se pri tem
na optantsko odločitev Društva narodov iz
leta 1927. Dalje pravi deklaracija, da se
bodo Velika Britanija, Francija, Italija, Ja-
panska in Portugalska odrekle v korist Ru-
munije, Češkoslovaške in Jugoslavije dele-
ža, ki jim pripada iz madžarskih reparacij
po letu 1943.Haag, 18. januarja, AA. V vprašanju
mobilizacije prve tranše nemškega re-
paracijskega poročila je prišlo med
nemškimi delegati in zastopniki držav-
upnic do popolnega sporazuma. Proto-
kol o sporazumu bo podpisan v poned-
eljek.Danes bo odobrena vsebina poročila
o pogajanjih glede rešitve vzhodnega
reparacijskega vprašanja, ki bo omo-
gočilo Mali antanti, da podpiše Youn-gov načrt, ne glede na to, da se bodo
pogajanja za rešitev vzhodnega re-
paracijskega vprašanja nadaljevala v Pa-
rizu.Haag, 18. januarja AA. Na včerajšnjih
konferencah je prišlo do sporazuma tudi
glede odredbe, ki se bo v mednarodno re-
paracijsko banko moral stekati en odstotek
anuitet, ki jih bo plačala Nemčija na pod-
lagi Youngovega načrta.Nemški delegat dr. Schacht tekom vče-
rajšnjega dne še ni dal jamstva, da bo
Nemška narodna banka kasneje sodelovala
v mednarodni reparacijski banki. Sodi se,
da bo dr. Schacht to storil tekom današ-
njega dne.

Bolgarske reparacije

Beograd, 18. januarja M. Bolgarski list
»Utro« poroča, da trdijo v soliskih vlad-
nih krogih, da je dosegla Bolgarija v Ha-
gu glede reparacij sporazum v tem smislu,
da bo plačevala Bolgarija v 37 anuitetah
po 11 milijonov zlatih frankov in da bo
plačevala 25% reparacij s stvarnimi daj-
tavi.Ta vest službeno ni potrjena. V bolgar-
skih opozicijskih krogih trdijo, da se je
prišel minister financ Molov pogajati za
sklenitev novega posojila, ki bi ga upora-
bila Bolgarska za likvidacijo kreditne in
ekonomske krize v državi.Italijanska senzacija
za londonsko konferenco
Italija pripravljena zavreči svojo vojno mor-
narico med staro železo — Prvi razgovori
med delegatiLondon, 18. januarja, s. Ženevski po-
ročevalec lista »Daily Herald« poroča,
da bo italijanska delegacija mogoče že
na otvoritveni seji pomorske razoro-
žitvene konference poskrbela za senza-
cijo. Mussolini namreč želi, da bo ita-
lijanski zunanji minister Grandi podal
izjavo, da je Italija pripravljena vreči
skoraj vse svoje brodeve med staro
železje, ako bi drugi narodi sledili nje-
nemu vzgledu.Grandi bo tudi podpiral ameriško za-
htevo za precejšnje znižanje pomorskih
sil. Mussolini polaga veliko važnost na
to, da se morajo močne države prilago-
diti potrebam slabših narodov in da
je nesprejemljivo, ako postavljajo
močne države svoj lastni standard in
prepuščajo slabše države v stanju
brezmadne podrejenosti.Diplomatski poročevalec »Daily Te-
legraph« javlja, da bodo odnošaji med
ameriško in italijansko delegacijo pri
londonski konferenci posebno tesni in
pristrani. Grandi je pospešil svoj odhod
iz Ženeve za 24 ur, da bi mogel čim-
prej konferirati s Stimsonom. Poro-čevalec lista meni, da bo italijanska
zahteva za pariteto s francosko vojno
mornarico našla pri Ameriki precej
simpatij, ako bi v tem vprašanju na-
stale difference med Francijo in Italijo.London, 18. januarja AA. Snoči je spre-
jel vodja ameriške delegacije Stimson šte-
vilne novinarje, katerim je dal kratko in-
formativno poročilo o pomorski razorožit-
veni konferenci.Stimson je posebno naglasil prisrčen spre-
jem v Plymouthu, ki je bil zelo dober znak
za bodočnost. Dalje je Stimson izjavil, da
je imel zelo prijeten razgovor z angleškim
ministrskim predsednikom Macdonaldom in
da bo ameriška delegacija danes posetila
angleško zunanje ministristvo. Končno je
Stimson omenil, da se bo sestal z delegati
drukih držav še pred konferenco in da bo
jutri posetil odnosilce Francije in Italije.
Na vprašanje, kaj misli o konferenci, je
Stimson naglasil, da ameriški delegati trd-
no upajo na ugoden potek konference.Washington, 18. januarja AA. Izjavo, ki
jo je dala ameriška delegacija po prihodu v
Anglijo, da se namreč na londonski konfe-
renci ne bo razpravljalo o odstranitvi glavn-
ne tipa vojnih ladij, tu tolmačijo tako, da
žele delegati naj bi predvidene omejitve
veljale zaenkrat samo za križarke.

Škof ujel razbojnika

Budimpešta, 18. jan. č. Nadškof iz Vel.
Varadina dr. Anton Majer je doživel ne-
običajno opasen dogodek. Ko se je vračal
v kočiji iz Vel. Varadina v Arad Sent
Martol, je naenkrat zaslišal iz jarka ob ce-
sti klicanje na pomoč. Ko se je ozrl s ko-
čije, je opazil, ležati v jarku deklico, pre-
ko polja pa bežati neznanega moškega. Ta-
koj je ukazal kočijažu, naj zasleduje be-
gunca, toda vozilo je kmalu obtičalo v bla-
tino. 60-letni energični nadškof je sam sko-
čil s kočije, vzel kočijažev revolver in jo
ubral za beguncem. Ker se mož ni hotel
ustaviti, je nadškof parkrat ustrelil, da ga
prestraši in prisili, da se uda. Ko sta bila
že razmeroma blizu, je sicer beguncem še
vedno tekel naprej, a je zaklical nadškofu,
naj raje pusti zasledovanje, ker ima tudi
on orožje in da bo streljal dr. Majer se
ni dal preplašiti in je zasledoval moža štiri
kilometre daleč ter je res vsega upuha-
nega prijel. Ko je pripeljal še kočijaž za
njim, sta ga zvezala. Na policiji so pozne-
je ugotovili, da je nadškof ujel nekega zna-
nega cigana, večkratnega težkega zločinca,
ki je skušal oropati in umoriti tudi dekli-
co, ki je bila naidena v občestnem jarku.

Influenca v Turčiji

Sтамбул, 18. januarja s. V Ankari divja
huda epidemija influence, ki zahteva dnev-
no mnogo žrtve. Epidemija se širi tudi po
ostalih pokrajinah Turčije.

Pritožba menihov na gori Athos

Atene, 18. januarja s. Zastopniki ruskih
in bolgarskih menihov na gori Athos so
pri Društvu narodov vložili tožbo proti gr-
ški državi, ker je grška vlada protipravil-
no zaplenila njihovo premoženje.

Sabotaža ruskih seljakov

Moskva, 18. januarja s. Ker so oblasti
prisilile kmete, da morajo pristopiti kot čla-
ni k zadružnim obratom, so kmetje začeli
v veliki meri klati živino ter na drug način
unicavati svoje premoženje. Vlada
je dala lokalnim oblastem nalog, naj z
najstrožjimi merami nastopijo proti takim
kmetom. Vsakemu kmetu, ki bo brez potre-
be klatl živino ter uničeval svoj posest, bo
posestovo zaplenjeno. Poleg tega bo kazno-
van z zapornim dveh let ter izgnan iz svo-
jega okraja.

Obsojeni bolgarski general

Sofija, 18. januarja AA. General v poko-
ju, bivši minister in guverner Makedonije
med svetovno vojno Raca Petrov je bil
obsojen na 9 mesecev zapora, ker je okle-
petal sodnika Konstantinova. General Pe-
trov je izrekel kletvo proti sodniku ob pri-
liki priziva proti razsodbi, s katero je bil
leta 1921 spoznan za krivega za poraz
Bolgarije.

Aretirani filmski igralec

Pariz, 18. januarja. AA. Polica je prišla v
trenutku, ko sta hotela odpotovati v Južno Ame-
riko, nemškega filmskega igralca Viljema Per-
lewitza in zobozdravnika Karla Ohlyja, rojene-
ga na Dunaju, ki sta osumljena velike tatvine
draguljev v znesku 700.000 frankov.

Na smrt obsojena zastupljalka

Szo'nok, 18. januarja s. Danes se je končal
proces proti dvema zastupljalkama.
Glavna obtoženka Kardoševa je bila zaradi
umora svojega čopca in čina obsojena na
smrt. Druge obtoženka Földvary je bila
oproščena ter takoj izpuščena na svobodo.

Smrti skok iz brzovlaka

Hrastnik, 18. januarja
Nocoj se je iz neprevidnosti zgodila med
postajama Zidani most in Hrastnik huda
nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Z ve-
černim brzim vlakom Zagreb-Ljubljana se
je peljal tudi neki zagreški potnik srednjih
let, ki je pomotoma stopil v ta vlak. Ko
ga je sprevodnik pri prešipavanju voznih
listkov opozoril, da smer njegove vožnje ni
prava, se je Zagrebčan silno prestrašil. Po-
čakal je, da se je sprevodnik oddaljil, na-
kar se je povzpел na okno in skočil iz dr-
večega brzega vlaka.Zaradi tega dogodka se je brzi vlak izje-
moma ustavil v Hrastniku, kamor je že tudi
dospevala vest, da si je nesrečni potnik pri
skoku iz vlaka na kamenitem železniškem
nasipu prebil lobanjo in obležal na mestu
mrtev.Albert Thomas
pride v JugoslavijoBeograd, 18. jan. AA. Direktor medna-
rodne urada dela Albert Thomas, velik
prijatelj našega naroda, prispe v Beograd
16. februarja t. l. Albet Thomas se zlasti
zanima za socialne razmere v naši državi
in za ureditev odnošajev med delavstvom
in poslodavci. Pri tem obisku bo Thomas
posetil naše pristojne čimtelje, da se in-
formira o sedanjem položaju delavstva v
naši državi.

Drzen vlom v Zagrebu

Zagreb, 18. jan. n. Davi je bil odkrit ne-
navadno drzen vlom v blagajno Jugoslo-
venskega društva za vžigalce v Zagrebu.
Vlomilci so prišli v pisarniške prostore
skozi okno ter niso načeli blagajne s strani,
kakor se to navadno dogaja, marveč so
izrezali obe ključavnici pri vratih blagajne.
Ko so odstranili še desko tresora, jim je
padla v roke vsa gotovina v znesku 15.000
Din. Mnogo večji znesek, ki je bil istega
dne v blagajni, je blagajnik zvečer oddal
glavni blagajni, ki se nahaja drugod. Po-
licija je uvedla zasledovanje drznih in
vsekaror rutiniranih vlomilcev, o katerih
pa manjka za enkrat še vsaka sled.Prva jugoslovenska doktorica
trgovskih vedZagreb, 18. januarja n. Danes popoldne
je promovirala na ekonomsko komercialni visoki
šoli gospa Marija Klobučar za doktorja komer-
cialnih znanosti. To je prva ženska v Jugosla-
viji, ki je dosegla to akademsko čast. O pri-
liki promocije je imel rektor dr. Verona prime-
ren nagovor, v katerem je zlasti tudi poudarjal
to okolnost.

Severni galebi na Jadranu

Split, 18. januarja. č. V Trogiru so našli dva
morska galeba, ki sta imela na nogicah alumi-
naste prstane. Na enem prstanu je bilo označeno
Armistol Centre Riga No. 29.085, drugi pa je
imel označbo: Mus Zool Helsingfors, Finland No.
7289. Ko sta se galeba pojavila na obalah na-
šega morja, so planili naši galebi na nju ter ja
v nekaj trenutkih usmrtili. Na ta način je po-
stalo prebivalstvo pozorno na mrtvi ptici.Otvoritev največjega hotela v
JugoslavijiZagreb, 18. januarja. n. Jutri dopoldne bo sve-
čana otvoritev največjega hotela v Jugoslaviji, to
je hotel »Mlinov« v Zagrebu. Ogromna zgrad-
ba ima 8 nadstropij ter je najmoderneje urejena.

Muslimanski list v Sarajevu

Sarajevo, 18. januarja. n. Skupina tuksajskih
muslimanov namerava izdati poseben musli-
manski list, ki b' se bavil z literaturo. Objav-
ljal bi, kakor naglašalo snovatelji v danes izda-
nem proglasu, zabavno in poučno gradivo je
domače in tuje literature.

Anton Lajovic:

Kulturnopolitični pomen Matične francoske turneje

Odkar se je Matica vrnila iz Francije, me je nemalo znanecv zaupno izpraševalo, jeli res imela Glasbena Matica v Franciji tako velik umetniški uspeh.

Izredno značilno se mi zdi tako vprašanje za miselnost naše inteligence. Ono razodeva tisto globoko nezaupanje, katero sedi žal tako ukoreninjeno v srcih inteligentnejših plasti našega naroda.

Strahna je moč naše preteklosti v miselnem svetu našim.

Ce je človeška družba ustvariteljica vrednotenja vsega življenja, gospodarskega, socialnega, kulturnega, umetnostnega, religioznega, če je ona, kot to trdi o razni sociologiji, tvoriteljica človeških idealov, potem je gotovo, da mi Slovenci iz svoje avstrijske preteklosti vlačimo za sabo težke verige neštetih predsodkov in napačnih vrednotenj, predvsem pa strašno pezo malodušnosti in nezaupanja samih vase, obteženo s kulturnimi ideali, ki so identični z onimi naših nekdanjih tlačiteljev. Če je imperalistično mišljenje srednje Evrope, v čegar ozračju je vzrasla naša starejša inteligenca, oboževala moč števila, je reverz na stran istega mišljenja naše nezaupanje v samo sebe iz mehaničnega razloga, da smo maloštevilni.

Ta naša malodušnost ne rodi samo velike hladnosti in desinteresanosti našega naroda na naših kulturnih naporih, temveč ona pomenja zanje čisto pozitivno zapreko. Nezaupanje v samega sebe čimlje tako posamezniku kot celemu narodu še tisto moč, katera e v resnici na razpolago, in če je ne jemlje popolnoma, jo vsaj zmanjšuje in dela hromo.

Na vsak način je potreba, da se iztrgamo iz takega duhovnega mrtvila. To pa ne samo iz našega narodnega interesa temveč iz obče človeškega, ker ne samo zase, ampak tudi za druge narode smo toliko manj pomembni, kolikor manj pride o do produktivnega izraza one naše ustvarilne energije, kateri smo virtuelno sposobni.

Ni pa zadosti, v svrhu da se približamo temu cilju, da delamo kulturne napore in ustvarjamo kulturne dobrine. Marveč treba je, da cel naš narod čuti z našim kulturnim naporom, da je informiran o njem ter da je prepričan o njegovi notranji vrednosti. Le tako je mogoče, da zraseti njegova narodna zavest in njegov narodni ponos s tem, da se njegova duhovnost napolni s kulturnimi dobrinami, ki so jih ustvarili njegovi sinovi in da mu prepričanje o vsečloveški vrednosti te duhovne žetve preide globoko v njegovo čustvovanje.

S takimi vrednotami tako rekoč zapolnjen mora naš človek končno izgubiti malodušnost in se zavzeti svoje narodne in človeške vrednosti. Ob tako duhovno obogatenu našem človeku ne bo nevarnosti, da bi se nam še nadalje rušila naša narodnostna meja. Naša narodno-kulturna atraktivnost bi bila potem dovolj velika, da paralizira atraktivnost sosednjih tujih narodov.

Mimogrede rečeno mislim, da je problem našega nemškutarja ne toliko problem gospodarske nadmoči nam tujih narodov — sosedov, kot problem kulturne atrakcije tujih narodov in na drugi strani premalega našega dosežanega kulturnega magnetizma.

Pred kratkim je bila naša opera priredila teden slovanskih oper. To je bilo važno kulturno-politično dejanje. Toda deležen je bil tega kulturnega napora samo majhen del publike in sicer samo ljubljanske. Mislim, da ni bilo prav, da se o tej stvari ni obširno razpravljalo v naših listih.

Tako je akcijski radius tega kulturnega napora bil prav majhen. Če bi se bilo intenzivno govorilo o pomenu tega napora v vsej javnosti, bi se bil za ta napori interesiral zelo širok krog vsega našega naroda in bi bil raz svojstven način deležen tega kulturnega dejanja in spremljal bi ga bil s simpatijo in bi obenem duhovno obogatil sam sebe.

Naš narod, kakor je nezaupljiv sam vase, rabi, da mu njegove kulturne ustvaritve kot plemenito-kovinske puncice inozemstvo Glasbena Matica je svojemu kulturnemu naporu dobila potrditev bratskih narodov češkega in poljskega in prijateljske Francije.

In bilo je prav, da je potom tiste propagande doma, katero je Slovenec poročevalc označil kot »krivavo reklamo in ne-prikrito samohvalot«, vnesla iz široke plasti našega naroda prepričanje in spoštovanje velikega kulturnega dejanja, katerega je izvršila Glasbena Matica.

Prav s to propagando je ona bistveno obogatila narodno samozavest širokih plasti našega naroda in jim dala vero in zaupanje vase, jih s tem iztrgala iz malodušne pasivnosti in usmerila k kulturnemu aktivizmu.

S tem je v dvojni smeri skušala rešiti svoje naloge. Na eni strani z desetletnim kulturnim naporom ustvarjajoč kulturne dobrine in na drugi strani z njim obogatevajoč do sedaj slabotno našo narodno-kulturno samozavest in dvigajoč v nas za vsako človeško sožitje tako važno zavest človečanskega dostojanstva in ponosa. Pomen napora Glasbene Matice je torej ne samo glasbeno-kulturni, kot bi ga utegnil ceniti kak glasbeni strokovnjak, temveč v neprimerno izdatnejši meri kulturno-politični, ker dviga narodove sile k radostnemu udeleževanju. Čim se narod zave, da je sposoben ustvarjati kulturne tvorbe mednarodne vrednosti.

»Slovenec« poročevalc pa je, s svojega primitivnega glasbeno strokovnjakarskega vidika, smatral ta napor samo za »precej važen dogodek«. Ne samo to. Skušal je s sužestno trditvijo celo v slabo luč postaviti kulturni napor Glasbene Matice, češ da »ona v našem narodu nima nobenih pra-

vih korenin, zakaj še nikoli ni pela na deželi« in da »se zato krog njenih oboževalcev talno krči in da vse sodobno misleče odpada iz tega kroga«.

Mislim, da je s tem storil slabo uslugo čitateljskemu krogu »Slovenca« in »Slovenca« samemu. Če prav vidim, je ta gesta »Slovenčevega« poročevalca v direktnem nasprotju s slovensko-narodnimi tendencami, ki jih sicer kaže »Slovenec«. Saj »Slovenec« je vendar na tem, da se slovenska narodna zavest okrepi. S čim naj bi se okrepila, če je ne obogatimo z lastnimi kulturnimi dobrinami in z vero v njihovo vrednost.

A »Slovenčevemu« poročevalcu se zdi umestno, se upirati takemu naporu in ga omalovaževati.

Z moim kulturno-političnim gledanjem ni eliminirana »sveta nezadovoljnost« onih, ki hočejo, nenasršeni s tem, kar se je doslej doseglo, z vedno večjim kulturnim naporom do višjega nivoja in večje usovernosti. Toda ta kritična nezadovoljnost, če naj bo v na širši javnosti izrečena, ne sme biti izrečena na način, ki bi obenem rušil tisto, kar za narod življenjsko važnega pomenja, v smislu zgorajšnjih izjav, vsak kulturni napor.

Turnir v San Remu

San Remo, 18. jan. Na velikem mednarodnem šahovskem turnirju v San Remu so bila dosedaj odigrana dva kola. dočim se tretje vrši danes. Borba je v vseh partijah zelo ostra in žilava in je prinesla že v začetku velika presenečenja.

V prvem kolu so samo dve partiji končali remis. Svetovni prvak Dr. Aljechin je igral napram Italijanu Monticelliju špansko. V sredi je dobil figuro in je gladko zmagal. Bogoljubov je preigral Araiza v precej dobro igranem damskem gambitu. Yates je presenetil z zmago nad Spielmannom, ki se je v španski igri nenkrat znal v slabi poziciji in ni mogel zadržati pohoda vezanih črnih kmetov. V indijski igri Dr. Vidmar: Kmoch je zadnji napravil napako ter s tem omogočil Vidmarju žrtve kmeta, kar je odločilo partijo v prid jugoslovanskemu pravku. Dr. Tartakower je igral proti Grau-u po Retijevem sistemu. Pridobil si je kmeta in zmagal v končnici. Rubinstein se je le suučano rešil poraza. V španski igri z Ahuesom je zašel v popolnoma izgubljeno pozicijo, toda Ahues je v odločilnem momentu izpregledal pravilno nadaljevanje in se je moral zadovoljiti z remijem. Niemcovci je v igri z Maroczyjem hodil zopet svoja pota. Stal je že slabo, vendar pozicija belega ni zadoštovala za zmago in je partija končala remis. Zadnja partija Romi: Colle, igrana isko, je bila prekinjena v remis poziciji.

II. kolo igrano 17. t. m.

Aljechin je že na čelu tabele! Kot beli je napravil Yatesu igral špansko in sigurno zmagal. Izenaidil je Colle, ki je proti Bogoljubovu uporabil svojo znano varijanto z damskim kmetom in d-bil po rošadi. Rubinstein je nadvaldal Romija z damskim gambitom Remis so končale sledeče partije: Kmoch: Araiza. Grau: Ahues. Monticelli: Tartakower in Niemcovci: Spielmann. Partija Dr. Vidmar: Maroczy je bila prekinjena v enaki poziciji.

Prva seja unrave SKJ

Beograd, 18. jan. p. Dne 25. t. m. bo prvič zasedala v Beogradu novoimenovana uprava Sokola krajevine Jugoslavije. Vabila so že odposlana vsem članom uprave. Dnevni red seje, ki se odpravi 25. t. m. ob 10. dopoldne je zelo obširen. V prvi vrsti se bo izvršilo konstituiranje odbora in bo do imenovanje uprave žup ki bodo kasneje imenovali uprave posameznih sokolskih društev. Na tej seji bo tudi govora o nadaljevanju priprav za vsesokolski zlet v Beogradu.

Poljski turisti v Jugoslaviji

Varšava, 18. januarja AA. Število poljskih turistov, ki obiskujejo jugoslovanske letovišča, vedno bolj narašča. Leta 1927. je naše poslaništvo v Varšavi izdalo 213 vizumov. Leta 1928. že 533. Vrhu tega je bilo novinarjem izdanih 18 vizumov. Leta 1929. je poslaništvo izdalo 1155 vizumov. 71 vizumov novinarjem in 251 kolektivnih vizumov. Uročevati je treba, da so mnogi Poljaki dobili vizume tudi pri jugoslovanskih poslaništvih v Pragi in na Dunaju.

Pomočnik bana zopet sprejema stranke

Ljubljana, 18. januarja. AA. Pomočnik bana g. Dr. Otmar Pirkmajer se je vrnil s službenega potovanja ter zopet sprejema stranke ob določenih dnevih.

Poklonitvena deputacija hrvatskih seljakov

Zagreb, 18. januarja. n. Danes popoldne je odpotovala iz Zagreba v Sisak s posebnim vlakom mnogobrojna deputacija hrvatskih seljakov iz Dugega Sela in Remeta, da se priključi veliki poklonitveni deputaciji sšaškega okraja. Obenem z deputacijo je odprtoval tudi 80 članski pevski zbor Lisinskega, ki bo priredil v Beogradu več koncertov.

Konferenca o carinskem premirju

Beograd, 18. januarja. AA. Po informacijah, ki so jih prejele naše gospodarske organizacije, bo 17. februarja t. l. v Zenevi mednarodna konferenca za prosvetev vprašanja mednarodne konvencije o carinskem premirju. Na tej konferenci bo zastopana tudi naša država.

Hmeljski trg

Žatec, 18. januarja h. V preteklem tednu je bil promet zelo živahen. Dnevno je znašal 100 do 150 metrskih stotov. Kupci so bili tuji izvozniki. Le deloma so kupovali domačini. Cene 650 do 700. Zaključna tendenca je bila danes zelo mirna. Cene čvrste. Javni markacijski urad v Žatcu je do večerja zabeležil 153.000 metrskih stotov žatskega hmelja.

Odisejada angleške jadrnice

Angleško jadrnico »Neptun« so gnali viharji preko vsega Atlantskega oceana

London, 18. januarja. AA. Davi je privlekel v Tobermoryjski zaliv, ob za padni obali Škotske angleški parnik »Hesperus« angleško trjamborko »Neptun II« iz Saint Johna v Novi Fundlandiji, ki je doživela nenadno prigodo.

Omenjeno jadrnico je strahovit vihar v napačni smeri gnal preko vsega Atlantskega oceana. »Neptun II« je odjul 29. novembra v Newtown v zalivu Bonavista. Ko je bila ladja 30 milj od cilja, jo je nenadoma zajel strahovit vihar, ki jo je zagnal na odprto morje. Na ladji je bil kapetan, več mož posadke

in pet potnikov vstevši neke ženske. Ladja je v viharju kmalu izgubila smer in je bila predana na milost in nemilost strahovitemu valovju, ki je razbilo ladji rešilne čolne in ladjo samo rrecej poškodovalo. Ladja je blodila po Atlantskem oceanu polnih 8 tednov. Bila je zelo dobro založena z živili ter je bila večkrat v veliki nevarnosti, da vdre vanjo voda. Končno so jo morski valovi prignali v bližino skalnate obali ob rtu Ardnamurchan, kjer jo je opazil stražar tamošnjega svetilnika, ki je poslal ladji parnik »Hesperus« na pomoč.

Izredno drzen razbojniški napad

Dva razbojnika sta ustavila avto in odnesla 40.000 Din — Orožniki so ju že aretirali

Beograd, 18. januarja p. Iz Brčka javljajo, da je bilo izvršeno ne daleč od sela Labudovca neobičajno drzno razbojništvo, ki je docela slično nastopanju ameriških prebrislih razbojnikov. Z nekim avtomobilom se je vozil blagajnik parne žage »Urania« g. Andrija Petrovič, ki je imel s seboj 40.000 Din za izplačilo delavstvu. Avtomobil je naletel na cesti na velik kup kamenja in je le malo manjkalo, da se ni prevrnil. Izredni prisilnosti soferja se je zahvaliti, da je avto ustavil brez nesreče. Ko sta se pa sofer in uradnik še čudila nastavljeni past, sta že prikočila dva maskirana razbojnika s puškama v rokah in zahtevala

denar. Naprej je moral dvigniti roke sofer, nakar so prisilili tudi uradnika ter mu odnesli ves denar.

Ko sta prišla napadence k sebi, sta poskela prvo orožniki postajo in prijavi razbojništvo. Orožniki so nemudoma uvedli preiskavo ter jim je res uspelo že čez nekaj ur aretirati oba razbojnika. Gre za nekega 20-letnega seljaka Barjanovića in nekega 30-letnega Ervina. Že v tem kračnem času sta potrosila 5000 Din. Tudi maske so orožniki našli še pri njih. Razbojnika sta zločinstvo priznala ter bosta te dni predana sodišču.

GOSPODARSTVO

Kako bodo davčne uprave postopale pri sprejemanju kronskih bonov

Kakor smo že včeraj poročali, so davčne uprave sprejele navodila glede postopanja pri sprejemanju 20% kronskih priznanic za plačilo davčnih zaostankov na neposrednih davkih in državnih pribitkih za l. 1928 in prejšnja leta. Finančno ministrtvo je ta navodila, ki omogočajo liberalnejše postopanje davčnih uprav, izdalo z odlokom od 13. t. m.

Sprejemajo se samo priznanice, ki so bile izdane na področju, ki je še danes sestavni del naše kraljevine, ne bodo pa ee priznale one kronske priznanice, izdane na teritoriju, ki se danes nahaja izven mej kraljevine.

Glede določanja davčnega dolga do leta 1928 navaja ministrtvo v svojem odloku posebne vzlede: N. N. je bil n. pr. koncem l. 1928 dolžan še 1000 Din, za l. 1929 pa mu je bilo prisilnanih na davku še 500 Din. Če je leta 1929. plačal na račun svojih davkov 600 Din, bo s priznanicami lahko plačal še 900 Din: če je l. 1929 plačal samo 400 Din, potem lahko s priznanicami plača še 1100 Din: če pa je l. 1929. plačal na račun davkov 1200 Din, more s priznanicami plačati še 300 Din. Ti vzlede kažejo, da se davčna plačila v l. 1929 porabijo v prvi vrsti za kritje davkov za to leto in šele kadar plačilo presega predpis davkov za leto 1929, se porabi za kritje davčnega zaostanka koncem l. 1928.

Dalje odreja odlok ministrtva, da se s priznanicami ne morejo poravnati esekucijski stroški in zamudne obresti zaradi zaračunane plačila davkov.

Položaj za likvidacijo kronskih priznanic se je s tem odlokom ministrtva za dravsko banovino znatno izboljšal. Zato opozarjamo vse interese, da se še pred eventualno erodajo pod nominalno vrednostjo prepričajo, ali in v kolikoli moreto v smislu gornjih navodil porabiti bore za poravnavo lastnih davčnih dolgov. Pri tem pa je treba upoštevati, da neizkoriščen ostanek voste, na katero se glasi priznanica in ki presega osebni dolg enega davkoplačevalca ali skupni dolg več davkoplačevalcev, ki hočejo z isto priznanico poravnati svoje zaostanke, ne bo upoštevan.

Pa tudi za one imetnike priznanic, ki nimajo davčnega dolga ali ne morejo priti v položaj, da bi imeli davčni dolg, je po teh navodilih položaj postal ugodnejši. V dravski banovini je znašal koncem l. 1928. dolg na davkih, ki pride na podlagi teh navodil lahko v poštev za poravnavo s priznanicami, preko 44 milijonov Din, dočim se eni skurna nominalna vrednost v dravski banovini razpoložljivih bonov okrog 10 milijonov Din. Pri smoteni organizaciji poravnavevanja in ponudbi bi mogli torej vse bone porabiti za poravnavo davčnih zaostankov v dravski banovini sami.

Rok za likvidacijo 20% kronskih bonov vendar 60 dni

Pred dnevi smo objavili besedilo § 2. zakona o odvzemu iz prometa in o uporabi 20% kronskih priznanic, kakor je bilo objavljeno v »Službenih novinah« št. 19 od 15. t. m. in po katerem znaša likvidacijski rok za te priznanice samo 45 dni od dneva objavljenja (do konca februarja). V »Službenih novinah« št. 12 od 17. t. m. pa je omejen zakon pnovno objavljen in sicer s spreminjenjem besedilom § 2 po katerem se more reguliranje davčnih dolgov s priznanicami vršiti tekom 60 dni, po-erši z dnem, ko ta zakon dobi obvezno moč (torej do 17. marea). Iz pripomba k ponovni čitavi tega zakona je razvidno, da je bila od finančnega ministrtva pogrešno poslana v objavljanje.

— Zagrebški pomladni velesojem se bo letos vršil od 5. do 14. aprila in bo obsegal sedmo razstavo avtomobilov, specialni sejem za kmetijstvo ter razstavo perutnine in polnih ter snornih polbrešnih. Jesenski vzorčni velesojem pa se bo vršil od 13 do 22. septembra.

— Oddaja zakupa poslovnih prostorov v palači »Ljubljanski dvor« v Ljubljani se bo vršila dne 10. februarja potom licitacije pri direkciji državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v Zbornici za TOI.)

— Pohranje državne trošarine v Ljubljani. Kakor znano, se gospodarski krog v Ljubljani zavzemajo za to, da bi mestni dohodarstveni urad tudi po 1. januarju smel pobirati državno trošarino za državo.

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 18. januarja.

Na ljubljanski borzi je bil pretekli teden devizni promet srednje živahen. Znašal je namreč 22 milijonov Din napram 17.7, 27.0, 15.9 in 17.1 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Povpraševanje po devizah je bilo nekoliko večje, ker se je v zadnjem času gospodarstvo pri stalno naraščajočih deviznih tečajih skušalo pokriti z devizami. Švicarski frank je namreč tekom tedna polgoma porušal in snoredno s švicarskim frankom tudi naš d'inar. Razen devize Curiha, ki jo Narodna banka že drugo leto drži na nespremenjeni višini, so se vse ostale devize dvigale, in sicer deviza Newyork od 56.44 na 56.515, deviza London od 275.24 na 275.98, deviza Dunaj od 7.954 na 7.9726, deviza Praga od 167.23 na 167.54 in deviza Trst od 295.72 na 296.40.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pretekli ponedeljek pri znatnem prometu skokoma dvignila od 441 na 447 do 449. Tekom tedna pa so tečaji zopet poprutili na isto višino, kakor koncem zadnjega tedna. Od ostalih državnih papirjev je bilo v prometu še 7% Blairovo posojilo ro 78.5 do 79, investicijsko posojilo po 84.75 do 85.25 in agrarne obveznice po 52. Bančne vrednote so sicer obdržale čvrstejšo tečajno zadnjo tedna, vendar je bilo malo prometa. Tudi za industrijske papirje ni bilo večjega zanimanja. Trboveljska se je okrepila na 475 zakli, v ostalem pa so bili še zaključki v Slavsku po 80, v Tvernici vagonov po 175, v Dubrovački po 430 in v Jadranski po 320.

Devize in valute.

Ljubljana. (Prosti promet.) Berlin 1354, Curih 1095.9, Dunaj 7.9726, London 275.98, Newyork 56.515, Praga 167.54, Trst 296.40, Pariz 222.69.

Curih, Zagreb 9.12875, Pariz 20.33, Newyork 517.55, London 25.19, Milan 27.08, Madrid 68, Amsterdam 208, Berlin 123.65, Dunaj 72.80, Praga 15.31, Budimpešta 6.71.

Žitni trg

Ljubljana, 18. januarja.

Čvrsta tendenca na žitnem trgu se je vzdržala tudi v preteklem tednu čenprav je bila tendenca na ameriških tržiščih deloma slabša. Prehodno nazadovanje tečajev na čičaški borzi pa ni moglo bistveno vplivati na položaj kontinentalnih borz ter so pokazali tečaji precejšnjo odpornost. Cene pšenici so na vojvodinskem žitnem trgu ostale tekom tedna v glavnem nespremenjene, deloma pa so se celo dvignile. Na budimpeštanski borzi je pšenica za marec koncem pretek. tedna notirala 23 penzov, dočim je bil včeraj zabeležen tečaj 23.45, ki se je danes povpsel celo na 23.72. Pri nas se dovozi na trg dalje zelo slabi in je včasih prav težko dobiti blago Baška pšenica stane trenotno za 78 kg težko blago 207.5 do 210 Din za 100 kg, poljska pšenica pa je še trmorno dražja.

V koruzi je bila tendenca v preteklem tednu neenotna. Sredi tedna so cene kazale nagibnost k popuščanju koncem tedna pa so se zopet okrenile na staro višino. Izvoz koruze je v zadnjem času prišlo živahen, zlasti ker so naše cene znatno pod paritetu. Veliko je povpraševanje po moki, če in so mnogi mlini v Vojvodini v tej vrsti razprodani. Zato so se cene ponovno nekoliko dvignile, tako da stanejo boljše znamke že 330 do 340 Din za 100 kg.

+ Novosadska blagovna borza. (18. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet: 9 vagonov pšenice, 23 vagonov koruze, 2 vagona ječmena in 11 vagonov moke. Pšenica: baška 77 kg 202.50—205.78 kg 205 do 207.50; gornjebaška 78 kg 205—210; baška 78 kg 205—212.5; gornjebaška 200—205; sremska 192.50 do 197.50. Ječmen: baški in sremski 63/64 kg 125—130. Oves: baški 137.5—142.5. Koruza: baška 100—102.5; s kakovostno garancijo 100—105; za februar 107.5—110; za marec, Dunaj 120—122.5. Moka: baška 40c 320 do 330; 2c 290—300; 5c 245—250; 6c 185 do 190; 7c 145—155. Otrbi: baški in baška 90—95.

+ Budimpeštanska terminka borza. (18. t. m.) Tendenca prijaznejša. Promet živahen. Pšenica: za marec 23.72—23.73 za maj 24.64—24.66; za marec 14.31—14.32; koruza: za maj 15.03—15.05 za julij 15.03 do 15.05, trzajina za maj 14.05—14.07.

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA.

Začetek ob 20.

Nedelja, 19.: Ob 15. življenje je lepo. — Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. — Ob 20. Čvrček za pečko. Izven. Ponedeljek, 20.: Zaprt.

LJUBLJANSKA OPERA.

Začetek ob 20.

Nedelja, 19.: Carmen. Gostovanje Mande Liberts-Rebanove. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Ponedeljek, 20.: Zločin in kazen. Gostovanje Hudožestvenikov.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Začetek ob 20.

Nedelja, 19.: Ob 15. Krog s kredo. Kuponi. Ob 20. Orlov. Kuponi. Ponedeljek, 20.: Zaprt. Torek, 21.: Lepa pustolovščina. C. Kuponi. Sreda, 22.: Zaprt. Četrtek, 23.: Zločin in kazen. Gostovanje Hudožestvenikov.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.

Začetek ob 20.15.

Nedelja, 19.: Tat.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naša iskreno ljubljena, dobra, nepozabna soproga, mamica, hči, sestra, svakinja, teta, gospa

Marija Gajšek, roj. Turk

soproga pogrebnege podjetnika

danes nenadoma, previdena s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb predraže nam pokojnice bo v ponedeljek, 20. t. m. ob 15. iz hiše žalosti, Zaloška cesta 1, oziroma Hrvatski trg 7, k Sv. Kržu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v torek 21. t. m. ob 7. v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, 18. januarja 1930.

Ivan, soproga; Andja in Vlado, otroka; Ivan Turk, oče; Ivan in Alojz Turk, brata in ostali sorodniki.

Domače vesti

* Iz Zdravniške zbornice. Zasebna zdravnica dr. Ljudmila Kovačeva v Mariboru je bila vpisana v imenik zdravniške Zbornice za Dravsko banovino.

* Uradni list kraljevske banske uprave Dravske banovine objavila je 21. številki zakon o srbski pravoslavni cerkvi, nadalje osnovno o razporeditvi obsojencev na poedine kazenske zavode po § 7. zakona o izvrševanju kazni na prostosti, razpored o oddaljanju maloletnikov v zavode za vzgajanje in poboljšanje ter razpored za oddajanje oseb v zavode za izvrševanje očuvanih odredb.

* Natečaj za inženjerja kemije. Komanda zrakoplovstva je razpisala natečaj za inženjerja kemije, ki bi vodil poslovanje v kemijskem laboratoriju.

* Službo honorarnega prometnega zdravnika s sedežem v Rogatcu, je razpisala občinska uprava bolniškega fonda pri direkciji državnih železnic v Ljubljani. Pravilnik za zdravniško službo bolniškega fonda je na vpogled pri postajnem načelniku v Rogatcu in pri občinski upravi bolniškega fonda, kjer se zvedo tudi natančnejši pogoji. Prošnje se sprejemajo do 1. februarja.

* Operna pevka Ropasova na pevski turneji po Ameriki. Ridgewoodova slovenska naselbina je 22. decembra pozdravila v svoji sredi slovensko umetnico. Pevsko društvo »Slovenci« je priredilo koncert, na katerem je nastopila altistka gdč. Zora Ropasova. Koncert se je vršil v dvorani Kočevskega doma, ki je bila nabito polna ridgewoodskih slovenskih naselbincev. Gdč. Ropasova je odpevala tri točke ter je za narodne pesmi žela bučen aplavz. Morala se je po programu pokazati na odru ter povzročiti odpeti par slovenskih komadov. Ameriška kritika o naši pevki je splošno pravilna. Gdč. Zora Ropasova je imela svoj koncert v Clevelandu dne 12. t. m. a dne 17. t. m. je nastopila v slovenski naselbini Forest - City. Koncertirala bo tudi v Chicagu.

* Tino Patiera kot ribič. Zadnje bivanje znanega opernega pevca Tino Patiera v njegovem rojstnem kraju Cavtatu je imelo za rojake v dubrovniški okolici koristne posledice. Patiera kot strasten ribič je v Cavtatu ustanovil ribiško zadrugo ter ji poklonil motorni čoln za ribji lov ter vse potrebno orodje.

Danes ob 3., 4.5., 6., 7.5., 9. uri.

Douglas Fairbanks

v filmu senzacij

Železna maska

Kino Ideal.

* Jubilejne poštne znamke. Udruženje rezervnih oficirjev in bojnikov je z odobrenjem ministrskega sveta poverilo izdelavo jubilejnih poštne znamke znanemu našem umetniku Dragotinu Wagnerju. Dohodek teh znamk je namenjen za dostojen spomenik in za grobnico našim bojnikom, umrlim v Franciji. Wagner je dovršil svoje delo in v bližnjih dneh se prične tiskanje znamk, ki v kratkem pridejo v promet. Znamke po 3 Din predstavljajo Kajmakčalan, znamke po 1 Din bodočji spomenik v Parizu, a znamke po 50 par predstavljajo Dobro polje. Udruženje rezervnih oficirjev namerava ob priliki posvečenja tega našega pokopališča v Parizu vrniti obisk francoskim bojnikom.

* Naši izselenci v Argentini so si poleg lista »Slovenski tednik«, ki izhaja v Buenos Airesu, ustanovili tudi lepo razvijajočo se prosvetno organizacijo. Med njimi je mnogo rojakov iz Primorja, ki so morali zapustiti svojo domačo grudo in se izseliti v Južno Ameriko. Številna mlada inteligenca med njimi se je z velikim idealizmom opirala prosvetnega dela. V svojem poročilu na Jugoslovensko Matico javljajo med drugim: »Naše narodno življenje se razvija polagoma, a stalno. Vidj se napredek in zato je treba, da vztrajamo, ker le tako bomo prišli v kratkem času do močne izseliške organizacije, ki je tu zelo potrebna. Od jugoslovenskih oblastev imamo vso moralno podporo, ker pišemo in delujemo res v jugoslovenskem duhu. Žal je vsa podpora samo moralna, a potrebovali bi še materialno. Pa to nas ne straši, nego delamo napre in zaupamo v boljšo bodočnost.« — Jugoslovenska Matica je argentinskim rojakom poslala že večjo množino knjig za njihove knjižnice in čitalnice. Želijo pa imeti tudi naše liste in revije, ki bi jih seznanjali z dogodki v domovini.

* Sprejem učenk v kmečko gospodniško šolo na Mali Loki. Na posestvu Mala Loka pri Vel. Loki se bo otvoril 10. februarja tečaj kmečke gospodniške šole, ki bo trajal do 31. julija. Iz pogojev za sprejem povzemamo naslednje: Učenke morajo stanovati v zavodu, ker imajo vso oskrbo. Poudarjati se bodo poleg verouka, vzgoje, slovnice, ravnanja z bolniki, spisa in računstva, še teoretično in praktično kmetijstvo, kuhanje, šivanje, pranje, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Celotna oskrbina znaša 3600 Din. Dve tretjini plača za učenke banka uprava kot odškodnino za dela, ki jih opravljajo učenke na posestvu. Ostalo tretjino, 1200 Din plača učenka v dveh obrokih: pr-

vo polovico pri vstopu, drugo po preteku treh mesecev. Sprejete učenke naj vzamejo s seboj po možnosti eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, en par vrtnih čevljev, potrebno perilo, dva delovna predpasnika, dva para rjuh, štiri prevleke za blazino, štiri brisače, štiri serviete in jedilni pribor (žlico, vilice, nož). Dekleta mora biti stara nad 16 let, imeti morajo dovršeno osnovno šolo, biti morajo moralno neoporečne, popolnoma telesno zdrave in predložiti obvezo staršev za poravnane stroškov šolanja. Predložiti morajo tudi potrdilo županstva, da so hčerke male oziroma srednje kmetije. S temi podatki in prilogami opremljene in kolektivno (za 5 Din) prošnje za sprejem naj se vpošlje vsaj do 26. t. m. vodstvu kmečke gospodniške šole Mala Loka, pošta Velika Loka.

* Smrtna kosa. Včeraj je po kratki boleznini preminula v ljubljanski bolnici v starosti 28 let ga. Vladka Bataglieva, soproga obnejnega policijskega komisarja g. Antona Bataglieva na Jesenicah. Pokojna Vladka, ki je izhajala iz ugledne ljubljanske obitelji, je bila na Jesenicah zelo ugledna in simpatična osebnost. Pred kratkim se je morala podvreči v ljubljanski bolnici operaciji slepiča. Operacija se je sicer posrečila, toda po nekaj dneh so nastopile komplikacije ter povzročile prerano smrt. G. Bataglieva je izgubila s pokolnico ljubezljivo življenjsko družico, mali 6 letni Desan pa zlato mamico — V Ljubljani je umrl bivši mestni uslužbenec g. Jakob Ogriček in bo njegov pogreb danes ob 16. — V 91. letu starosti je preminul v Mariboru prokurist pivovarne Tscheligi g. Julij Mayer. Pogreb bo danes ob 14.30. — Pokojnikom blag spomin. Žalujemo naše iskreno sožalje!

* Banska uprava v Skopju. Po vestih iz Beograda se bo za banko upravo v Skopju zgradilo poslopje, čegar troški se preračunljivi na 30 milijonov dinarjev. Z gradbenimi deli se bo pričelo letos.

* Naše lepote v filmu. Na potu v Dubrovnik je te dni prispel v Split Paul Fortier Jones, direktor ameriške filmske družbe Pathé Newst, da sestavi program za filmanje Dalmacije. Jones si je ogledal Split, Solin in Trogir ter napravil beležke za svojega operaterja, ki bo pomladni film posamezne partije. Pri filmanju Splita se bo posebej poudarjala karaktistična Splita kot mesta. Meštrovičevih spomenikov. Znan ameriške Pathé - revije so zelo popularne v Ameriki. Vsak teden jih vidi skoraj polovica ameriškega prebivalstva, torej približno 50 milijonov ljudi, tako da bodo te revije najboljša propaganda za divno jugoslovensko Primorje.

* Iz življenja Slovencev v Buenos Airesu. Našim narodnim mučnikom v spomin je priobčil »Slovenski tednik«, ki izhaja v Buenos Airesu, dne 14. decembra veliko skupinsko sliko, na kateri so portreti Vladimira Gortana in tovarišev prepleteni s trnjem. Mučnikom so posvečene tudi tople spominske besede. — V božični številki istega lista čitamo obširno poročilo o proslavi rojstnega dne kralja Aleksandra List poudarja, da je novi poslanik dr. Milorad Stražnički popolnoma razčistil razmere v tamošnjem Jugoslovanskem klubu in združil jugoslovensko naselbino v močno enoto.

* Prireditelj v prid Ciril - Metodovi družbi. Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Cerknici priredi drevi v prostornih tamkaljnega Sokolskega doma veselico z igro, petjem in godbo.

* Nalezljive bolezni v Dravski banovini. Uradni list objavlja pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini v dobi od 1. do 7. decembra 1929. Predvsem je v tem času močno razrasla škrlatinka. V zdravniški oskrbi je bilo 207 za škrlatinko obolenih oseb, največ v celjskem in litjskem okraju. Umrli sta za škrlatinko 2 osebi: ena v Krškem, ena pa v ljubljanski okolici. Nadalje je bilo prijavljenih 84 primerov davice, 84 primerov ošpic, 23 primerov tifusnih obolenj, 10 primerov ščena, 2 primeri došilnega kašlja in 1 primer vrančnega prisada.

* Vsiljivi tuji agenti. Iz Mariborske okolice nam pišejo: Zadnji čas se je pojavilo zopet polno raznih inozemskih agentov v Mariboru in okolici, ki s spretno zvočnostjo silijo neizkušene ljudi v naročje raznih predmetov. Ti potniki ne gredo pre izpred praga, dokler ne opravijo svojega poslanstva in ne vpišejo žrtve v svojo past. Ni čudno, da je bil obavljen pred kratkim v nekem listu poziv, naj se taki agenti naznanijo takoj sodišču, posebno oni ki delajo propagando za dunajsko fotografsko podjetje Sascha Hendler, firma za povečanje slik. Te slike ne odzvarjajo v nobenem oziru, ne v umetniškem, ne v podobenosti, zahtevam interesentov.

* Visoka starost. V Murski Soboti živi menda najstarejša Slovenka Ana Huberčeva, ki je nedavno dosegla starost 94 let. Pred dvema letoma je izgubila vid, sicer pa je še popolnoma zdrava. Ima še dober spomin in se zlasti še dobro spominja dogodkov iz leta 1848.

* Dve veliki belgijski tovarni iščeta agilnega zastopnika za prodajo mlekarških strojev, zlasti separatorjev in strojev za rezanje lesa. Pisane ponudbe naj se naslovijo na belgijski konzulat v Ljubljani.

FOTO-KINO-APARATI

in potrebne naprave

in drogeriji

KANC, LJUBLJANA

KANC, WOLFRUM, MARIBOR

CENIK KRATISI

* Smrt v goreči hiši. V selu Migorca v okolici Debra je predvečernim v hiši ci Mekla Vejsloviča nastal požar. Ker je Mekla trdo spal in ni pravočasno opazil požara, se je zrušila goreča hiša nad njim in je mož našel v ruševinah smrt. V hiši je zgorel tudi osliček, ki je tvoril vso njegovo imovino.

* Tatvina kobile pri Sv. Jakobu ob Savi. V noči na 16. t. m. so brčkone cigani ukradli posestniku Valentinu Štebetu v Sv. Jakobu ob Savi 8 let staro kobilu, vredno okrog 3300 Din. Ukradena kobilica je srednje velikosti temno rdečkaste barve z belimi lisami na glavi. Na zadnjih nogah ima enake bele lise ter je na obeh straneh trebuha oguljena od vprege. Oškodovanec je zadelo prijavi oziroma, ki iščejo tatu.

* Pomnite, da se bo vršil VI. vinski sejem priznanih ljutomersko - ormoških vin v torek 21. t. m. ob 11. uri dopoldne v Središču ob Dravi.

* Daruile Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Ključavničarska ulica 3-11.

* Phaidon. Subskripcija do 31. t. m. Brošura 30, originalno vezan 42 Din. — Naroča te!

* Obleke in klohuke kemično čist. barva in oblika tovarna Jos. Reich.

* Javna zahvala. Po skoro enoletnem bolehanju in neznosnem trpljenju, ko sem preizkusila že najrazličnejša zdravila sredstva brez haska in bila tako rekoč že zapisana smrti, se je z največjo vnezo zavzel zame g. dr. Ivan Premrov ter mi s svojo večjo temeljitostjo rešil življenje, za kar se mu na tem mestu javno in najpriznaneje zahvaljujem. — V Litiji, dne 16. januarja 1929. — Marija Borštnar, vdova pismonosca.

ITO — zobna pasta najboljša!

* Nenavadna zdravila. Eno najnovejših zdravil je gotovo katranova pilača, ki se je uporabljala še v 17. in 18. stoletju. Uporabljali so jo angleški mornarji, ki so potovali v Virginijo in sicer pri prsnih boleznih. Prirejali so ta čaj iz katrana na ta način, da so razrezane komade vrvi, namočene v katranu, polivali z vročo vodo. To vodo so potem pijli mornarji kot dobro zdravilo proti kašlju. Gotovo so ta opazovanja mornarjev bila pravilna; moderna znanost je šele mnogo pozneje ugotovila, da katran in katranu slične sestavine imajo posebno povoljen vpliv na bolezni pljuč. Moderna zdravila, kakor kreosot, a predvsem priljubljeno in specirano, zlasti učinkovito sredstvo kresival, imajo za sestavni del katranu slične snovi. Pred starim, neokusnim katranovim čajem angleški mornarjevali so prednost, da so okusno pripravljani, se lahko uživajo ter jih imajo otroci radi. Pri zdravljenju prehlada, kašlja in hudega obolenja pljuč se mnogo in rad uporablja kresival.

* Gospodine! Vaše perilo nere. posuš. moga ali lika tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

* Prihodnje predavanje ZKD. V torek bo predaval ob 20. v kazinski dvorani g. stavbni nadsvetnik inž. Maček o vseki o bodoči Ljubljani. Gosp. predavatelj bo orisal najzanimivejšo smeri razvoja Ljubljane v zadnjih sto letih in nato oertal najvažnejše tehnične probleme bodoče Ljubljane in njih moderno rešitev. Predavanje bodo spremljale skiptične slike.

* Gg starejših, ki se ne bodo udeležili skupnega kosila, vabi odbor »Jadrana«, da pridejo po kosilu (okrog 14.30) v dvorano Kazine na prijateljski sestanek.

* Spomenik vojnim žrtvam na Viču. Prejeli smo: Priznamo radi, da se vsika občina prav lepo razvija v vsakem pogledu. Na nekaj pa le premalo mislimo: Spomenika za vojne žrtve se nismo postavili. So nekateri že mislili na to, pa se dela vendar še niso oprijeli, češ, na se oprijemo tega dela drugi, ki morda nimajo toliko posla kakor mi sami. No, sedaj pa se je le odločilo nekaj mož, ki se počelo žrtvovati tudi temu delu iz ljubizmi do naših pokojnikov, ki so bili žrtve nesrečne svetovne vojne. Danes popoldne bo v šolski telovadnici na Viču prvi sestanek v ta namen. K udeležbi so vabljivi vsi, ki im kaj na tem, da bi dobili tudi vsike vojne žrtve primeren spomenik. Začetek zborovanja in posvetovanja ob pol 16. — K obilni udeležbi vabi pripravilni odbor.

* Iz gledališča. V dramji se bo danes ob 15. pri znižanih cenah igrala prisrčna in zabavna komedija »Življenje je lepe« z Levartjem, Lipahom, Mirom Danilovo in drugimi, zvečer pa ganljiva božična igra »Cvrček za pečjo« s Šaričevom, Vido Juvanovo, Medvedovo, Mirjo Danilovo, Cesarjem, Kraljem, Skrbniškom, Gregorčkom in drugimi ob običajnih cenah. — V operi se bo drevi pela »Carmen« z odlično pevko Almando Libertis - Rebanovo v naslovni vlogi z znižanimi cenami izver abemala. — V ponedeljek, torek in sredo bodo gostovali v opernem gledališču Hudeževniki. Prvi večer bodo uprizorili: Do stojevskega »Zločin in kazna«, drugi Ostrovskega »Siromastivo ni sramota« in tretji Gogoljevo »Zenitev«. Prejprdnia vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

Mamica, Vi ste nam pisale dali, jaholk še lepih ste zraven nabrali; oče pa včera v mestu so bili in BUDDHA čaj za pihre so kupili!

Tea Import, Ljubljana, Aškerčeva ulica.

* Šentjakovski gledališki oder bo ponovil danes ob 20.15 krasno francosko igro v treh dejanjih »Tat«, ki je dosegla včeraj velik uspeh. Vstopnice se dobe ob pol 20. pri gledališki blagajni.

Danes premijera
ob 3., 4.5., 6., 7.5., 9.

Zabavno! Razkošno!
Elegantno!

Harry Liedtke

Duhovite in vesele pustolovčine glasovitega in elegantni ljubljene in osvajalec ženskih src kot
lepega detektiva ter milijonarjeve hčerke!
d. tektiv Harry

Rezervirajte takoj vstopnice.

Ob 11. dopoldne poslednjič
Chaplin v džungli!

Kino »Ljubljanski dvor«
Telefon 2730

Prvi tonfilm pride samo

v kino Ljubljanski Dvor

* Ljubljanski učiteljski pripravljajo pevsko turnejo, združeno s poučno ekskurzijo po domovini. Pripravljalni odbor je določil kraje, kjer nameravajo gostovati in sicer podoje preko Bazine v Dalmacijo in čez Karlovac zopet domov. Kot izkušen svotovalac stoji odhodu ob strani profesor g. Emil Adamič, ki je že vodil turnee učiteljskih odbor. Odbor prosi dobrotnike in prijatelje narodnega vzgojiteljskega narašča za primerne podpore.

* Obvestilo. Uredništvo »Omladine« nas prosi za objavo: Predavanje tov. Vekoslava Iskre, ki je bilo v 3. št. »Omladine« najavljeno za ponedeljek 20. t. m. in ki bi se imelo vršiti v društveni čitalnici »Jadrana«, je zaradi ovir preloženo na četrtek in se bo vršilo v zbornici ljubljanske univerze. Tovariši udeležite se predavanja v polnem številu!

* Zimsko kopališče Ilirije je dostopno javnosti ob nedeljah in praznikih ves dan, ob delavnikih pa od 10. do 17. in od pol 19. do 20. Temperatura vode je 24 do 25 stopinj C in zraka 28 do 30 stopinj C. Da se nudi tudi starejšim gospodom prilika naučiti se vseh vrst plavanja preko zime, namerava SK Ilirija uvesti tečaj za sistematičen trening pod vodstvom priznanega nemškega trenerja g. Deutza. Prijave sprejema do 24. t. m. predsednik Ilirije dr. Dušar, velesejem. Če se bo javilo dovoljno število dam, se bo otvoril tudi žan' e podooben tečaj.

* Planarna se'a vseh odborov Jugoslovanskega zimske - sportnega saveza bo v sredo zvečer ob pol 9. v damskem salonu kavarne »Emona«.

* Dvočakova ulica, na prometnejši prehod iz Vošnjakovke ulice na Dunajsko cesto, je že več dni ponoči v egiptovski temi. Prosimo za odpravo!

* Dar. Društvu trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani je daroval gospod Filip Šbenik, lastnik tvrdke »Adria« v Ljubljani, znesek 500 Din, za kar se mu društvo najtopleje zahvaljuje.

* Pevsko društvo »Slavce«. V ponedeljek 20. t. m. točno ob 20. strogo obvezna valja mešanega zbora. Točno vsi in vse!

ŽENIN IN NEVESTA

dobita krasn poročno obleko, plašč in suknjo po nizki ceni pri

FR. LUKIČU, Ljubljana
STRITARJEVA ULICA 9

* Pevsko društvo »Mostec« v Mostah pri Ljubljani bo imelo redni letni občni zbor 23. t. m. ob 19. pri g. J. Erbežniku, Zaloška cesta 57, Moste.

* Plesne vaje ASK Primorja danes točno ob 15. v beli dvorani Uniona. Nadaljevanje pouka.

* Tatvina tobaka. V tobačni tovarni je bilo ukradeno iz skladišča v času od 4. do 8. t. m. pet vreč že izgotovljenih tobaknih klobaz za žvečenje v teži 120 kg in v vrednosti 15.000 Din. Poleg tega so odnesli tatovi 5 zavojčkov tobaka po 12 Din in 5 kosov vrvi, vrednih 25 Din. O tatovih zankarstih še ni sledu.

* Kdor hoče, da ima na starost zdrave in lahke noge, naj se obrne na pedikerja in maserja v kopališču »Slo«.

* Okraden hlapec. Hlapec Stefan Zorman, uslužben pri inž. Tavčarju na Dolenski cesti, je prijavil, da mu je predinočnem ukradel neznan tat iz hleva nekaj nastro uro z verzičjo. Neznani tat se je splazil v hlev ob času, ko je bil Zorman zaposlen zunaj.

Po daljšem bivanju na prostem ob času neurja

Po težkem delu ali bivanju na prostem celo ob času nevihte je SLOAN-ov LINIMENT (mast) zelo dobro pomirjevalno sredstvo za bolečine mišic, atri otrplosti sklepov. Utiranje ni potrebno, ker prodre sam v kožo, ublažujoč bolečine v otrplosti sklepov, bolnih mišicah in živcih. Hladi pri opeklinah in odstrani vsa sled otrplosti in bolečine.

Uporabljajte Sloan-ovo mast proti cermizmu, ishizmu, bolečinam v križu, bolečinam ledij, bolečinam distorzije in kortije in proti vsem vrstam bolečin mišic.

Glavno zastopstvo MIŠKOVIČ IN DRUG, Beograd Sarajevska ulica 70.
Sloan-ov Liniment
Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah

Strihnin, Cyankali in mošnjicah, Cyanik

v ampulah so nesporno najučinkovitejši strupi proti roparicam. — Dobe se v drogeriji SANITAS, Celje ter v Ljubljani, Dunajska cesta 5.

1266

Smučarske

za dame { kompletne obleke iz trpežnega lodna Din 550.—
in { posamezne hlače iz trpežnega lodna Din 250.—
gospode { norveške bluze iz la. velveta Din 450.—

Za plese in s avnosti vedno na zalogi smo k o n g o b l e k e n a j n o v e j s e g a k r o a

J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

a— Mariborske tiskovne tožbe v l. 1929. Poostreni tiskovni zakon je pokazal svoje posledice tudi v registru mariborskih tiskovnih tožb v l. 1929. Preteklo leto je bilo namreč vloženih pri okrožnem tiskovnem sodišču koma 12 tiskovnih tožb, a do pravomočne sodbe ni prišlo niti v enem primeru. Nekaj zadev iz leta 1929. še teče. Letos pa doslej še ni bila vložena nobena tiskovna tožba. Par tiskovnih zadev pa je bilo deležnih tudi lanske amnestije.

a— Pregled lani izdanih in izbrisanih obrti v Mariboru. Preteklo leto je bilo v Mariboru prijavljenih skupno 279 obrti in sicer: 173 prostih, 95 rokodelskih in 11 koncesijoniranih. Izdanih je bilo 11 koncesij in sicer: 1 koncesija za posredovanje pri nakupu in prodaji nepremičnin, 1 za knjigotiskarno, 2 za prevažanje oseb z avtobusi, 3 za avtotakse ter po ena za zidarsko in podkovsko obrt, zvoščka in prodajo motornikov po sejmih. Izbrisanih pa je bilo lani 138 prostih, 51 rokodelskih in 6 koncesijoniranih obrti. Od koncesij so bile izbrisane: 1 za posredovanje pri nakupu in prodaji nepremičnin, 2 za izvoščka, 1 za avtotakso, 1 za knjigotiskarno in 1 za poskovsko obrt.

a— Podražanje kruha v Mariboru. Pekovska zaduga v Mariboru je na svoem izrednem obnem zboru v četrti sklenila, da zaradi podražanja moke z dnem 20. januarja zviša cene kruha v Mariboru za 50 par pri kg. Kilogram belega kruha bo stal namesto 4.50 odslej 5 Din, črneza pa namesto 4 Din odslej 4.50. Nadalje je bilo sklenjeno, da se z istim dnem zvišajo meze pekovskim pomočnikom in tako odstrani napetost, ki je vladala že dalje časa med pekovskimi mojstri in pomočniki zaradi meznega vprašanja.

a— Pecen meso. Jutri bo prodanih v utici pri klavnic 150 kg svinjskega mesa po 15 Din kg. Meso je na razpolago samo konsumentom, največ po 2 kg.

Nova industrijska panoga

Tovarna štampilj F. SOKLIČ v Mariboru je razširila svoj obrat s tem, da izdeluje v Jugoslaviji patentirano kartoteko znamke »SOPRA«, ki se uporablja za knjigovodstvo in evidenco. Ki to hvalvreden korak naprej k osamosvojitvi domače industrije, ker je bila naša država v tej panogi dosedaj navezana izključno na podobne inozemske izdelke. Značilno za kvaliteto tega specialnega izdelka je, da se iz inozemstva samo zanima za ta povsem jugoslovanski izum. 1968

a— Mariborske ure. Ko je mestno električno podjetje postavilo svojo prvo javno ura na križišču Aleksandrove cesti in Sodne ulice, smo se nadejali, da bodo v bodoče ure na franciškanski cerkvi bolj točne. kakor so bile poprej, pa smo se motili. Te dni o namreč zopet zastajale in sicer kar za 20 do 25 minut. Ura na mestnem magistratu je zastajala za 5 do 10 minut, ona na stolnici je pa prehitevala. Ker pa je ta »anarhija« povzročila precej neprijetnih zamud, posebno pri vlakih, bi bilo želeli, da bi se v bodoče bolj pazilo na točno uravnavo javnih ur po naših stolpih.

a— Pomlad v Ljutomerških gorah. Zadnji izredno topli dnevi so po vseh solnčnih oborbnih Ljutomerških gorah stali sneg in po zatistih so se pojavile tudi že prve znanilke pomladi — trobentice in druge cvetlice. Ponekod so se poavili celo tudi že zvončiki, kar se v januarju menda še ni zgodilo. Vse tedaj kaže, da bo letošnja zima izredno mila in v pravem nasprotju z lanskim, ki je po ljutomerskih vinogradih povzročila toliko škodo.

a— Madžarski tobak je tihotapil I. S. Na ulici ga je stražnik prijel in so našli potem na stražnici pri njem 9 zavojev madžarskega duhana. Po zaslišanju, tekmočar katerega je vse priznal, je bil tihotapec izročen upravi finančne kontrole.

a— Nova zdravniška telefonska številka. Dr. Franc Toplak, specialista za ženske bolezni in porodništvo, Glavni trg 18, ima številko 2710. 70

Iz Celja

e— Hudožestveniki v Celju. V soboto 25 t. m. bodo gostovali svetovni gledališki umetniki Hudožestveniki pod vodstvom slavnega igralca Pavlova. Uprizorili bodo Ostromskega krasno dramo »Siromštvo ni sramota«. Zaradi ogromnih stroškov so cene zelo povišane, vendar ne dvomimo, da zaradi nerazprodanega gledališča ne bi prišlo do gostovanja.

e— V sobotnem članku »Dvor. sv. dr. Kottmuk u slovo« je na koncu pomotoma izostal stavek o okusni dekoraciji dvorane Celjskega doma, kjer se je vršil poslovilni banket. Dekoracijo dvorane kakor tudi prvovrstni aranžma slavnostnega banketa sta s svojo priznano spretnostjo in finim okusom izdelali v popolno zadovoljstvo in prijeto presenečenje gostov restavratir Ciril Majcen in njegova gospa soproga Anica, katerima moramo javno izreči vse priznanje in pohvalo.

e— Seja celjskega mestnega občinskega sveta se bo predvidoma vršila v petek 31. t. m. ob 18. v sejni dvorani mestnega magistrata.

e— Iz celjskega dilaškega pokreta. »Sloga«, dilaška organizacija v Celju, bo pridelila 15. marca v Celju svojo akademijo, zato naproša celjska društva, da bi na ta večer ne prirejala svojih prireditelj. Izredni občini zbor Saveza jugoslovenskih srednjoškolskih združenj, župe za Sloventijo v Celju, se bo vršil neprekidno dne 26. t. m. dopoldne v Narodnem domu v Celju. Ker je udeležba obvezna za vse družine, naj se takoj prijavijo delegati.

Damsko in posteljno perilo, fino in elegantno izvršuje proti naročilu in po meri M. ŠRIBAR, Aleksandrova ulica št. 2 (Poleg D. Zamparuti). Bogata izbira vseh vrst čipk in krasnih filat motivov.

e— Nesreča drvarja. V nekem gozdu pri Spitaliču je pred nevi podirala večja skupina drvarjev dreve. V jarku poleg njih je bil zaposlen 47 letni drvar Ivan Hrovat iz Motnika z obsekavanjem vej. Nenadoma se je zvalilo podrti drevo v jarek, v katerem je bil Hrovat. Neka napol odlomljena veja je zadela Hrovata v trebuh in se zarila v trebušno votlino. Skozi rano je pritisnil del drobovja. Hrovata so spravili tovariši domov, kjer je ležal nato kar 4 dni brez vsake zdravniške pomoči. Ker se mu je stanje poslabšalo, so ga morali odpeljati v celjsko javno bolnico. V bolnico je bil tudi sprejet 31 letni tehničar Julij Einfalt, zaposlen v Westnovi tovarni v Gaberju, ki se je med delom obrezal na kosu pločevine na desni roki tako, da je nastopilo močno krvavenje.

1000 dinar ev

Vam plačam, če Rlo-Balzac ne odstrani kurjih očes, bradavic, trde kože v treh dneh, brez nevarnosti, bolečin, noža. Lonček 10 Din (predplačilo) 18 Din povzete. R. COTIC, Ljubljana VII, Kamniška 10 a. — Lekarne, drogerije, zastopniki veliki popust. 1965

e— Tatvina v stanovanju. V stanovanje celjskega akad. slikarja G. Mirka Modica v Razlagovi ulici je stopil v petek dopoldne okrog 9. po kratkem trkanju neznan moški, ki je v nemškem jeziku vprašal, če ni nikogar doma. G. Modic se je nanašal še v postelji in je vprašal prišleca, kaj želi. Ta pa je takoj izginil. Svoj poskus je na isti način neznanez konalu nato ponovil. Ker je G. Modic izredno kratkoviden, neznanca ni mogel spoznati. Ko pa se je G. Modic hotel obleči, je ugotovil, da mu je tujec odnesel 100 Din vredne hlače s stola pri mizi.

Iz Kranja

— Pops davčnih obvezancev. Po naročilu davčne uprave bo izvršila mestna občina popis vseh davčnih obvezancev v mestu. Zglasiti se imajo oni obvezanci, ki služijo samostojno in ki so podvrženi ali pridobinili ali rentini. Rok traja do 20. februarja.

— Nakup gozdnih sadik. Mestno županstvo sprejema do 10. februarja naročila za gozdne sadike, ki bodo še letošnje pomladi dobavljene iz gozdnih drevesnic Dravske banovine. Cene sadikam se poizvedo v občinski pisarni.

— Prijave za ping-pong. Narodna Citalnica je bila pred kratkim nabavila za svoje člane ping-pong. Zaradi ureditve ur se naprošajo oni člani, ki bi želeli udeležiti se te zabave, da se prijavijo načelniku ping-pong odseka G. Dušanu Pircu v trgovini M. Pirca. Člani orkestra in odra ne bodo plačevali nobene članarine, ostali člani Citalnice pa plačajo malenkostni mesečni prispevek.

— Gramoz za državne ceste. Pri sreškem načelniku v Kranju se bo vršila 19. februarja ob 9. javna dražba za dobavo gramoz za državne ceste v območju tehničnega oddelka kranjskega sreskega načelnikstva (ljubelska, blejska, podkorenska cesta).

Z Jesenic

e— Sokolsko društvo na Jesenicah priredi v soboto 1. februarja v vseh prostorih lastnega doma veliko maskerado »Bajaci in Pierotke«. Priprave so v polnem teku.

e— Adventisti na Jesenicah. Pojavila se je na Jesenicah zopet sekta adventistov, ki šteje menda okrog 30 članov. Nekateri izmed njih vršijo svoje namisljene dolžnosti tako goreče, da hodijo v najhujši zimi brodit v reko Savo, pri tem pa izgovarjajo besede iz lastnega sv. pisma, Jeseničanje si to počenje pripadnikov sekte tolmačijo po svoje.

e— Po 48 letih službe v tujini izgnana v domovinsko občino. Marija Županova, pristojna v občini Krize pri Trzinu, je pred 48 leti leti šla kot cvetoča 20letno dekle služiti na Korosko ter delala nepretrgoma polnih 48 let pri nekem posestniku v Lehn-dorfu pri Celovcu. Dokler je bila še mlada in krepka, so jo v službi imeli radi, toda ko je reva postala stara in onemogla, jo je odpovedali službo, jo odslovili brez vseh sredstev ter jo poslali nazaj v njeno domovinsko občino, kjer je pa po dolgih letih njene odsotnosti že skoro nihče več ne pozna in tudi nima najbrž nobenih svojcev.

e— Ne hodite v tujino, ako nimate zagotovljene službe! Delavca Djoka T. in Alojz J. sta pred nekaj meseci brez potnih listov ušla iz naše države preko Karavank v Avstrijo, da si tam poišče dela in za službo. Ker pa je v Avstriji še mnogo težje dobiti dela nego pri nas in ker nista imela pri sebi nikakih dokumentov, so postali policijski organi v Celovcu na oba pozorni. Zapirli so ju zaradi postopenja in obsočili oba na večmesečno ječo. Po prestani kazni so oba seveda zopet izgnali iz Avstrije nazaj v našo državo.

Iz Zagorja

e— Zimska pomlad. Tudi v naši dolini, ki je dobro zavarovana proti mrazim vetrovom vlada krasno pomladansko vreme. Snega ni nikjer več, po prisojnih rebrih silijo na dan trobentice, telohi in zvončiki. Sadijarjem, čebelarjem in kmetom dela to mlačno vreme mnogo skrbi, kajti vse je že prezgodaj: zemlja se ne bo odpočila, brstje se bo prehitro napelo in čebele nimajo pravilnega zimskega počitka.

e— Plesna sezona. Poleg že delujočih Sokolove plesne šole za »medike« stan, je v istem domu otvorila skupina poročencev šolo zase, v rudniški restavraciji pa rudniški uradniki. Vse tri navedene skupine poučuje učitelj G. Klun. — Danes ob 14. bo

pa v Zadržnem domu na Lokah otvorjena četrti plesna šola, to pot za Ločane. Poučeval bo G. Lanegar.

e— Domači praznik. Letos so v Zagorju zaklali za svojo porabo privatniki izvanredno veliko prašičev. Kdor je količjak zmogel, je kupil pujsa za furež. Veliko jih delavstvo tudi redi, nekateri so vzredili po dva in celo šest. Seveda tudi marljivo kakor čebelarje spravljajo skupaj krmo za renje. Mesarjem tako klanje seveda ni najbolj všeč. Cene prašičev se gbljejo od 12 do 13 Din za kg. Skoro vsak dan se čuje cviljenje prašičev in vsak smatra dan fureža za domači praznik, kajti v takih dneh je mesa in klobas na razpolago do sita. Opaža pa se tudi, da se pijače vedno manj konsumira, veliko več se izdaja ljudje za živila.

e— Zogeljena vdova. V Bevkšem ima Marija Humšek trafiko, v kateri prodaja da se lažje preživi, tudi razne sladkarije. Okrog 14. decembra se je pri njej oglašil neki potnik iz Zagreba, ter ji ponudil čokolado. Napravila sta kupčijo, in potnik ji je pustil naročilni list ter odšel. Zena je šele kasneje opazila, da se naročilo glasi za znesek nad 8000 Din. Brzojavno je takoj obvestila trdko, da prekliče kupčijo, ker tolike množine ne bi mogla kmalu prodati. Prejela pa je odgovor, da naročeno blago prejme koncem meseca. Res pride potnik k trafikantini ter ji naznani, da je čokolada na postaji. Od žene je zahteval na račun večji znesek, katerega si je žena izposodila in mu izročila. »Kar na postajo pojdite in dobite blago.« je rekel in odšel. Zena je šla res po pošiljatev, katere pa ni dobila. Zvedela je samo, da je čokolada res bila na postaji, a jo je potnik sam vzjel. Ker se sumi, da je bila izvršena malverzacija, je vdova zadevo naznaila orožnikom, ki so o tem obvestili zagrebško policijo.

Iz Hrastnika

h— Glasbena Matica v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1872. Prvoten njen namen je bil, zbirati in izdajati slovenske posvetne in cerkvene skladbe, predvsem pa narodne pesmi. L. 1882. je otvorila lastno šolo, ki jo je razširila po prevaru v Jugoslovnski konservatorij. L. 1891. je ustanovila svoj lasten zbor, ki je tekem 38 let izvedel nad 250 velikih koncertov, na katerih je izvajal tudi največja glasbena dela svetovne literature. Od leta 1919. ima Glasbena Matica tudi lasten orkester. Njen dolgoletni zborovodja je bil do nedavnega direktor konservatorija Matej Hubad, ki je vodil Maticarje na vseh njenih koncertih na tako tudi na triumfalnih turnejah v Čehoslovskiji in Poljski. V Francijo pa je popeljal zbor rav. kr. opere Mirko Polič. Kakor smo že poročali, priredi prav ta zbor danes 19. t. m. ob 5. popoldne koncert v Hrastniku. Da bo uspeh sijajen, so nam porok na Francoskem pridobljene trofeje.

h— Zimsko solnce se upira na prisojnih pobojih »Drage« tako močno, da so priklile iz zemlje že ljubke trobentice in trile. Pretekli teden je ujel Maks Smodej pri vlakojavnici 25 cm dolgega modrasa, kar je res pravo čudo za januarsko razpoloženje.

h— Iz občinske pisarne. V letošnjem letu bo prvi uradni dan v ekspozitni občinski pisarni v Hrastniku 20. t. m. Na ta dan se bodo izstavljalje lovske karte, na kar interese opozarjamo.

Iz Ptuja

j— Vlomilec Sommer v zaporih okrajnega sodišča. V četrti 17. t. m. so privedli v zapore tukajšnjega okrajnega sodišča profesionalnega vlomilca Antona Sommerja, o katerem je »Jutro« že poročalo, da se je na uprav senzacionalni način ujel v past v Ormožu. Zanimivo je, kar ljudje okrog pripovedujejo, da je Sommer nastopil vlomilsko kariero svoj čas zaradi nesrečne ljubezni. Dejansko je pri svoji nekdanji ljubici, ki se je poročila z drugim, in pri njenih sestrah napravil ob priliki vlovov največ škodo. Sommer vse vloome odkrito priznava in pove celo še več, nego ve že preiskovalno oblastvo.

Iz Gor. Radgone

gr— Premestitev. Dne 18. t. m. je bil razrešen svoje službe tukajšnji predstojnik okrajnega sodišča gospod dr. Tomo Turato, ker je premeščen v Ljito. Ves čas svojega službovanja v Gornji Radgoni je bil v vrstah aktivnih delavcev vseh tukajšnjih naprednih društev, ki izgubijo z njim enega najglednejših članov. Bil je simpatičen član družbe ter sploh priljubljen poslovil.

gr— Redka svečanost se bo vršila v soboto 25. t. m. Izročen bo namreč svojemu namenu nov železobetonski most čez reko Muro med Gornjo Radgono in avstrijsko Radgono. Za to redko svečanost vlada med prebivalstvom tukajšnjega okraja veliko zanimanje. Razen mnogih zastopnikov naše države se udeležijo tudi svečanosti med drugimi najbrž tudi avstrijski predsednik republike Miklas, trgovinski minister Hainisch in deželni glavar dr. Rintelen.

Dopisi

MOSTE PRI LJUBLJANI. Člani Zveze slovenskih vojakov se vabijo, da se udeležijo pešizleta v Hrusic. Zbirališče pri »Sodnicu« v Mostah v nedeljo 19. t. m. ob pol 3. popoldne.

KOROSKA BELA — JAVORNIK. Tukajšnje sokolsko društvo uprizori drevo ob 20. v lastnem domu Tučičevo tridejansko dramo »Golgot«. Med odmori sodeluje društveni orkester. Prijatelji lepih iger vrljudno vabljeno!

VOJNIK. V prostorih G. Vrečarja smo obhajali 16. t. m. zvečer d-bro obiskano odhodnico priljubljenega učitelja G. Pogacnika. Z njim smo izgubili vzornega odgovornega mladine, večšega in poštvalnega režiserja ter zelo zmognega vadijela Sokoličev. Iskrena mu zahvala in častno priznanje.

RAJHENBURG. V nedeljo 12. t. m. popoldne in zvečer v dvorani Sokolskega doma predaval G. Vladimir Kravos iz Ljubljane o ba ni aponski deželi in o gradnji oceanskega parnika. Obe predavanji so izpopolnjevalje sklopične slike. Popoldansko predavanje je bilo prirečeno za šolsko mladino, večerno pa za odrasle. Obkraj je bila dvorana polna občinstva, ki je pazno sledilo predavateljevim besedam in se divilo slikam. Čujemo, da bo Sokolsko društvo priredilo še več takih zanimivih in poučnih predavanj.

SPORT

Sportni drobji

Včerajšnje »Vreme« poroča, da se tajnik BLP G. Bora Jovanović nahaja že par dni v Zagrebu, kjer vodi privatna pogajanja v to svrhu, da se doseže sporazum med JNS in opozicijo. Pri teh pogajanjih se se sicer pokazali obrisi bodočega sporazuma, vendar do definitivnih sklepov ni prišlo. Po telefonskem razgovoru s predsednikom BLP je G. Jovanović predlagal zastopnikom JNS, naj se ob priliki potovanja tajnika dr. Ribolija v Atene skliče v Beogradu konferenca zastopnikov vseh podsvezov, na kateri bi se skušal doseči sporazum. Doznava se, da je G. Jovanović zahteval od zastopnikov JNS, naj takoj prekličejo imenovanje komisarije v treh podsvezih — kar se je med tem že zgodilo — ter naj se v najkrajšem času nadaljuje prekinjena glavna skupščina, odnosno naj se skliče nova. JNS bo na zahteve G. Jovanovića odgovoril na konferenci delegatov, ki se bo vršila 23. ali 24. t. m. v Beogradu.

Pri zadnjih akademskih zimskih igrah so napravili v St. Moritzu zanimiv poskus. Hoteli so ugotoviti največjo hitrost smučarja. V to svrhu se je vršilo tekmovalje v ostrem snužanju na izredno strm 1 km dolgi progi. To tekmovalje so krstili s »Kilometer lanc« ter se bo vršilo vsako leto v drugi polovici januarja v St. Moritzu. Start tekmovalja je letiči s 100 m zaleta. V zaletu je padeč 25 do 30 odstotkov, a na sami progi mestoma do 60 odstotkov. Tekmovalo se je v dveh kategorijah, s tekmovalnimi in turističnimi smučji. Vsk tekmovalce je prevozil progo dvakrat. Računalo se je, da se bo dosele največ 80 km na uro. Prišlo pa je drugače. Mladi avstrijski dijak G. Lautschner je postavil prvi svetovni rekord s famozno hitrostjo 105,675 km na uro. To je največja hitrost, ki se je dosegla v zimskem sportu sloh. Sedli so mu O. Lautschner (Avstrija) 105,243 km. H. Reinl (Avstrija) 103,646 itd. Na turističnih smučkah je F. Knoch iz St. Moritza dosegel hitrost 97,649 km.

Razpis mednarodne skakalne tekme SK Bled

SK Bled bo priredil v ponedeljek 3. februarja mednarodno skakalno tekmo z velikimi skakalnicami na stadionu SK Bleda. Pričetek ob 10.30 dopoldne. Start dovoljen vsem pri FISA in nacionalnih savezih verificiranim tekmovalcem. Ocenjuje se po pravilniku FISA. Prijave s prijavnino 10 Din je nasloviti na SK Bled, Bled I., do 1. februarja ob 15. ure. Zrebanje starihništev v Bledu bo 2. februarja ob 21. Prvi trije plasirani tekmovalci preimejo častna darila zdravilišče občine Bled. Razdelitev daril bo v ponedeljek ob 16. v dvorani Kazine.

V nedeljo 2. februarja pa priredi SK Bled v Kazini sportno reduto, ki obeta postati najprijetnejša plesna prireditelj sezone. (Glede na istočasno vrhunc internacionalnih tekem je pričakovati rekordnega poseta. Pričetek je določen ob 20. takoj po razdelitvi daril za mednarodne tekme.

Za mednarodne zimsko-sportne prireditve v dneh 30. januarja do 2. februarja t. l. na Bledu in v Bohinju vlada veliko zanimanje. Poleg Jugoslavije bodo tekmovali Čehoslovaki Rumuni, Avstrijci, Nemci, Poljaki, Norvežani in Francozi. Iz vseh krajev naše države se pričakuje velika udeležba. Na razpolago bodo posebni vlakci. Udeleženci uživajo polovnično vožnjo od izhodne postaje do Bleda ali Boh. Bistriče. Pri odhodu si kupi vsak celo karto, ki velja za brezplačno vožnjo nazaj proti potrdilu J. Z. S. S., ki ima za časa prireditelj pisarno skupno s »Putnikome« v Parkhotelu na Bledu. Prijave k udeležbi sprejema do 25. t. m. »Putnik«, Tourist-Office, Ljubljana, Dmajnska cesta 1.

Drsalne tekme za prehodno darilo dr. Fuchsa, ki bi se morale vršiti danes na drsališču Ilirije, so odgojene na kasnejši termin.

Smučarski klub Ljubljana. V klubovi koči na Tamarju popolna oskrba. Vrše se redni smučarski tečaji pod strokovnim vodstvom, pričetek vsak ponedeljek. Smuka idealna. Cene zmerne.

Smučski tehniški odbor JZSS javlja: Vsi klubi naj do 25. t. m. dostavijo prijave vseh tekmovalcev mednarodne smučske tekme. Prijavitelj je tekmovalce za smučski vztrajnostni tek na 30 km in smučski tek na 18 km. Skakalce bo tehn. odbor imenoval pozneje. Termina se je strogo držati, ker se poznejše prijave nikakor ne bodo upoštevale! Pogoji za udeležbo k tekni: na 30 km: starost 20 let, zadosten trening; k tekmovalju se bodo pripustili samo oni, ki so že kdaj tekmovali; na 18 km: starost najmanj 18 let, sicer isti pogoji kakor gori. — Novinci sploh ne pridejo v poštev, udeležba pa naj se prireditelj kljub temu, če le moreče vsi, da se pri tem čim več nauče od tujih tekmovalcev. Za prehrano in stanovanje morajo skrbeti tekmovalci sami odnosno njih klubi. Za vse udeležence velja polovnična vožnja. Na odhodni postaji naj kupijo cel listek, s katerim se bodo lahko tudi vrčali, ker dobe v pisarni JZSS potrdilo. Tekmovalci naj bodo primerno opremljeni ter naj se za tekmovalne pridno pripravljajo. Podrobnosti navodila bodo objavljena v časopisih. Prijave naj se pošljejo tajniku JZSS Ljubljana.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Seja sekcijanskega odbora bo v torek 21. t. m. ob 20. v novem klubovem lokalu.

ASK Primorje (centralni odbor). Seja centralnega odbora bo v torek 21. t. m. ob 20.30 v novem klubovem lokalu.

ASK Primorje (plavalna sekcija). V ponedeljek 20. t. m. obvezen trening v kopališču Sion, vhod iz Franciškanske ulice, in sicer: 1. grupa: dame točno ob 15.30 do 17.; 2. grupa: gospodje točno ob 17. do 18.30. Dame naj bodo v slatični žele ob 15.15, gospodje pa ob 16.45 pred kopališčem v Franciškanski ulici. Vsak naj prinese s seboj brisalico. Imenovani redosled treningov v Sionu velja do nadaljnjega. Redni treningi prično v telovadnici I. državne gimnazije, Tomanova ulica, v sredo 22. t. m. ob 17.30. Vsi naj se brezpogojno udeležijo prvega sestanka odnosno treninga istotam v telovadnici zaradi dogovora oziroma določitve stalnega urnika za nadaljnje treninge.

SK Kravovo. Člani naj se udeležijo sestanka dne 21. t. m. v gostilni Usenik, Borštnikov trg. Vso klubovo opremo naj vrnejo do 21. t. m. gospodarju ali pa naj jo prinesejo na sestanek.

SK Slavija. Danes ob 10. v salonu gostilne Košak v Vodnatu redni letni občni zbor. Celokupno članstvo naj se obneha

zboru točno in polnoštevilno udeležiti. SK Ilirija (tekočatska sekcija). Redni treningi vsak ponedeljek in četrtek ob 19. dalje v telovadnici srednje tehnične šole. Sprejemajo se novi člani.

SK Ilirija (hazenska sekcija). Danes trening ob 10.30 na igrišču na dva go.a. Polnoštevilno in točno ob napovedani uril. Prinesite seboj toplo obutev. Sprejemajo se nove članice.

SK Ilirija (gimnastične vaje za dame). V torek 21. t. m. prično redne gimnastične vaje za dame, ki bodo vsak torek ob 19. do 20. v telovadnici srednje tehnične šole. Sprejme se še nekaj dam v telovadnici.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes ob 14.30 trening na igrišču na 1. mostovo in rezervu. V garderobi ob 14. Točna udeležba obvezna!

SK Ilirija. Seja načelstva bo v ponedeljek 20. t. m. ob 20.30 v zadnji sobi restavracije »Sion«

Plavalna sekcija Ilirije. Strogo obvezni trening vseh aktivnih članic in članov bo pod vodstvom trenerja G. Deutz-a do nadaljnjega naslednji: plavanje, dame: ponedeljek, sredo in petek; gospodje: torek, četrtek in sobota, vsakokrat ob 16. do 19. Škakanje: dame in gospodje skupno torek, četrtek in sobota ob 20. do 22. Waterpolo: ponedeljek, sredo in petek ob 20. do 22. Redni trening se prične s ponedeljkom 20. t. m.

SK Slovan, nogmetna sekcija. Vsi nogometaši naj pridejo danes ob 11. pred Presernov spomenik. Pogovorili se bomo glede treninga na našem igrišču ob 14.

SK Slovan. S prihodnjo sredo se prično redni treningi v telovadnici na Poljanski cesti. Treninji bodo vsako sredo in petek ob pol 7. do 8. za nogometaše, ob 8. do pol 10. za težko atlete. Vsi redno in točno!

Občni zbor »Sava«. V nedeljo 2. februarja ob 9.30 dopoldne bo V. redni občni zbor kolesarskega in motociklističnega društva »Sava« v Ljubljani v gostilniških prostorih G. F. Kavčiča, Privoz (Prule). V nedeljo 26. t. m. pa bo ob 15.70 družabni sestanek vsega članstva v hotelu »Bellevue«. Vabljeni so tudi prijatelji kolesarskega sporta.

Nemška atletika v letu 1929

Običaj je tak, da se koncem leta — kakor povsod drugod — delajo bilance tudi o sportnih uspehih, ki jih je ta ali oni narod dosegel v preteklih 12 mesecih. Bilanca nemške atletike za l. 1929. se zaključuje z veliko aktivnostjo v vseh disciplinah. Razmah sicer ni dosegel uspehov, ki so jih splošno pričakovali v prvem letu po zadnji olimpijadi, toda meddržavni nastopi Nemčije proti jakim Francozom, Švicarjem, Angležem, Nizozemcem in Japoncem so ji prinesli lepe zmage ter izboljšanje 14 državnih rekordov.

Bilanca preteklega sezone je tudi zelo poučna v organizatorskem pogledu. Nemška atletika se je vsestransko reorganizirala in stopa v novo živahnijo fazo. Ne sme se pozabiti, da e bila Nemčija v Amsterdamu v raznih ozirih brdko razočarana. Noben nemški atlet si ni mogel osvojiti olimpijske kovčke.

Predvsem se je pokazalo, da je bila neuspehom sicer dobrih atletov (predvsem tekačev in metalcev) kriva pomanjkljiva organizacija dela za sport v širokih plasteh naroda. Zato je vrhovna atletska instanca izdala parolo, naj vse sportne organizacije razširjajo atletiko predvsem med mladino in angažirajo trenerje, ki naj uvedejo zamjo tečaje in sistematičen trening. Odredila je razen tega mere, ki so zabranjevale mednarodne mitinge pred zaključitvijo državnega prvenstva, nastope atletov v številnih disciplinah na eni konkurenci ter razpisala tekmovaljanja za klasifikacijo atletov v 10 najboljših, 30 boljših itd. Zaradi vsega tega so pričeli klubi množiti svoje vrste in se miso omejevali le na skromno število atletov »zvezdnikov«.

Naši kraji in ljudje

Jugoslavija v številkah

Državni statistični urad je izdal statistični pregled kraljevine Jugoslavije po banovinah, ki temelji na zadnjih statističnih podatkih, kakor na popisovanju prebivalstva ob 31. januarja l. 1921. in popisih ter statističnem materialu, ki je bil v poznejši dobi nabran v raznih pokrajinah in mestih.

Vsaka banovina je v tej statistiki obdelana posebej: po površini zemlje, po številu prebivalstva ter po narodnosti in veroizpovedanju. Tudi vsak srez v banovinah ima svojo posebno statistiko in tako se lahko vidi razvoj posameznih občin, razvidne pa so tudi vse spremembe, ki so nastale ob razdelitvi države na banovine.

Površine banovin

Po površini zemljišča pride kot prva na vrsto vardarska banovina s 38.879 km², potem savska banovina 37.110, zetska banovina s 30.158, drinska banovina 29.577, moravska banovina 26.218, vrbaska banovina 20.436, primorska 19.368 in dravska 19.936 km². Zadnja upravna jedinica je uprava grada Beograda, ki se razprostira na površini do 242 km² ter obsega območje beograjske občine, Zemuna in Pančeva.

Število domačij

Po drugem redu pa se vrstijo banovine po številu hiš ali domačij, kajti prebivalstvo je različno naseljeno po raznih pokrajinah. Na prvem mestu je dunavska banovina, ki šteje 468.502 domov. Ostale banovine se vrste takole: savska 466.457, drinska 261.388, vardarska 251.377, moravska 219.752, dravska 212.211, zetska 145.000, primorska 143.734, vrbaska 141.491 in uprava grada Beograda s 37.974 domačij.

Prebivalstvo

Tudi število prebivalstva daje poseben vrstni red banovinom. Posebno značilno je, da se vrstni red po tej statistiki tako malo vjema z vrstnim redom statistike hiš ali domačij. To je zaradi tega, ker je v nekaterih banovinah močno razvito zadržništvo, dočim je v drugih življenje le malo organizirano na tej podlagi. Tam, kjer je razvito zadržništvo, pride na eno domačijo veliko večje število prebivalcev kakor drugod. Po splošni statistiki prebivalstva se vrstijo banovine takole: savska 2.336.739, dunavska 2.107.658, vardarska 1.386.091, drinska 1.354.200, moravska 1.211.812, dravska 1.037.833, vrbaska 828.656, primorska 786.357, zetska 782.972 in kot zadnja uprava grada Beograda 152.788 prebivalcev.

Ce primerjamo to statistiko z ono po domačijah, se posebno dobro vidi pomen zadržništva pri vrstnem redu zetske banovine. Pri statistiki po domačijah je ta banovina pred primorsko in vrbasko, po statistiki prebivalstva pa za njima kot najnižja od teh banovin. Isto govori tudi izprememba vrstnega reda dunavske in savske banovine.

Z ozirom na gostoto naseljevanje je naša banovina na tretjem mestu, ima 65,12 prebivalcev na kvadratnem kilometru, dočim jih odpade na eno domačijo 4,89. To je znak visokega odstotka delavskega prebivalstva.

Jubilej Ivana Savnika iz Kranja

Kranj, 18. januarja

Pred nekaj dnevi je obhajal v najžejšem rodbinskem krogu g. Ivan Savnik, veletrgovec in tovarnar v Kranju 50-letnico svojega rojstva. Ker je še tako mladeniško čil, da bi mu človek prisodil komaj 40 let, ni čuda, da nam je svoj jubilej prikril ter se ga moramo šele danes spomniti.

G. Ivan Savnik je eden najlepših in najnaprednejših kranjskih meščanov, eden izmed onih rednih mož v Kranju, ki so gradili in še grade nov modern Kranj in ki je znatno pripomogel k današnjemu napredku našega levega mesta.

Pred približno 30 leti, leta 1900, je prišel k nam Ivan Savnik iz zelene Stajerske kot mlad in agilni trgovec, ki se je v Kranju kaj hitro udomačil. Potem, ko si je izbral življensko družico Kranjico iz ugledne stare meščanske hiše Eker, osamosvoil se je v kratkem ter ustanovil trgovsko hišo, ki slovi danes po vsej državi kot ena naših največjih in najsolidnejših trgovskih hiš. Iz celega kompleksa starih hiš, katere je nakupil na Glavnem trgu, je sezidal veliko trgovsko zgradbo, katera bi lahko delala čast vsaki izmed naših prestolnic in katera služi tudi v kras našem mestu, zlasti še, ker ji je dal v zadnjem času tudi primerno in okolici odgovarjajočo zunanje lice. Ako se vsestransko priznava, da je Kranj po prevaru tako napredoval, kakor relativno nobeno slovensko mesto, potem je napredek Kranja tudi zasluga Ivana Savnika. Ne le da je sam danes v Kranju važen in ugleden gospodarski faktor, saj ima poleg velike manufakturne trgovine morda največjo galanterijsko trgovino in razpošiljalnico v vsej Sloveniji, ima razen tega še tovarno perila, kravati in turistovskih potrebščin, ki zaposluje v svojih obratih obilo nastavljenec in delavcev in je poleg tega še velik vrtnar, vinogradnik in lovec. Sloves dobrega kranjskega perila gre v precejšnji meri na njegov račun. Pa tudi v javnem življenju se je Ivan Savnik od vsega početka pa do danes odločujoče udeleževal. V prvih letih je deloval v vseh narodnih društvih, po prevratu pa pri občinah in pri gospodarskih organizacijah. Odkar je skoraj pred 10 leti občinsko zastopstvo iniciativno in odločujoče posegel v razvoj Kranja, je vršil in vrši še Ivan Savnik važne naloge in opravlja najvažnejše gospodarske funkcije. Kot občinski svetovalec je že skoraj 10 let mestni blaginjak, ki upravlja mestno blaginjo tako skrbno in vestno, kakor svojo lastno in če kranjska občina danes nima nobene pare dolga, ni to mala zasluga tudi občinskega svetovaleca Ivana Savnika. Tudi težak in odgovoren posel pisarniškega ravnanja Mestne hranilnice izvršuje že več let z vso vestnostjo. Že celih 10 let je gospodar Smarjetne gore in upravlja ta nevhvaležen posel z vso nemirom prirojenom skrbnostjo in vestnostjo, da ohrati najlepšo razgledno točko cele Gorenjske javnosti.

Pozabiti se ne smemo, da ima Ivan Savnik poleg g. M. Focka največji zaslug za zgraditev Narodnega doma. Poleg obilnih lastnih kakor javnih poslov pa vedno še najde

čas za lovski sport in je priznan lovec, kakor tudi vinogradnik.

Vendar bi bilo preveč, še nadalje naštevati vsa torišča, na katerih se udeležuje. Lahko se reče, da je povsod na svojem mestu in pri tem vedno prijeten in ljubezniv prijatelj in tovariš, ki pomaga svojemu bližnjemu rad in da tako, da ne ve levica, kaj da desnica. Zato pa je splošno priljubljen in mislimo, da nima v celem Kranju nobenega sovražnika. Odkar ga v Kranju poznamo, je hdi vedno ravno pot, katere ni ne v poslovnem, ne v privatnem, ne v političnem življenju nikoli zapustil. Zato mislimo, da se ob 50-letnem jubileju našim čestitkam pridruži ves Kranj ter mu kliče še na mnoga leta!

Adolf Anton Mlekuš †

Preteklo soboto je umrl v Bovcu na Goriškem tamošnji domačin Adolf Anton Mlekuš, širok dežele znani gostilničar in trgovec. Od zadnje hiše v Trenti pa tja do Gorice ni bilo menda človeka, ki bi ne vedel za »Rederja«, moža in gospodarja, da mu je težko najti para. Na Bovškem pa je bil pokojni Mlekuš prava duša našega ljudstva in kdor je potreboval pomoči, nasveta ali podpore, ta se je le nanj obrnil in nikoli zaman.

Pokojni Mlekuš je bil skozi 30 let predsednik bovške posojilnice vse prav do svoje smrti. Pred vojno je bil dolga leta župan v Bovcu. Že z 22. leti je bil prevzel obsežno gospodarstvo po svojem očetu in se je tisti čas poročil z vzor-ženo, rojeno Gruntarjevo, iz hiše pokojnega notarja Gruntarja i Kobarida. Hija Mlekuševih je bila središče našega življenja na Bovškem.

V odločilnih, važnih stvareh ni poznal Mlekuš omahljivosti, na drugi strani pa je bil v življenju naravnost nežen. Bil je nepopisno priljubljen pri ljudstvu, kajti nikdar ni kdo zastopil potkal na vrata njegove brezprimerno gostoljubne hiše. Dajal je, dajal skozi celo plodovito življenje na desno in levo.

Poprejatna leta so ga mučile skrbi in nadloge, življenje pa postajalo čedalje težje. Bovec se je močno spremenil, vse to in še marsikaj drugega je Mlekuš prehudo zadelo. A med vojno so ga bile avstrijske oblasti oreganjale, bil je interniran najprej v Ljubljani, potem na Nižjem Avstrijskem. Zdaj je šel od nas, krepak na videz, cel mož s pokonici glavo. Od blizu in daleč so hodili krogit ga, pogreb je bil dolga procesija našega ljudstva. Prišli so iz vseh krajev Soške doline, iz zadnjih hiš v Trenti, iz Koritnice, od Kobarida itd. Bil je krasen, solnčen zimski dan, naše planine so žarele vsenaokoli, na bovškem pokopališču so zapeli po naše »Vigred se povrne« — narod in vsa narava, prav vse je plakalo za njim.

Naj v miru počiva!

sk.

Prof. dr. Robert Hercođ v Ljubljani

Znani strokovnjak v alkoholnem vprašanju prof. dr. Robert Hercođ bo predaval 26. t. m. ob 10. dopoldne v dvorani Delavske zbornice. Da bo naša javnost informirana o predavatelju, podajamo nekoliko beležk iz 3. knjige »Standard Encyclopedia of the Alcohol Problem«, ki je izšla v izdaji dr. Cherrington-Johnson. Johnson je znan Ljubljancem po svojih predavanjih, ki jih je imel pri dvakratnem obisku Ljubljane. Iz knjige posnemamo o dr. Hercođu: Robert Lucien Hercođ, švicarski pedagog in vodja abstinentnega pokreta, je bil rojen 30. januarja 1876. v Essertines-sur-Yverdon v Švici. Na univerzi je bil v Lausanni in Monakovem, obiskoval je Ecole des Hautes Etudes v Parizu. Promoviral je l. 1898. Kot profesor latinščine in grščine se je udeleževal leta 1898. na koležu v Montreuxu v Švici, odkoder se je l. 1901. preselil v Lausanne, kjer je deloval na državnem klasičnem koležu do l. 1905.

Hercođ, ki je bil že od nekega živel praktično abstinentno, je poslušal l. 1895. predavanja znanega prof. Forela. Ta predavanja so tako prepričevalno delovala na Hercođa, da se je odločil pristopiti k pokretu za popolno abstinenco. S pomočjo vseh kolegov je v Lausanni osnoval švicarsko antialkoholno ligo, ki je bila znan faktor abstinentnega pokreta v francoskem delu Švice. Leta 1897. je osnoval list »L' Abstinence«. V početku je izhajal list mesečno, pozneje vsakih 14 dni, kar je za strokovno revijo lep znak napredka. List se je razvil v enega vodečih abstinentnih listov v Evropi. Leta 1898. je osnoval s prof. Biermannom švicarsko društvo abstinentnih učiteljev, v katerem se je nadalje živahno udeleževal. Kot priročno knjigo članom učiteljskega društva je napisal brošuro »Šola in borba proti alkoholizmu«, ki je izšla v francosčini in nemščini.

Od osnovanja član švicarske abstinentne federacije je postal l. 1902. njen glavni tajnik. Istočasno je bil izvoljen za direktorja švicarskega protialkoholnega urada. V tem času je deloma zapustil svoj poklic, da bi se mogel čim temeljiteje posvetiti delu za abstinentni pokret. Leta 1905. je definitivno zapustil delo v šoli. Ko se je l. 1907. osnoval internacionalni biro proti alkoholizmu v Lausanni, je postal istočasno tudi direktor tega biroja. Z dr. Kolleriem sta izdajala letne publikacije, ki so izhajale v začetku samo v nemščini in francosčini, dočim izhajajo danes tudi v angleščini. Poleg tega je dr. Hercođ glavni urednik »Internationalne revije proti alkoholizmu«.

Dr. Hercođ je izvršil do danes ogromno delo na polju raziskovanja alkoholnega vprašanja ter je mnogo pripomogel k spoznavanju in pravilnemu ocenjevanju vorašanja. On je znan polov na internacionalnih kongresih proti alkoholizmu v Evropi ter na raznih sestankih, kjer se strokovno obravnava alkoholizem. Velikemu kongresu avgusta 1921 v Lausanni je tudi predsedoval. Ob tej priliki je bil izvoljen za stalnega tajnika za prirejevanje mednarodnih kongresov. Tako je organiziral znano protialkoholno konferenco v dneih 1.—3. sept. 1925 v Ženevi. Mnogo je potoval po Evropi in Ameriki in zbiral informacije na licu mesta. Ker izborna obvlada mnogo jezikov, mu je bilo deo zelo olajšano.

Po tem lahko zaključimo, da so človeka s takšnim obzorjem izločala poslušati. Treba je priznati tudi to, da je za Ljubljano važno, kakšne utise bo odnesel mož s takimi internacionalnimi svezami kakor je dr. Hercođ.

Dr. Fedor Mikš.

Vzor društva v delu za bližnjega

Kranj, 17. januarja.

Naše gorenjska metropola ima med drugim tudi to posebnost, ki jo diči v slovesu daleč na okrog: vzorna in neprecenljiva zasebna inicijativa na nesebičnem humanitarnem polju. Tukajšnje »Prostovoljno gasilno in reševalno društvo« je organizatorno in tehnično tako izdelana edinica, da spada brez dvoma med prva društva velikega slovenskega gasilskega pokreta. Pomen njegovega razmahja je še tem večji, ako upoštevamo to, da deluje v mestu komaj štirih tisočev.

To društvo je imelo snoči v svojem adaptiranem Domu 51. redni občni zbor. Zborovanju je prisostvoval tudi župni načelnik Janko Sajovic, ki je toplo pozdravil napredek društva in delo njegovega načelnika. Zbor je otvoril in vodil društveni načelnik g. Rici Mayr. Njegovo poročilo je vsebovalo izčrpno sliko ogromnega društvenega dela, ki ga izvršuje 56 izvršujočih in podpira s članarino 351 podpornih članov ter z velikim umevanjem tudi mestna občina.

Društveni rešilni oddelek je preteklo leto znova pokazal svojo potrebo, ki je spričo razvijajoče se industrializacije mesta in okolice vedno večja. Oddelek je imel improviziran sanitetni prevoznik avto tipa Renault s katerim je izvršil v l. 1929 94, z malim vozičkom pa 17 transportov, skupno 111 prevozov. Transporti so bili večinoma namenjeni v Kranj in v ljubljansko bolnico iz okoliških krajev od Brezij in Jezerskega do Smednika. Bili so to večji del nujejši primeri, kjer je bila potrebna takojšnja zdravniška pomoč. Zaradi rastočega tega prometa za skoro polovico Gorenjske je društvo te dni prejelo nov komfornost in moderno opremljen sanitetni avto nemške tvornice Adler, ki je prvi te vrste v Jugoslaviji in ki stane ca 200.000 Din.

Tudi tehnična oprema društva je danes vzorna in odgovarja vsem najnovejšim zahtevam. Poleg transportnega avtomobila tipa Renault poseduje društvo veliko motorno brizgalno istega tipa in malo prenosno motorno brizgalno trvdke Rosenbauer 15 ks z dvema izlivoma in najnovejšo hladilno pripravo. Slednja motorika je bila nabavljena lanske leto in je stala okrog 37.000 Din. Nabavljene so bile nove maske proti plinom, 300 metrov cevi za obe brizgalni, več spojk, gumijaste rokavice za visoko natezost. Društvo ima tudi prostoren depozitorij v Narodnem domu, baš sedaj je predizoliral in renoviralo svoj starši Gasilski dom v Rožni ulici. V njem je nameščena moderna, kurjena avtogaraža za prevoznik in sanitetni avtomobil ter obe motorni brizgalni, nadalje garderoba ter posebna soba za rešilno postajo. V podstrešju bo prirejeno eno stanovanje. Adaptacija doma, ki pa še ni dogotovljena, bo stala okrog 140 tisoč dinarjev.

Prireditve kranjskih gasilcev uživajo največji sloves. Prireditli so svoj tradicionalni ples na Svečnico, proslavo 50-letnice društvenega obstoja združeno z največjim gasilskim zletom po vojni ter svojo tombolo, največjo na Gorenjskem. To so v grobem številk in dejstva, ki dovolj govore o dimenzijah nad pol milijonskega prometa kranjskih gasilcev.

Za načelnika je bil ponovno izvoljen g. Rici Mayr, ki je gibalo društvenega dela in uspehov. V odbor so bili izvoljeni Kocbek V. kot njegov namestnik, Ažman K. kot povojnik, Bidovec A. kot namestnik, Završnik St. tajnik, Depoli J. blaginjak, nadalje so prevzeli razne funkcije Bidovec J., Kapušin J., Majnik Ig., Likozar St. Novak J., Omahen, Rakovec I., Stefe C., Šorn A., Zakrajšek A., Zužar A., Vajt J., Jamnik T., kot revizorji: Brulec, Modrijan J., Soklič A.

Srečni lastnik gramofona

Pri žrebanju rešitev mladine božične naloge »Skozi gozd k polnočnici« je dobra sreča namenila II. nagrado — Rasberger-

jev imenitni veliki gramofon s 5 ploščami — malemu 9-letnemu Celjanu Stefanu Zlatku Deniši, ki nam je v prilazen spomin poslal svojo fotografijo in naslednje pisemce: »Dobil sem gramofon, za katerega se Vam iskreno zahvaljujem. Pridno ga navijam ter sem ga zelo vesel. Vdani Stefan Zlatko Deniša, Celje-Breg št. 10.«

Belokranjsko pismo

Melika, 18. januarja 1939.

Pretečeno nedeljo se je vršil občni zbor Narodne čitalnice, onega društva, ki je v Belokranju začelo prvo svoje delo z grupiranjem narodnih moči v svrhu vzpodbujanja in oživljanja narodne zavesti že pred mnogimi leti. To delo se je skozi vsa leta nadaljevalo in v zadnjih 23 letih vzporedno s Sokolom. Ker pa je glavni del programa izvrševal Sokol, je bilo delo Narodne čitalnice omejeno zgolj na to, da je svojim članom oskrbela čitanje časopisov in revij ter vzdrževanje javne ljudske knjižnice. Delo Narodne čitalnice pa je v zadnjih letih bilo v materialnem oziru zelo oteženo, ker je v našem mestu vse preveč društev in ker nimamo vsaj enega poštenega društvenega doma, ampak se moramo posluževati tujega poslopja in plačevati najemnine. Zaradi tega so glavni dohodki društev odvisni od prireditve, večinoma od gledaliških predstav. Če je na, kakor reče, dosti društev, težko pridejo vsi na vrsto s prireditvami da pridejo do denarja. Vsi občni zbori Narodne čitalnice so bili

torej v materialnem oziru tako žalostni, zaradi česar naj je v nedeljo razveselilo blaginjakovo poročilo, da le nismo več toliko dožni, kakor smo bili prejšnja leta in da bomo prav kmalu aktivni. Občni zbor je otvoril predsednik g. Vlado Makar, ki je pozdravil navzoče člane in pozival k delu za pospeševanje in napredek tega najstarejšega našega izobraževalnega društva. Vsa poročila tajnikovo, blaginjakovo, knjižničarjevo ter pregledovalcev računov in gospodarjevo so bila sprejeta. Odboren je bil na običnem zboru apel knjižničarja vsem našim prijateljem, prijateljem lepega čtiva in lepe knjige v slovenski in hrvatski javnosti, v svrhu pomnožite oziroma obnove naše javne ljudske knjižnice, ki jo oskrbuje in vzdržuje Narodna čitalnica. Prepričani smo zatorej, da ne bodo Ljubljanci in naši prijatelji širom Jugoslavije ostali gluhih ušes, ampak da se bodo odzvali temu apelu in darovali naši knjižnici dela, ki jim leže na polih, ko smo jih tako potrebni. Občni zbor je izbral večinoma stari odbor: Predsednik g. Dako Makar, podpredsednik g. Janko Čerček, tajnik g. Ivan Malešič, blaginjak g. Metod Prus, knjižničar g. Vlado Tončič, odborniki: gg. Ivan Grabrijan, Rudo Mrzlikar in Julija Wostnerjeva. Občni zbor je sklenil naročiti še zagrebške »Novosti« in razprodajo časopisnega papirja.

Zvečer je priredil sokolski oder Golarjevo komedijo »Vdovo Rošlinko« na Čitalničnem odru. S tem nastopom so se končali naši domači igralci in ig'alke rešili vseh onih predsodkov, da bi mogoče gledalci istovetili igralca in igralko z značajem osebnosti v igri nastopajoče osebe, kar je z veseljem pozdravljati. Je to sicer na deželi težko, vendar le je naša gledališka publika toliko že dorasla, da umeva to ločiti. Seveda se tudi med nami najde lahko eden, ki bi vrge kamen. Tako se je tudi zgodilo. »Slovenčevemu« dopisniku ni dala žilica miru, pa se je malce spotaknil in obrešnil z namenom, da malce pomoralizira. Drugače bi lahko pozabil moralizirati. Vsak ima svoje veselje. Mi mu ga privoščimo, kakor privoščimo umetniku, ki iz-

dela umetniško delo, diletantu, če dobro odigra svojo vlogo, in fantu, ki na skrivaj polubi ljubljeno dekle. — Čitalniška dvorana je bila natlačeno polna, kakor že redkokdaj. Temu primerno so se tudi naši igralci pripravili in odigrali svoje vloge prav mojstrsko. Nadkriževala je v igri vsekakor gđ. Grbčeva, ki je prevzela naslovno vlogo. Kakor da je na odru doma. Sekundiral ji je z enako večšino in igralsko izurjenostjo Balantač — g. Franci Prus. Tudi Manica — gđ. Cveta Weisssova, čeprav še takorekoč novinka, se je do dobro uživala v igro in kaž postati še dobra igralka. Tončka — gđ. Murnova je bila prav dobra, razen nekaterih h'v v izgovorjavi. Rožmanov Janez — g. Zajec se je zelo potrudil, da nam poda Janeza, pravega Janeza, prepričani smo, da si je v svesti, da je Janezova vloga najtežja. Tomažin in Blažon — g. Drobnič in Nace Hočvar, sta prav dobro odigrala svojo snubaško partijo. Enako Tinče — g. Lavo Morela, kot pastirček Jernej in Gašper — g. Guštin in Weiss — bosta pa tudi postala dobra, ker imata veselje, seveda manjka jima še rutine. Tako smo preživeli zopet en lep večer v našem mestu. Na splošno zahtevno ponove naši igralci komedijo v nedeljo ob 20. v Čitalnici.

Noseče matere morajo skušati vsako zagatenje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo« vodo, ker se lahko použije in se mlo odpirajoči učinek zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. — »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

Knjige za slovensko rudarsko deco v Franciji

Litija, 18. januarja

Če pride gospod Mrak, naš pismonoša, in odda pismo, ga je pač vsakdo vesel... Seveda — če ni v njem neljube priloge: polnočnice in kakih še bolj neljubih pripomb: plača in toži itd. ... Če pa dobi pismo naša deca, takrat pa kar žari veselja in vznemirjenosti... taki-le so bili tudi takrat naši fantički, ko se jim je oglašil z dolgim pismom Skubicev Joško, oni, ki je šel lani v Francijo.

Običajna usoda rudarske družine: oče je šel za kruhom — doma je bil pičel zaslužek, — ko je prigaral toliko, da je bilo za pot njegovi ženki in deci, pa se ti odjadrali za njim. Mati in kup otrok, največji je imel osem let...

Zdaj so pa že na konju!... Joško, ki ima v 3. razredu litijske osnovne šole nekdanje sošolce, piše čudovite stvari, kaj vse vidi po svetu — v Lensu med Francozi. Fant je brihtne glave. Po slabem letu, pa zna že francosko točli. ... in piše že »Monsiehrs«.

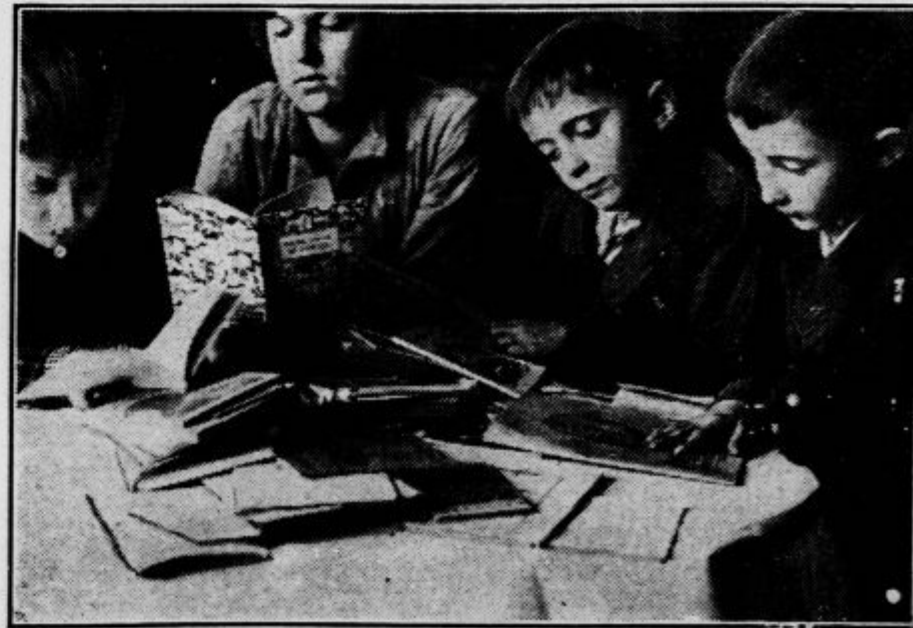
Joško se s svojimi bratci in sestricami in z ostalo slovensko deco prav lepo po-

hvali. Le enega jim manjka: domačih knjig. — »Poslijmo jim knjige mi!«, je predlagal mali Puci, ki ima doma bogato mladinsko knjižnico.

— »Jaz bom dal tudi!« — se je oglašil drugi in tretji. In res! To pot so bili naši pobčki mož-beseda. Vsak je prinesel, kar je mogel. Culica se je prav zredila, ko smo pobirali knjige — Hinko je prinesel »Skoča, Cmoka in Jokico«, ki jih je dobil za novo leto, pa jim je privoščil zdaj še pot v daljino Francijo. Tudi Seliškarjev »Rudi« je stisnil v gnečo »Naš rod« in druge knjige »Mladinske Matic«. Skratka: Lep dar in ga bo naša deca, naša slovenska mladež v Franciji prav vesela.

Da bo pa sošolec Joško Skubic še bolj vesel, mu je napisal vsak njegov znanec pisemce, ki so ga okrasili z lepimi risbami. Tako naša litijska deca za bratce in sestrice izven meja!

Lepih prijateljev, krasnih slovenskih knjig bodo mali Jugoslovenčki v Lensu prav veseli, nič manj pa tudi drobnih srčec, ki go-re za svoje sorojake na tujem. Njim naj velja naš pozdrav! Zdravo! —nč—

Vsa Ljubljana gleda z nepopisnim navdušenjem božansko lepi film

Sestra Marija

Predstave ob 3., 1/25., 6. 1/8. in 9.

Orgle, cerkveni pevski zbor in pevci solisti:

Elitni kino Matica. Tel. 2124

Kako deluje telesno-kulturno društvo Atena v Ljubljani

30. redni občni zbor TKD Atene v Ljubljani se je vršil ob lepi udeležbi v torek 14. t. m. zvečer v damski sobi Emone. Predsednica dvorna dama Franja Tavčarjeva je pozdravila navzoče, zlasti zastopnike številnih ženskih društev ter po lepem pogovoru zaključila, da zre družbo Atena lahko s ponosom na svojo prehojeno pot. Zbor je počastil spomin dolgoletne zaslužne umrle odbornice g. Ane Hudovernikove z molkom. Iz izbrpne poročila glavne tajnice **Minke Krotlove** posnemamo:

Po pravilih je glavni namen društva širiti kulturo ženskega telesa. Svoj namen vršimo in dosežemo v dolgi dobi skoraj dopolnjenih 30. let našega dela iz dozorelega prepriljanja slovenske žene, ki vodi telesno vzgojo k oni naravnosti, da doseže resnično zadovoljstvo zdravega zemljana, globoke etične vrednote. Telesna vzgoja v našem sni sušila celotnega človeka s srcem in dušo. Atena nima izdelanih sistemov, v katere utesnjuje svoje delo, ampak svoje delo usmerja po življenjskih resničnih prilikah in potrebah. Njeno delo je živo, naravno, močno, ker gre z življenjem. Telesno vzgojo žene-slovenske matere vršimo v našem smislu s skrbjo za otrokovo z roditelji.

Atena deluje nadalje v smislu koncentracije dela in društvene delovne skupnosti. Vsaka atenska zasnova je zamišljena tako, da združuje najširše kroge, socialno opredeljenost poznamo le tam in le tedaj, kjer moramo pomagati socialno najpotrebnejšim. Očitek, da dela v Ateno buržujska žena, pozdravljamo. Če imamo sploh in ločimo tudi buržuja, potem naj bo naša dolžnost, da pritegnemo ravno »buržuja« k delu z družbo, ono buržujsko ženo, ki bi se sicer izgubljala v brezbrzičnosti za vse javne težnje.

Poslovno stanje družbenega dela izkazuje v podrobnem: 59 rednih odborovih sej, 45 odsekovih. Stanje članstva: 153 podporne, 587 izvršujočega, redno članstvo Belomodre knjižnice za leto 1929 (ki pa še ni zaključeno) 3500, skupaj 4037 članov. Pregledna slika obsežnega dela Atene na polju javnih priredb zaznamuje 43 prireditve, ki so bile sportnege, estetične, programatične, madinsko-zabavnege, družabnega ali pridobitnega značaja in so služile vse končnemu namenu: približati se programu ali ga materialno podpreti. Tajništvo je prejelo 2500 dopisov in odpisalo nad 4000. Atena je član N. Z. S. in LHP v Ljubljani. Tennis Saveza v Zagrebu in LAS v Beogradu. Po svojih delegatkah se je udeležila manifestacijskega zborovanja ženskih društev ob 10-letnici osvobodila na mestnem magistratu ter tam podala bilanco svojega dela z jasno začrtanim idejnim programom. Prisostvovala je sejam pripravljalnega odbora za Dečji dom Franje Tavčarjeve. Odzvala se je skupščini NZS v Spitiu in priklasila svojo referentko za temo »Telesna vzgoja jugoslovenske žene«. Telesno vzgojno vprašanje je prišlo tedaj prvič na dnevni red skurščine. Na razstavo intern. udr. marionetnih gledališč v Pragi je poslala Atena slike slov. lutkovnega odra in sledila z odzivi vsem važnim dogodkom v naši javnosti. Atena vrši visoko poverilo podre Ni. Vel. kraljice Marije. V pogodbenem in naiemnem razmerju je z mestnim magistratom, v pogodbenem z OUZD, humanitarnim fondom drž. železnice in Trgovsko bolniško blagajno. V personalnih zadevah je pripravi, da zaposluje 7 rednih honorarnih moči in 5 izrednih (ne upoštevajoč bodočega vodstva šolske kuhinje).

Upravni delokrog Atene se je razširil za en nov odsek pod naslovom »Šolska kuhinja Ni. Vel. kraljice Marije« s poslujočim odborom, ki sestoji deloma iz članic glavnega odbora in izrednih članov z odsekov glasovalno pravico. V področju Marijoneznega odbora se je formalno pripravljali odbor za specialno vprašanje ustanovitve lutkovnega vzornega odra, ki ga tvorijo odsekovi odbor in novo izvoljeni člani z glasovalno pravico v okviru omenjenega namena.

Atena se zaveda, da vrši dopolnilno nalogo aktualnega državnega vprašanja na polju telesne vzgoje, kar nas bodri k nadaljnjemu razvoju. Atensko delo gradi pa tudi v svojem pravcu streho iz ženskih rok naši poklicni ženi. Namen ima dalje čuvati našega sebi prepuščenega, zapuščenega dekleta, da ga ohrani zdravega na duši in na telesu. Ilokatni se moram tudi pomankljivosti v obsegu dela. Nujno potrebujemo strokovno vodstvo naših sportnih odsekov, reden zdravniški nadzor, širšo pisarno, zadostne društvene obratovalne prostore in vsaj nekaj več razpozljivih sredstev. Občni zbor naj izreče zahvalo mestni občini ljubljanski, ravnatelstvu liceja, Mladike, Obrtne šole, časopisju in vsem onim, ki so v kateremkoli načinu pomagali in podpirali Ateno, z željo, da nam ohranijo še nadalje svoje simpatije.

Pozabiti ne smem še dveh dogodkov. Spomin mi uhaia na iskren poslovljen večer naše družbe gospe Bogadyjeve in na nepozaben izlet atenskega odbora k naši predsednici v Poljansko dolino. Odbor, katerega večje tako tesne vezi, v katerem je toliko iskrene harmonije, je složen tudi v svojem delu. V tej složi je naša moč in zmaga našega programa.

Jasno poročilo blagajničarke g. I. Turkove je izkazalo ravnovesje v blaginji, odprti računi so pokriti z knjižno zalogo. Odseki poslujejo avtonomno, ob zaključku pa pokrivalo aktivni odseki pasivne. Računi skuršnih prireditvev se dotirajo po gotovem ključu na posamezne odseke. Pregledovalke računov g. Mahkotovala in g. Milčinska sta izrekli odboru absolutorij. Gosposdarica g. Mejninkova je poročala o stanju inventarja. Ker manjka društvu pravih prostorov, je raztresen inventar po najrazličnejših shrambah, kar otežkoča poslovanje. Poziva članstvo in prijatelje društva, da prispevajo z darovi in denarju ali s predmeti za nujno

potrebno novo atensko pisarno.

Sledila so zanimiva poročila deseterih atenskih odsekov. G. dr. Ivo Pirce je poročal kot podpredsednik novo ustanovljenega odbora »Šolska kuhinja Ni. Vel. kraljice Marije«. Za časa svojega bivanja na Bledu je izkazala Ni. Vel. kraljica Marija, naj se ji predloži načrt, da s primernim volilom podpre našega srednješolca, ki trpi zaradi nerednega hranjenja, ki prihaja dnevno iz oddaljenih krajev v mesto k šolanju, ali zaradi slabe domače oskrbe. Gospa dvorna dama Tavčarjeva je poročala o visoki nameri mestni občini ljubljanski, drž. hig. zavodu, šolski polikliniki in odlikovalna Ateno, ki skrbi že od nekdaj po svojem programu za zdravje otroka, da ikvede preobretno dobrotvorno nalogo. Zahvaliti se moramo pri tej priliki predvsem mesni občini ljubljanski, ki nam je prepustila prostore v Prečni ulici in se pravkar adaptirajo; s tem je pospešila ustanovitve kuhinje. Zbrala se bo vsa potrebna šolska dela. Šolski zdravnik jo bo pregledal in predlagal poseben kuratorij, kdo se sprejme. G. podpredsednik predlaga, da se pošlje brzojavna zahteva občnega zbora Ni. Vel. kraljici za visoko pomoč, katero nam naj ohrani tudi v bodoče. Predlogu se je odbor z navdušenjem odzval.

Poročilo načelnice otroškega igrišča g. Potokarijeve navaja, da izkazuje statistika obiska otrok, 86 po številu, sicer prirastek, vendar ne zadovoljuje, ker je odsek visoko pasiven. Vzrok temu je, da ne morejo posesti igrišča ravno oni, katerim je najbolj namenjen. Za zaposlene starše je izguba časa prevelika, da štirikat dnevno spremlja otroka na igrišče; tudi ni zavetišča za primer dežja. Odpraviti bo treba še te nedostatke, najbrže bo uredila šolska kuhinja tudi ta vprašanja. Sicer je vlada! na igrišču vzoren red pod vodstvom g. Svetličeve. V ortopedskem zavodu se je zdravilo po preglednem poročilu nač. g. Sveličeve več otrok, ki izkazujejo izdatno izboljšanje svojih hib. Otroci se zdravijo po večini na račun raznih zavarovalnic, brezplačno na račun mestne občine, okrognega urada drž. hum. fonda, trg. boln. blagajne ali društva minefa. Vodstvo je v rokah primarija dr. Minafa. Poročilo plesnega odbora je podala nač. g. Novakovičeva. Zaznamuje živahno sezono. Odsek je deloval v 4 oddelkih in imel 85 članov. Po tečajih vlada red in zadovoljstvo. Otroški tečaj seznanja naše malčke s prvimi pojmi ritme in gracije, ali bolje, izboljša, izbira, usmerja naravni prirojeni ritem. Zanimivo je, da se prišaga k temu tečaju običajno največ otrok onih staršev, ki so prišli iz drugih mest, kar priča, da cenilo drugje tovrstno vzgojo že mnogo bolj. Dobro obiskani so tudi dekliški tečaji.

Hazena odsek je poročal po tehm. ref. Snellerju. Sekcija je bila v letu 1929. reorganizirana in ima 30 članic; 2 akademizirani, 8 privatnih nameščen, ostale srednješolke. Nastopala je proti najmočnejšim nasprotnikom. odigrala 7 tekem, v Ljubljani, v Mariboru, Celju in Zagrebu. V reprezentativni igri mesta Ljubljane je postavil LHP štiri atenašice. Odigranih golov 78, sprejel 51. Načelnštvo je bilo v rokah prof. Ječence. Za tenis-odsek je poročala načelnica g. Pleiweisova. Članstva je bilo 164, s plačilom družabne pristojbine 57, s plačilom dijaške 77, z mesečnimi prispevki 30. Da dosežemo čim večje sportno-vzgojne uspehe, smo osnovali sportno-tehnični odbor. O delovanju je obsežno in simpatično nadaljeval predsednik g. Koblar. Atena je odigrala en interni in 2 medklubski turnirja. Poleg tega si je priborila članica Ks. Ravnihar s prvim mestom naslov »Prvakinja Jadrana za l. 1929.«, na srednješolskem tekmovanju prvenstvu Jadrana v Splitu, isti naslov v mixed-doublu s partnerjem članom V. Zalcem. Pridobila sta si tudi mesto v dublu dam. v mixedu in drugo v singlu. Članstvo je nastopilo na turnirju na Bledu in na akademskem prvenstvu jugoslavije v Zagrebu, kjer je pridobilo drugo mesto. Delo tehničnega odbora je bilo lahko v prvi skupini, ki razume potrebo treninga, naraščaj na zaenkrat še ni pokazal zadostne volje, žrtvovati več sezon za strogi trening udarcev brez vseh iger. Potrebno bi bilo pokrito zimsko igrišče.

Lahkotletskemu odseku je načelovala g. Pleinertova. Deloval je v okviru članstva tenisa in hazene. O marionetnem gledališču je poročala nač. g. Ferjančičeva. Zaradi delovne odseki ni prejel javnih rednih predstav, koristil je zato za kulisami lutkovni umetnosti. Razširjeni pripravljali odsek je iniciativno deloval za ustanovitev lutkovnega vzornega odra v Ljubljani.

Pravilnični odsek. Načelnica g. Ferlančeva navaja, da se je vršilo 8 pravilničnih večerov, ki so zaradi hudega lanskega mraza trpeli na obisku. Vendar razveselili one, ki so jim sledili. Posvetni odsek zaznamuje po poročilu uravnice g. Krotlove v kratkem času svojega obstanka pod naslovom »Belo-modra knjižnica« viden razmah.

Novo šolsko poslopje v Šmartnem ob Paki

Gorenje, 16. januarja.

Poslopje državne osnovne šole v Šmartnem ob Paki že davno ne odgovarja več predpisem šolskih stavb. Petrazredna šola s eno vspretnico ima samo štiri učne sobe, nima konferenčne sobe, ne stanovanj za učitelje slugo, stranišča pa so skupna za dekice in dečlice ter neigijenska. Šolske sobe so majhne; po ugotovitvi sreskega sanitetnega referenta so učilnice komaj tako velike, da bi se moglo v njih poučevati po 30 otrok. Je pa v eni učni sobi preko 60 otrok! Jansko pomlad si je ogledala to šolsko poslopje uradna komisija in naročila obnovo. Zaradi slabega finančnega stanja se občina brani odgovornosti za novo zadožitvev preko enega milijona Din. To je povsem razumljivo. Občina Šmartno ob Paki je razdeljena v dva šolska okoliša s petrazrednico v Šmartnem ob Paki in ekskurendno šolo v Škornem. Ta šola je v lastnem posloju, ki je na zunanji sicer lično, znotraj pa skrajno pomanjkljivo. Poslopje stoji komaj sedem let, a sta v tem času prepele dva poa v učni sobi od vlage! Stanovanje za učitelja je vlažno, ni shrambe za jedila, ne kleti, ne pitne vode. Občina bi morala v najkrajšem času voltrati večje zneske za ureditev šolskega posloja v Škornem, kar bo seveda v občino breme proračunu in v napoto projektirani novi šolski stavbi v Šmartnem ob Paki. Ekskurendno šolo v Škornem obiskuje do 30 otrok, med temi nekaj iz šolskih okolišev Leno nlija Šošanj in Sv. Florjan.

Ker bi zidenje nove šolske stavbe v Šmartnem ob Paki in ureditev šolskega posloja v Škornem je preveč obremenilo občinsko blagajno, a zadeva se mora premak-

Kakor mleko in kri postane Vaša polt

v treh minutah

Pokušite to metodo! Videli boste, kako naga in na preprost način postane zašči vaš obraz. N. treba vam nikake reze, ovisi tudi na pol ure trajajoča masaža in kozmetično obnavljanje.

Vi enostavno razmažete par kapljic pastoznega »Letona« mleka za obraz po koži na licih potem natresete občutljivi puler in ta oji bo postal vaš obraz galet in svet, kot obraz lečene mladice. Vola koža na obrazu se počuti, bleščeče in nos dobiva medlo barvo in napake polji izginejo.

»Letona« mleko za obraz je ekstrakt našt. nejših preparatov za nego obraza. Ne zmasi in ne poasi kožo na obrazu, je popolnoma neškodljiva. Za vsako kožo lica prikladna, ima prijeten mumijski vonj. Njegov učinek je trajen, kajti na »Letona« natreseni puler ostane na koži ves dan ali več noči tudi, če veliko plešete ali pa gajite sport.

Na »Letona« natre eni puler je popolnoma nevidljiv. Tudi vasa najboljša prijateljica ne bo opazila, da imate puler na obrazu, tako naravna postane koža na obrazu potom »Letona«.

Napavite »Letona« mlekom za obraz potem in v treh minutah, tako čisto boste do vaše lica v par sekundah popolnoma. Nikdar več ne boste hoteli potem pogrešati »Letona«.

Ena steklenica »Letona« mleka za obraz, ki zadostuje za dva št. a, stane 30 Din. Na delo pošiljate po povzetju.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Kjer je mogoče v začetku se obrnite na drogerijo »Nada, Kolar i Gabrić, Subotica Strana« mayerjeva ul. ali na drogerijo Gregorič, Ljubljana.

niti z mrtve točke, smatramo, da bi bila najprimernejša naslednja rešitev:

Šolsko poslopje v Šmartnem ob Paki se preuredi, da bo odgovarjalo urejeni štirirazrednici; v vasi Gorenje naj se postavi novo šolsko poslopje za trirazrednico, ekskurendna šola v Škornem naj se opusti in poslopje proda. Razlogi za predlog so: Šolsko obvezni otroci iz vasi Slatine — severni del Gorenja, Paška vas in Veliki vrh, ki so sedaj vselani v Šmartnem ob Paki, imajo do šole po 3 km in več pota, medtem ko bi jim bilo do šole v Gorenjah komaj par 100 metrov. Pretežna večina obiskovalcev šole v Škornem je bližje Gorenju in ob boljši poti, kakor do sedanje ekskurendne šole. Ker ni v Škornem trgovine, gre dnevno po šolskem pouku 50% — in tudi več — otrok iz Škorna v Gorenje da nakupijo v lamošnjih trgovinah razne potrebščine. V Škornu vselani deli ostalih občin se vsalajo v svoje pristojne šole. V ostalih vselah občine Šmartno ob Paki je toliko otrok, da bi se sedanje šolsko poslopje moralo urediti za štirirazrednico. Za tako ureditev šolskega vprašanja v tej občini govori najbolj finančna stran. Dočim bi — kakor omenjeno stalo novo šolsko poslopje v Šmartnem ob Paki preko milijon dinarjev, bi stala ureditev poslopja v Šmartnem ob Paki in zidava novega poslopja v Gorenjah do 300.000 Din, k temu bi bilo še priloži izkupicek za poslopje ekskurendne šole v Škornem. Pripominja se, da je zemljišče za novo šolsko poslopje v Gorenjah takoj na razpolago; šola bi bila blizu cerkve in blizu železniškega postajališča. Zeleti je, da merodajni faktorji resno o tem razmislijo, da obvarujejo občino skoro nepotrebnih ogromnih izdatkov, kakor tudi, da dajo učeti se mladini možnost do lagodnejšega obiska šolskih hramov.

Modernizirano Pohorje in njegov pomen

Maribor, 18. januarja

Jutri 19. t. m. bo Pohorje zopet središče pozornosti vsega sportnega sveta: smučka tekma za prvenstvo zimskosportnega združenja bo znamenita sportna prireditve. Startalo bo nad 60 najodličnejših smučarjev Jugoslavije. Zlasti je veliko prijaz v Gorenjske, iz Celja, Mežice, Ljubljane itd., poleg naših odličnih domačinov, okrognega mojstra Mirka Dolinška in drugih. Mnogi znameniti zunanji gosti, med njimi zlasti znani norveški sportnik inž. Hanssen bodo prisostvovali zanimivi tekmi.

Tako postaja Pohorje vedno bolj in bolj središče zimskega sporta na naši severni meji, kakor je bilo že do sedaj znano in priljubljeno torišče naših letoviščarjev in planincev, ki jim ni toliko za nevarne plezalne ture po navpičnem skalovju, kakor za fizični in duševni odmor. Zimski sport bo Pohorju edini mogoč pozimi nuditi poset domačinov in tujcev in s tem tujsko-prometni razvoj. Zato morajo vse naše sportne organizacije v zvezi z drugimi faktorji nujno izdelati program za širokorotežno organizatorno in propagandno akcijo. Poleg tega pa mora zimsko-sportni podsavez v zvezi s podružnicami SPD in drugimi zlasti finančnimi činitelji, ali pa v obliki kakšne družbe, na Pohorju zgraditi potrebne narave za velikorotežen razvoj zimskega sporta. Zaenkrat gre samo še za sankanje in smučanje. Prirediti je treba trase za sarkaje in za smučarje ter skakalnice, ki b-omo omočarje večje tekme in tudi orreditve mednarodnega značaja. Tako bi se privabilo v Maribor in na Pohorje stalno veliko »sportneža« sveja iz naše, na tudi iz drugih bližnjih in oddaljenih držav. Maribor, ki je z izgubo velikega dela uradov itak tem bolj navezan na to, da se v svoji razviti tujski promet, bo moral po nemih razviti tujski činitelji in zlasti na svojih finančnihih to akcijo krenko podpirati.

Skrbeti pa bo treba tudi za udobnost sportnikov. Sankalnice in smučišča je treba tako urediti, da bodo od tega imele korist tudi naše planinske koč. oziroma bodo hoteli in letovišča. Sportniki, zlasti oni iz tulin, morajo imeti na razpolago vse, kar je potrebno za udobno bivanje, na tudi vse potrebščine za treniranje in tekovanje. Treba na bo večakori misliti tudi na ureditev drsališč, ki bi se lahko uporabljala v času ko so v dolini zaradi talianja ledu že neoprabna.

Za vse to na je, naravno, potrebna velika propaganda, za katero le treba nujno izdelati načrte in z njo tudi čim prej in čim bolj sistematično pričeti. K vsaki večji prireditvi na Pohorju le treba novih in le inozemske sportnike, ampak tudi zastopnike sportnih in drugih časopisov, propagatorje planinskega fotografiranja in fotografe-amaterje-sportnike ter jim ob potrebi

nuditi tudi gotove ugodnosti pod pogojem, da bodo skrbeli za propagando za naše Pohorje. Če smo enkrat rekli A, če smo že začeli s propagando Pohorja v malem, če smo se na drugi strani tudi oddolili za velike izdatke v svrhu povzdige tujkega prometa na Pohorju (vzpenjača in avtomobilska cesta!), potem se ne smemo ustrašiti tudi nobene, še tako velike žrtve za velikopotežno propagando za Pohorje v inozemstvu. Obstati tu na pol poti bi pomenilo težko in usodopolno pogreško, ki bi se kruto maščevala in nas pripravila ob vse možnosti tujko-prometnega razvoja na Pohorju in tudi v Mariboru.

A promos, vzpenjača in avtomobilska cesta! Obe akciji se pridno nadaljujeta in unam, da bosta čim prej prišli do realizacije. Prva bo imela svoj znatni pomen za razvoj tulskega prometa, ker bo privabila na Pohorje mnogo onih, ki jim »plezanje do Bolfenka« ne konvenira. Avtomobil ka cesta na bo odprla celo Pohorje od severa pri Rušan na do juva pri Slov. Bitrici velikemu razmahu prometa, ne samo avtomobilkega ampak tudi vozovnega. Ne bodo se vozili potei cesti samo radovedni in zabave željni turisti in sportniki, ampak bo cesta služila tudi prevozu pohorskega lesa itd.

Pohorje se torej modernizira! To je edino pravilno. Hvale vreden je bil trud raznih podružnic SPD in drugih planinskih prijateljev, ki so gradili in okrbivali ter izpopolnjevali planinske kočice. Danes pa to ne zadostuje več. Široki razmah planinarstva in zlasti planinskega zimskega sporta na celtem svetu mora biti tudi nam omočorilo in kajnot; nele da morajo biti dohodi v planine najudobnejše in najmodernejše urejeni, tudi na planinah samih mora biti na razpolago vse, karkoli išče in zahteva od planin bodisi turist bodisi sportnik katerekoli narove. Zakaj same naravne lepote privabijo morda nekaj navdušenih turistov, ne pa mas turistov, letoviščarjev in sportnikov, zlasti ne tujcev. Treba izpopolniti dohodo, treba izgraditi hotelov, letovišč, zdravilišč in sanatorijev, treba vseh že vori navedenih naprav za vse namore zimskega sporta, in zlasti tudi širokorotežno propagando. In predvsem: v vsem tem delu je potreben sistem, je potrebna enotnost. Ljubosumje med graditelji vzpenjač in cest in drugih naprav samo ovira in duši skupni napredek.

Dve igri v celjskem gledališču

Mariborsko gledališče je gostovalo v nedeljo 12. t. m. v Mestnem gledališču v Celju z dvema igrama: popoldne z Doboviškovo burko »Radikalna kurac in zvečer z Graničstedenovno opereto »Orlove. Oba predstavi sta bili dobro obiskani, popoldne je bilo zlasti mnogo deželanov.

Dr. Dobovišek z »Radikalno kurac« ne zasleduje visoko literarnih ciljev. V času, ko uprizarjajo naši odri čisto manjvredna tujala tega žanra, je napisal burko, ki nič ne zaslosta za zadevnimi igrami drugih narodov. »Radikalna kurac« je domača veseliga brez posebnih pretenzij, a s prijetnim humorjem in bo zlasti na podeželskih odrih uspevala. Gosp. Jože Kovič je z dobro režijo odpravil razne nedostatke v tekstu. Igri je zasiguran uspeh le z dobrimi igralci. Izvrstne kreacije so nudili g. Daneš kot Ožbalt Gombek, g. Grom kot Filip Trebentar, alias conte Bombelli, ga Dragutinovičeva kot huda Cecilia in g. Skrbineš kot dr. Rogan; njim gre v veliki meri zasluga za uspeh. Gd. Udovičeva in Starčeva, ga Savinova, g. Ivelja in Pavel Kovič so igrali pohvalno. Ga. Zakraškaova, gd. Kraljeva, ga. Založnikova gd. Tratinikova in Pečarjeva ter gg. Rasberger in Gorinšek so se potrudili. Godba v. V. Candra je prijetna. Izvedba pevskih točk je bila primerna. Publika je navzočega avtorja poklicala na oder; avtor je prejel lep šopek.

Opereta »Orlove« ima melodično glasbo, vsebinsko pa je dokaj prazna in izumetničena. Režija g. Harastoviča je bila v splo-

nem zadovoljiva, scenerija pa skoro preskromna. Igralsko so se zlasti odlikovali gd. Udovičeva (Nadja) ter gg. Daneš (Walsh), Ivelja (veliki knez), Harastovič (Jefferson), Rasberger (biljefer) in Pavel Kovič (Stepanov). Ostali igralci so se potrudili, zbor pa je bil premrtiv. Orkester pod taktirko g. L. Herzoga je pri obeh predstavah v splošnem ugajal. R. P.

Konstituiranje sreskega kmetijskega odbora v Radovljici

V Radovljici se je vršilo 16. t. m. prvo zasedanje kmetijskega odbora za radovljjski srez. Od 20 članov je bilo pri zasedanju navzočih 19 ter 5 posvetovalnih članov, razen tega sreski podnačelnik dr. Karol Tekavčič in kmetijski referent Josip Sustić kot poročevalec odbora. Sreski podnačelnik je v glavnih obrisih pojasnil pomen novega zakona o pospeševanju kmetijstva, na kar se je odbor konstituiral. Za predsednika je bil izvoljen g. Jakob Jan. Podpredsednik odbora je Alojzij Peterman kot najstarejši član. V banovinski kmetijski odbor sta bila izvoljena kot člana gg. Jakob Jan in Vinko Resman, za namestnika pa Josip Mulej. Nato je sledila razprava o načelnem programu za pospeševanje kmetijstva v radovljjskem srezu. Poročevalec Josip Sustić je obrazložil in utemeljil vse nujne in manj nujne ukrepe za povzdigo kmetijstva, katere določa načelni program. Zbor je sprejel program sodlasno v neizpremenjenem obsegu.

V svrhu hitrejšega in prčnejšega poslovanja sreskega kmetijskega odbora se je tedaj izvolil šestčlanski ožji odbor, ki je bil generalno pooblaščen, da deluje po intencijah zakona in sprejetega načelnega delovnega programa samostojno proti naknadni odobritvi na prihodnji seji sreskega kmetijskega odbora. Seje odbora se bodo za vsakega člana obvezne in se skljujejo po potrebi. Izven strogo načelnih zadev bo sklepal ožji odbor polnomočno in stavil samostojne predloge. Če se tiče katere akcija ali sklepanje gotove občine ali osebe se bo povabil k seji ožjega odbora tudi sreski kmetijski odbornik iz dotične občine. V ožji odbor so bili izvoljeni: Jakob Jan (za predsednika), Alojzij Peterman (za podpredsednika), Ivan Repinc, Anton Spodov, Ivan Azman in Josip Marjek kot odborniki, kot namestniki pa Martin Hribar, Anton Kavalir in Ivan Pohar. Izvolitev ožjega izvršilnega odbora je iz mnogih ozirov silno važnega pomena, zlasti ker se na ta način zelo olajša, pospeši in poceni podrobno strokovno poslovanje sreskega kmetijskega odbora.

Kyffhäuser-Technikum Frankenhäusen, Nemčija

inženjerski in delovodski oddelek za gradnjo strojev in avtomobilov, tehnika za šibki in jaki tok. »Najstarejši posebni oddelek za kmetijske stroje, avtomobilsko in letalsko tehniko«.

Pozor gospodinje!

„Sidel“

že 30 let priznano najboljšo sredstvo za čiščenje in poliranje vseh kovin, čisti tudi okna in ogledala. Pri nakupu pazite na zak. zaščiteno znamko in ime

„Sidel“

Kvalitetni zvočnik

omogočen vsakomur!

Čist in naraven sprejem radijskih postaj Vam je omogočen le tedaj, če imate v resnici prvovrstni zvočnik k čisto in brez popačen a sp eminja električne toke v glas. Taki zvočniki pa so žal dragi, kakor je drago vsako res dobro blago.

V želji, da omogočimo tudi manj prem žnim nabavo takega zvočnika, ki jamči za glasbeno dovršen sprejem, smo sklenili oddati v času od 20. januarja do 20. februarja 1930

45 kvalitetnih angleških zvočnikov

Amplion AC 27

proti p ačilu Din 210 — ob prevzemu ter šestkratnemu mesečnemu p ačilu po Din 180 —

Prednosti tega zvočnika s: Velik in močan magnetni sistem iz specialnega elektrolitičnega ekla, ki ne popusti na magnetizmu ter p daja visoke in nizke to e popolnoma naravno; za vlogo neobčutljiva membrana brez šiva; »kustično« zgrajena šatulja lepe oblike.

Pošilja se tudi po pošti.

Radio Ljubljana

Maribor, Gosposka 37 Ljubljana, Miklošičeva 5

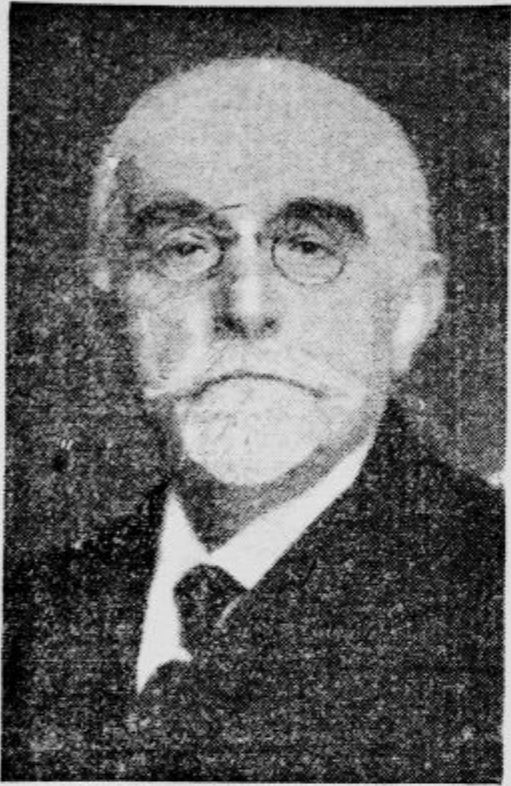
Zahtevajte naš ilustrovani cenik!

ŠESTDESET LET DELA V AKADEMskih ORGANIZACIJAH

1869 – 1870

SLOVENIJA – TABOR – ADRIJA – JADRAN

1929 – 1930

Dva izmed najstarejših še živečih »Slovenijanov« (na levi dr. Danilo Majaron, na desni dvorn. svet. Mihael Gabrijelčič) in najmlajši aktivni »Jadranaš«, tehnik Dušan Železnikar, roj. v septembru 1912

IVAN LAH:

Akadske generacije

Mi gremo naprej mi strelci!
O. Zupančič.

V življenju vsakega naroda je bila mladina avantgarda na pohodu za novimi, višji cilji. Dočim pripada zreli možem naloga, da s treznim prevrdom in premislekom vodijo narod po poti do sreče in blaginje in so torej nekak gospodarji v široki narodni hiši, odkriva mladina nova obzorja in sluti nove svetove, ki prinašajo v življenje novih vidikov in novih sil.

V vseh dobah je mladina vršila isto nalogo, kakor jo je imela ob času, ko so se narodi naseljevali v svoje nove domovine in mladina je šla pred njimi kot predstraža, kot čete izvidnikov in glasnikov, ki so sporočali počasi se premikajoči množici, kakšne dežele se odkrivajo pred njimi. In moške so preletali njih poročila in krenili naprej po svoji lastni razsodnosti. Z vrhov bližnjega obzorja so mladi strelci premerili daljave, opozarjali na nevarnosti, ki so pretile njihovemu rodu, in kazali pota, ki so se jim zdela najboljše in najprimernejše. Tako je prišel narod v svoja nova bivališča in tudi tu je morala biti mladina ona, ki je stala ob meji na straži in bila pripravljena, da brani svojo domačo last.

Da smo se Slovenci v teku stoletij tako daleč odmaknili od svojih prvotnih mej, je samo dokaz, da v tej dobi mladina ni izpolnjevala svoje dolžnosti. Zamoril jo je duh tujstva. A kolikor je bilo podvigov, ki so imeli vzbuditi tlačen narod k novemu samostojnemu življenju, pri vseh je stala mladina v ospredju boja, če ni doslela zmage, je bil temu vzrok v naših notranjih razmerah. Tragično je bilo za nas, da se je cvet naroda stoletja izgubljal v tujih službah. Šele narodni prepovedi je vrnil mladino zopet njeemu poklicu — in ona je takoj razumela svojo dolžnost.

Dočim v dobi Napoleonove Ilirije še ne vidimo naših strelcev na prvi straži, se je vključ temu uresničila beseda pesnikova, da

»en zarod poganja
prerojen, ves nov.«

Kajti tik za prepadom Napoleonovega carstva se začel po vsej Evropi veliko mladinsko gibanje, ki se javlja v raznih revolucionarnih krožkih, iz katerih izhajajo mladi bojovníki, pesniki in glasniki svobode. Nemško dijaštvo je nastopilo ob 300letnici reformacije (l. 1817.) na Wartburgu in tik za njim se drami mladi slovanski svet, ki se skriva v Rusiji in Poljski

v tajnih društvih, pri nas pa dobiva čim dalje bolj jasno obliko — ilirizma. In tako dobimo kot prvo mladinsko organizacijo

l. 1828. v Gradcu »Ilirski klub«.

Značilne v razvoju naše mladinske oz. akademske organizacije bi lahko označili v preteklem stoletju z naslednjimi dvajsetletnicami:

1828 — 1848 — 1868 — 1888 — 1908.

Poglejmo, kako se je v teh letnicah razvijala in izpreminjala naša mladina, kako je vršila svojo dolžnost, ki ji jo je nalagal čas.

Leto 1828

Na graški univerzi, ki je bila ustanovljena l. 1586. z izrazitim namenom, da se na nji vzgajajo sinovi naših južnih dežel, (da se v njih uniči protestantizem in tudi pravoslavlje, kolikor bi to bilo mogoče) se je zbirala od začetka 19. stoletja naša mladina že v novem duhu, kar priča ustanovitev slovenske stolice l. 1812. in poskusi naše, posebno študentske mladine, da se med seboj vadi v slovenskem jeziku. Krog tega dijaštva se je čim dalje bolj širil z mladim naraščanjem iz Celja in Maribora pa tudi iz Varaždina, Zagreba in Karlovca, kjer je v odporu proti madžarskemu raslo narodno gibanje. Naravno je bilo, da je ta mladina, ki je prihajala z latinske - nemških šol, začela v medsebojnem občevanju sorodnost narodnosti in jezika, saj je izhajala večinoma iz krajev, kjer se je govorila kajkavska mešanica, in ko je l. 1824. Jan Kollar izdal svojo »Slave hčer«, pesem slovanskega prebujenja, je odjeknila vsa bolesta resnica v mladi generaciji, ki je začela ponizanje sedanosti nad staro slavo in narodno pravico. L. 1828. se zbere ta mladina v Gradcu v

»Ilirski klub«.

Ki mu stoji od l. 1830. na čelu Ljudevit Gaj, Stanko Vraz in F. Miklošič, sinovi Slovenskih gor in Zagorja, ki se jim zdi edinstvo jezika naravna stvar. Pesnikovanje, proučevanje slovanskih jezikov in narodno navdušenje je njih program.

Tako se v Gradcu razvija naša ilirska generacija, ki se čimdalje bolj zaveda našega edinstva in skuša zanesti ideje tudi v domovino. Zagreb jih radostno sprejme in postane središče ilirskega gibanja. Ljubljana pa je medtem razvila svoje lastne moči v »Copovi akademiji«, iz katere je izšel najlepši cvet »Čebelica« in njen pesnik Prešeren.

Kljub temu moramo reči, da so iz te graške ilirske generacije izšli naši najboljši narodni buditelji, ki se delovali na štajerskem in Koroškem, in duh te generacije se je ohranil v graški koloniji še po l. 1848.,

kakor pričajo imena Toman, Turnograjska, Muršec, Razlag in dr. Saj je bila »Zorac« v Gradcu zadnji slovenski ilirski list.

Lahko rečemo, da je bila prva organizirana slovenska akademska organizacija ilirska, v čimer ni videla nikakega nasprotja do slovenstva, nasprotno, zdelo se ji je, da ilirstvo dviga slovensko narodno zavest. Akademik te dobe smatra za svojo dolžnost, da se sam uri v narodnem jeziku, ki se ga ni naučil v šoli, se navdušuje za Kollarjevo vseslovansko misel, nosi surko in ilirski znak, se vadi v pesništvu in pisateljevanju, se uči slovanskih jezikov in nastopa kot govornik in buditelj med narodom.

Leto 1848

L. 1843. je vlada prepovedala ilirsko ime na zahtevo Madžarov. Toda gibanje s tem ni bilo zadušeno. Nasprotno: raslo je vsaj med mladino. Leta 1844. je mladini Prešeren zapel svojo »Zdravico« in Preradović svojo budnico: »Zora puce — bit će danac. Leto nato je prišlo do boja na Markovem trgu v Zagrebu in tri leta kasneje (1848.) je izbruhnila revolucija. Ilirska mladina je bila nanjo dobro pripravljena — toda vodstvo je prevzela naša dunajska mladina, ker je bila v središču glavnega mesta in priča velikih dogodkov. Dočim pred tem skoraj ni sledu o kaki dunajski slovenski akademski organizaciji, zraste takoj v marec kakor iz tal

»Slovenijac«.

Ki se ramo ob rami z dunajskimi akademiki bori za — slovensko trobojnico. Njena zasluga je, da je v teh odločilnih trenutkih, ko je domovina brez programa čakala nadaljnjih dogodkov, izdala prvi politični list »Slovenijac« in v njem podala naš narodni program. Njen ideal je bila zedinjena Slovenija. Graška mladina je sprejela ta program z dopolnitvijo, naj se Slovenija ozko nasloni na Hrvatsko, ki je dobila med tem svojega narodnega bana Jelčića.

Tako je slovenski študent iz romantičnega teoretiziranja stopil naenkrat v praktično politično življenje in zavzel v njem vodilno ulogo. Ob času, ko so voditelji v domovini še oklevali in je bilo njegovemu narodu vprašanje tlake in desetine še važnejše nego politični narodni program, dviga on za stavo slovenstva in se bori za najvišje narodne ideale. Gotovo je vredno, da ostane za vse čase v najlepšem spominu naše mladine oni pohod deputacije »Slovenijec«, ki je odšla z Dunaja v domovino (30 članov z dr. Miklošičem na čelu) in po vseh mestih propagirala svoj program zedinjene Slovenije. Ljubljana, ki je na gradu razobesila še nemško zastavo, je sprejela

slovensko trobojnico,

ki jo je dr. Lovro Toman razvil pred presenečeno filistrsko družbo. Tudi zase je dosegla akademska mladina začetek slovenskih predavanj na pravniški fakulteti in akademska legija je imela čast, da je pokopavala svojega glasnika, pesnika Prešeren. Tik nato je reakcija zagrnila svetle nade

Akad. društvo »SLOVENIJA« na Dunaju I. 1904/05

revolucije in slovenski študent se je umaknil z javnega pozorišča zopet h knjigam ter skušal na literarnem polju uveljaviti svoje sile, dokler ne pride nov čas.

Leto 1868

Nastala je doba dualizma, ki je slovensko mladino poklicala zopet na plan. Ni bila nepripravljena. Ze štiri leta prej se je začelo novo mladinsko gibanje, ki ga je opisal dr. Iv. Prijatelj v svoji temeljiti študiji »Vloga omladine v prvem obdobju mladostnega pokreta« (Ljubljanski Zvon 1924.) Pobuda je prihajala takrat od najbolj primerne strani, od srbske omladine, ki se je zbirala v dunajski »Zorici« in se je dvigala na boj v znamenju Svetozara Miletića, velikega bojovníka iz l. 1848., borečega se ves čas za srbsko Vojvodino in bližnjo Srbijo, ki je imela prevzeti vodstvo v skupnem boju za osvobodjenje.

Dočim so Srbi in Hrvatje skušali dati novi organizaciji predvsem političen značaj, je slovensko dijaštvo mislilo bolj na kulturno in literarno delo. Vodilni duh te omladine je postal mladi Stritar s svojim svetovnim obzorjem, bojevitosti pa ji je vdahnil naš največji narodni borec Fran Levstik. Redkokdaj je domovina tako potrebovala mladih sil, kakor v teh burnih letih, in prav ob tem času so stopali v javnost mladi možje, katerih imena tvorijo temelj naše mladostne kulture in politike. Poleg dveh svetlih zvezd Levstika in Stritarja se pojavila cela vrsta talentov in bojovníkov: Jurčič, Tomšič, Levec, Šuklje in drugi, ki so spoznali, da je treba novega jasnega programa v kulturi in politiki. L. 1867. se je vršil

prvi dijaški shod

v Šiški, kjer je Levstik z zadoščenjem videl, da stoji vsa mladina za njim. Zavrelo je v mladino, ko je videla neodločnost slovenskih poslancev in cincanje voditeljev v domovini. Tako imamo prve začetke nove mladinske organizacije tudi na Dunaju, kjer se ustanovi »Savac« (Levec, Šuklje). Tako smo imeli l. 1868. na Dunaju 4 jugoslovenska društva: »Večebite«, »Zorac«, »Savac« in »Jug«.

Čas je zahteval združenih sil. Dne 4. junija je prišlo do prvega sestanka dijakov vseh jugoslovenskih narodnosti. Srbi so se izgovarjali, da nimajo glede skupnega društva pooblastila od srbske omladine v Novem Sadu. Bilo je to zanje in za Srbijo kritično leto, ki je zahtevalo velike previdnosti. Srbi so obljubili, da bodo med počitnicami delovali za zedinjenje, a na esestanek 1. julija niso prišli več. Odšli so baje že na počitnice. Tako so snovali skupno društvo Slovenci in Hrvati. Dne 24. avgusta so imeli slovenski akademiki shod v ljubljanski čitalnici, kjer je proglasil Tomšič: »Mi smo in bomo slovenska omladina.«

Iz vrenja in kipenja teh let, iz taborske-

ga navdušenja in kulturnega boja se je 26. maja 1869 rodila

nova »Slovenijac«

z geslom: Vse za svobodo in narodnost. Dne 14. septembra 1869 je sprejel študentski shod v Ljubljani sklep: »Po posameznih veeniliščih, kjer študirajo Slovenci, naj se napravijo akademska društva na podlagi svobodomišelnega programa«. L. 1871. je sprejela »Slovenijac« radikalno - narodni program, ki je združeval dve desetletji v sebi vse slovensko akademsko dijaštvo.

Prva mladostna omladina je v polni meri izvršila svojo dolžnost. Po svetovnem nazoru je to Stritarjeva mladina, po bojevitosti Levstikova. Njen program je: izboljšati razmere v domovini, boriti se za svobodo vere in prepričanja, dvigati slovensko in jugoslovensko misel, boriti se proti notranjim in zunanjim nasprotnikom, svetlo služiti sveti domovini. Boj od l. 1878. na Balkanu je še bolj povzdignil njeno jugoslovensko zavest. Iz nje je izšel cvet naših mož. Glavni središči sta bili »Slovenijac« in »Triglav«.

Leto 1888

Ze Stritar je v »Dunajskih sonetih« leta 1872. milo tožil, da mladina po dovršenih študijah ne vrši svojih dolžnosti. Primerjal je to generacijo jablan, ki je obetala mnogo sadu, a malo rodila. Stritar je bil idealist in pesmist, zato je gledal malo prečeno, kajti res je, da je ta generacija prevzela na svoje rame težko delo, da v domovini propagira njegove in svoje svobodomišelnosti. Nastal je

boj med konservativnim nazadnjaštvom in naprednim svobodomišlilstvom.

Res so se naprednjaki razdelili na elastične in radikale, a kar se tiče kulturnega programa, so ostali zvesti idealom svojih mladih let.

Seveda je bilo mnogo lažje teoretizirati na Dunaju, nego uresničevati program v domovini. Časi so postajali čim dalje težji, pritisk nemstva je rasel, borba za kruh je postajala življensko vprašanje za inteligentno in za narod, ki se je v svoji stiski čim dalje bolj oklepal cerkve. Nastopil je dr. Mahnič z »Rimskim katolikom« in pod njegovim vodstvom je rasla nova cerkvena politična organizacija. Kriza se je začela med našo mladino. Z verskega stališča je obsojal dr. Mahnič vse, kar je ustvarila mladostna generacija, in napadal kulturne in politične voditelje. In tako se je l. 1889. izvršila

ločitev duhov v »Slovenijec«.

Napad na društveno častnega člana dr. Jos. Vošnjaka je povzročil, da je občni zbr. na predlog jur. Zupanca soglasno vprilo najodličnejših zastopnikov dunajske slovenske naselbine sklenil:

Odboru se nalaga, da se zahvali na daljnem brezplačnem pošiljanju »Rimskega katolika«. Obenem naj odbor javno izrazi

Akad. društvo »TABOR« v Gradcu I. 1904/05

Akad. društvo »ADRIJA« v Pragi I. 1907/08

svoj protest proti napadom dr. Mahniča na sproti častnemu članu »Slovenije« dr. Jos. Vošnjaku.

S tem je bil konec akademske sloge med slovenskim dijaštvom; oni, ki so priznavali ideje Mahničeve, niso spadali več v »Slovenije«. Nastala je nova bojna organizacija katoliškega dijaštva »Danica«.

»Slovenija« pa — tako je sklenil občni zbor — ostani v bodoče tisto svetlo, v katerem se mlado razumnost navdušuje in pripravlja na resno delo za napredek naroda našega.

Cepitev duhov je prinesla nove čase v našo domovino in med akademsko mladino. Treba je bilo res. bolj kot doslej, misliti na resno delo. kajti časi so postajali čim dalje resnejši. Nastajala je velika evropska kriza, kriza narodov in držav. Začenjal se je boj na življenje in smrt. Nove socialne smeri so posegale v politično življenje; študentovski idila in narodna romantika sta se poslavljali. Zavladal je realizem tudi v politiki. Mladina je stala pred novimi težkimi nalogami. Teže je bil ta prehod med dijaštvom, težji nego v drugih slojih. kajti mladina se težko poslavlja od svoje mladosti, romantike. Čas je zahteval žrtve in borbenosti.

Leto 1908

Dunaj, ki je bil pol stoletja središče slovenskega akademskega naraščanja, je začel izgubljati svoj pomen, ko je

veliki duh prof. Masaryka začel zbirati okrog sebe slovensko mladino. Že l. 1889. je vodilo društvo češkega dijaštva »Akad. čtenarski spolek« pozdravil francosko dijaštvo, češ da ga z njim vežejo ozke simpatije v skupni borbi proti Nemcem. Spolek je bil zaradi tega razpuščen, nastala pa je takoj nova akademska organizacija »Slavice«.

Češko dijaštvo je sprejemalo revolucionarni program. Praga je postajala nemirno mesto. Prišlo je do demonstracij in prekega sode. Nastala je tajna organizacija mladine, ki je bila l. 1893. razkrita (»Omladinac«), njeni voditelji, cvet mladine, so bili obsojeni na množično ječo. A vlada ni mogla več zatreti revolucionarnega duha, in Praga se je čim dalje bolj polnila s slovenskim študentstvom, ki je iskalo odgovore na pereča vprašanja v Masarykovi narodnosti in verski filozofiji.

Iz tega praškega žarišča rase novo gibanje na jugu, ki se je pokazalo l. 1895. s tem, da je hrvaško dijaštvo ob cesarjevem obisku v Zagrebu sežigalo madžarsko zastavo. Glasilo nove generacije je postala »Nova nadac«, ki je bila močno razširjena tudi po slovenskih srednjih šolah.

Slovenski akademiki v Pragi (Dermota, Lončar) skušajo uveljaviti Masarykove nazore med našim dijaštvom. Stali smo na prehodu stoletja, ki ga je O. Zupanič pozdravil s pesmijo mladine in klic »Vseh živih dan«. Askerčeva bojna pesem in Cankarjeva satira proti brezplodnim domačim razmeram sta dvigali mladino na boj. Na naši srednji šoli je rasla nova generacija, med katero se je pojavil mladi

dr. Gregor Zerjav.

L. 1903. je burna letnica našega prerojenja. Padec Obrenovićev, boj proti Khueanu na Hrvatskem, demonstracije v Ljubljani, zahteva po slovenskih univerzah, mogočen porast našega življa v Trstu in v Gorici, socialne in narodne borbe v parlamentu — vse to je učilo mladino misliti. L. 1903. združena jugoslovenska omladina na Dunaju

že pozdravlja kralja Petra pri njegovem povratku v domovino. L. 1904. začne izhajati

»Omladinac«.

v kateri je dr. Zerjav podajal delovni program nove generacije. V akademskih društvih nastaja boj med staro in novo generacijo. Dr. Zerjav postane voditelj »Slovenije«. V jeseni prisotuje 80 slovenskih akademikov pri kronanju kralja Petra v Beogradu in

veliki kongres jugoslovenske omladine

razpravlja o naših najvažnejših vprašanjih. Po društvi se začne novo življenje — za Dunajem sledi Gradec — ustanovi se »Tabore«. Malo kasneje vzraste praška slovenska kolonija, ki si ustvari v »Adrij« svoje središče. Istega leta zboruje nova »narodna« radikalna mladina na impozantnem kongresu v Trstu. Delo v društvi raste, že se poznajo prvi sadovi prosvetnega in manjšinskega dela »Prosvetac« (1906.) Večina slovenskega dijaštva je v narodno-radikalnih vrstah. Komerzi in menzure so izgubili svojo važnost, tudi križevački študenti so izgubili svoj pomen. Mladina se posvečuje samozabrizi in se pripravlja na podrobno delo med narodom.

Čas je dozoreval. Narodno vprašanje je začelo rušiti Avstrijo. Nova Srbija je vstajala na Balkanu in vabila k sebi mlada srca. Strah pred »velesrbsko« propagando je zbežal avstrijske politike. Mladina je bila pripravljena, da se meri z onemoglim starim okostjem. Ciril - Metodova skupščina v Ptujju je imela biti dokaz naše volje do zmage. Prišlo je do spopadov in sledili so septembarski dogodki v Ljubljani.

Streli. Kri! Kocka je padla. Sprejeli smo boj. Vsa mladina je spoznala, da vodi do rešitve le ena pot. Dasi je bilo treba računati z ostrim nasprotjem v domačih vrstah, je mladina čim dalje bolj sprejemala jugoslovenski nacionalni program. Aneksijska kriza, zagrebški veleizjajniški proces, Friedjung, Nastić in Masarykova odkritja — so odpirala oči tudi onim, ki prej niso zapazili, kaj se skriva za našim nacionalnim bojem. Mladina je sprejemala pravi revolucionarni program.

Ki se ne kaže samo v besedah, ampak tudi v dejanjih. Dočim je narodno-radikalna mladina poglobila v svojem življenju in delu narodno vprašanje, je sedaj vzrastlo spoznanje, da ni delo več dovolj, da mora slediti — boj. Tako je iz narodno-radikalne mladine zrastle nova generacija »Preproci«, ki je od l. 1910. združevala v sebi srednješolsko mladino in jo vzgajala v ju-

goslovenskem revolucionarnem nacionalizmu. Balkanska vojna l. 1912. je poldrila njene nauke. L. 1913. je že »Slovenija« preporodila in v vsa druga naša društva. Leta 1914. združili »Jugoslavija« vso akademsko mladino v veliko bojno organizacijo z izrazito »srbofilskim« jugoslovenskim programom. Tu se je zbralo toliko mladostne ener-

Slovenija in Slovenijani pred pol stoletja

Iz razgovora z dr. DANILOM MAJAROM častnim doktorjem univerze kralja Aleksandra I.

Ko sem l. 1879. oktobra meseca prišel na Dunaj na vseučilišče, bilo je samo po sebi umevno, da se takoj vpišem v »Slovenije«, ki je pravkar praznovala svojo desetletnico pod predsedstvom Antona Lenarčiča, pozneje dvornega svetnika pri finančni direkciji v Ljubljani.

Pri tej priliki smo v domovini čitali v »Slovenskem Narodu«, ki je bil tedaj edini slovenski dnevnik, kako uspešno je prvih deset let delovalo društvo, ki sta ga ustanovila tedanja dijaka Fran Šuklje in Fran Levec za slovenske akademike, pa tudi za dunajske Slovence sploh brez razlike stanu. »Slovenija« je gojila stike z drugimi slovenskimi društvi in lahko rečem, da je izževala simpatije v vseh tedaj še redkih slovenskih vrstah dunajske prestolnice. Bila je, kakor takratni graški »Triglavec«, važen in nadebuden faktor v organizaciji slovenskega naroda — kolikor je bilo pač mogoče o tem govoriti. Časi so bili takšni, da je moral imeti slovenski narod v evidenci, koliko posameznih inteligentov je mogel šteti za svoje sinove. Takrat je bilo na Kranjskem vse javno delo v nemških in nemškutarskih rokah kar po vrsti: deželna vlada, deželni odbor, občinski svet ljubljanski, trgovska zbornica, a po sodnih in drugih uradih ter srednjih šolah za slovensko sploh ni bilo mesta. Meščanski krogi so skoraj povsod bili napolnjeni z nemškutarskim duhom, to se pravi, govorili so slovenski, držali pa z voditelji nemške politike in črtili napredek svojega naroda.

Leta 1879., ko smo zmagali pri državnozborskih volitvah, je nastopila boljša doba. Izvoljeni so bili slovenski kandidati: v Ljubljani je Schneid porazil nemškutarja Deschmanna, na Notranjskem je zmagal Hohenwart, izvoljeni so bili Windischgrätz ter drugi podobni zastopniki slovenskega naroda, vodila sta pa Slovence dr. Vošnjak in Klun. Ustavoverna nemška stranka je bila poražena in vlada je obdržal Taaffe s Poljaki in Čehi, ki jih je zastopal zavedni Pražak. L. 1880. smo dobili slovenskega deželnega predsednika Winklerja, ki se pa ni upal razpustiti deželnega zbora z nemško večino pred potekom funkcije dobe, češ da bi ne bilo preveč krivic; j. l. 1881. smo že vrgli Nemce z magistrata v Ljubljani in volili za župana Petra Grasselija, a l. 1883. smo tudi pri volitvah v deželni zbor dobili večino. Za te zmage ima pa gotovo ogromne zasluge tedanje dijaštvo, zlasti pa »Slovenija«, ki je izbirala in želela Slovence popolnoma individualno in vodila pravi evidenci protokol zanesljivih rojakov, ki bodo tudi po absolutiranih študijah ostali zavedni narodnjaki. To je bil naš glavni namen in cilj, ki smo ga skušali doseči z vzgojo značajnosti. Najmanjši dvom v zvestobo značajnosti je že pritisnil pečat: Hic niger est... In samo značajnost nam je izvojevala zmago za zmago!

Po Dunaju je takrat še vozil konjski tramvaj in v stari univerzi smo se v malih sobah tako gnetli, da so nas morali profesorji pošiljati na sprehod. Parlament je zboroval poleg prav tedaj nove votivne cerkve v takolimenovani lesenjači, novi parlament, mestno hišo in dvorze muzeje so že zidali. Slovenci smo se shajali v III. okraju — Landstrasse, ki ga je menda Levstik nazval Kostanjevica, v kavarni »Pri Troparju« blizu Rennwegu in pa pri Sedlačku na glavni cesti Kostanjevice, medicinci so pa stanovali okrog špitala na Alserici. Bilo jih je še zelo malo, a najbolj znana sta primarij dr. Vinko Gregorič in pokojni koncilijantni Nemec dr. Bock. Pevci so se zbirali z drugimi Slovani v Slovenskem pevskem društvu pod vodstvom Čeha Jiřika.

Imeli smo tudi Slovensko literarno društvo s predsednikom Josipom Hubadom, poznejšim ravnateljem gimnazije v Kranju, podpredsednik je bil medicinec Kapistran Jarc, stric sedanjega pisatelja Mirana Jarca, za tajnika sva bila jaz in Franec Podgornik, ki je pozneje v Trstu izdal »Slovanski Svet«, denarničar je bil Škofic, ki je umrl kot sodni pristav v Velikih Laščah, arhivar je bil slikar Janez Šubic, odborniki pa so bili Karlo Strekelj, poznejši vseučiliški profesor, Ivan Gregorič, pokojni litjski notar, poznejši profesor Matej Suhač in naš notar Aleksander Hudovernik, med člani so bili pa tudi pokojni Radoslav Pukl, Anton Trstenjak, pesnik Pagliaruzzi-Krilan in Radivoj Poznik, ki smo z njim pripravljali 2. zv. njegovega vseslovenskega »Almanaha«. Vsak jezik je imel po dva urednika. Tako je znani novinar Josip Penižek, ki je prav takrat prevajal Prešerna, pomagal urejati češki del, jaz sem bil pa sourednik slovenskega dela. Uredništvo »Almanaha« je bilo v Češkem akademskem spolku.

Ko je bil »Almanah« za l. 1880. že tiskan in celo naložen na voz, je bil pa — konfisciran. Baje zaradi neke rusinske pesmi, ki se je tikala ruskega carja, ne pa avstrijskega, kakor so dejali pismouki, zlasti pa slavofobski dunajski državni pravdnik, Poljak grof Lamasan. Vsi uredniki smo prišli v preiskavo in opisani smo bili kot »lauter verdächtige, gegen den Staat destruktive Tendenzen verfolgende Individuen«. Ker je bil pa z nami vred v preiskavi tudi Oton, sin ministra Pražaka, je bila zato menda kmalu ustavljena, a posledice so kolikor toliko čutili še pozneje. Izdajatelj ing. Radivoj Poznik, stavbni adjunkt pri namestništvu na Dunaju, je bil celo suspendiran, a je bil pozneje po inter-

gije, da je čakala samo še trenutka, da plane in udari.

Sarajevski atentat je pretrgal mučno tišino in planil je, »kladivar silni iz nase. Vojna sila je razkropila to silno mlado generacijo, ki je bila po stoletnem delu in boju pripravljena na vse. Njej je bilo dano, da je ustvarjala ideal celoga stoletja.

venčiji svojega svaka, državnega poslanca Viljema Pfeifferja, rehabilitiran in premeščen v Dunajsko Novo mesto. Ta zlata duša in idealni panslavist, kakor smo bili takrat vsi zavedni Slovenci, je bil pa, kakor tudi Stritar, nekaj vegetarijane in abstinent, da si ni privoščil niti jedi ne pijače in je jel bolehati ter ga je prezgodaj vzela smrt.

Da, v združitvi vseh slovenskih narodov, posebno pa v Rusih, smo videli rešitev. O Rusiji se je govorilo na vseh shodih in pa o Ciril-Metodovi ideji, dunajsko Slovensko literarno društvo je pa celo razpisalo nagrado za razpravo o slavofilstvu.

Ko sem torej oktobra 1879. prišel na Dunaj, smo za zimski semester izvolili za predsednika »Slovenije« agilnega Pukla, za podpredsednika slikarja Janeza Šubica, za tajnika Mateja Brenceta. Ta bistri tovarš je pod psevdonimom Vitalis pisal za »Dunajski Zvon«, pozneje se je pa preselil v Ljubljano in sodeloval pri »Slov. Narodu« in je kot novinar tudi zgodaj umrl. V odboru smo bili še I. Gregorič, pisatelj Josip Škofic, sin usnjarja iz Ljubljane, Gustav Gregorin in jaz.

Med ostalimi člani je bilo takrat mnogo tovarišev, ki so se proslavili kasneje s svojim delom in pridobili v naši javnosti častno ime. Živo se še spominjam na mnoge med njimi, na žive in na one, ki jih ni več med nami. Bili so takrat moji akademski kolegi vseučiliški profesor dr. Karel Strekelj, predsednik višjega deželnega sodišča Ivan Kavčnik in njegov naslednik dr. Janko Babnik, vseučiliški profesor dr. Matija Murko, gimnazijski ravnatelj Fran Novak, magistratni nadsvetnik Evgen Lah, dr. Gustav Gregorin, namestniški svetnik Anton Rebek, višji ravnatelj Zamida, predsednik Stola sedmorice Ivan Okretič, računski nadsvetnik in pisatelj Anton Mikuz, notar Hudovernik, Josip Škofic, odvetnik Fran Koblar in drugi. Juristi smo si v okviru društva osnovali svoj pravniški klub. V tem se je zlasti agilno udeleževal jurist Edvard Volčič, ki je kasneje kot sodni svetnik v Novem mestu urejeval in izdal pod okriljem društva »Pravnik« znano Zbirko zakonov.

V »Slovenije« smo juristi imeli tudi svoj pravniški odsek, kjer so razen mene bili med drugimi Ivan Kavčnik, predsednik višjega deželnega sodišča in njegov naslednik dr. Janko Babnik, dr. Gustav Gregorin, Anton Rebek, namestniški svetnik v p., M. Zamida, ravnatelj dež. odbora v p., Ivan Okretič, predsednik Stola sedmorice, Anton Mikuz, rač. nadsvetnik v p. in pisatelj, notar Hudovernik, pokojni Josip Škofic in drugi. Volčič, ki se je že takrat bavil s terminologijo in nau je bila pri srcu tudi še kot predsedniku okr. sodišča v Novem mestu.

Prva običajna naloga odbora je bila, da je na vse svete obiskal na centralnem pokopališču grob Jerneja Kopitarja, dokler njegovih zemeljskih ostankov l. 1897. niso prepeljali v Ljubljano z veliko slovesnostjo, ki je na Dunaju obenem veljala prenosu ostankov Vuka Stefanovića Karadžića v Beograd.

Decembra meseca je pa »Slovenija« vsako leto priredila proslavo obletnice Prešernovega rojstva s slavnostnim govorom in posebno izbranim koncertnim programom. Leta 1879. je bila ta svečanost kaj lepa. Poleg članov in zastopnikov slovenskih društev se je udeležila tudi večina slovenskih državnih poslancev, ki so bili poleti izvoljeni, pa tudi častniki kranjskega Kuhnovega polka, ki je bil za nagrado za okupacijo Bosne premeščen na Dunaj. Prišel je tudi iz Dunajskega Novega mesta soustanovitelj »Slovenije«, gimn. profesor Fran Šuklje, ki je bil zaradi svojega narodnega delovanja iz Ljubljane premeščen tja med Nemce. Moj slavnostni govor je bil celo objavljen v »Slov. Narodu«, govorila sta pa tudi državni poslanec dr. Josip Vošnjak in prof. Šuklje, ki nas je s svojim navdušenim govorom vse elektriziral. Tudi drugo leto nas je na Prešernovi slavnosti pod predsedstvom E. Volčičevim zopet navduševal Fr. Šuklje po mojem slavnostnem govoru in pevskih točkah, ki jih je vodil Čeh Jiřik. Pri vseh naših prireditvah in društvenem delu je pa s posebno vno vedno tudi sodeloval naš tovariš Murko, sedanji vseučiliški profesor v Pragi.

Sedanja generacija naj pomisli, da leta 1879. ni bilo tako, kakor je danes. Edini dnevnik »Slov. Narod«, potem pa »Danica«, »Slovenec« in »Novice« — to je bila naša slovenska duševna hrana, najbolj smo se pa seveda zanimali za pisavo »Slov. Naroda«.

Zaradi njega se nekoč v Ljubljani v Tavčarjevi restavraciji, kjer je sedaj kavarna »Evropa«, okorajžim in z vso spoštljivostjo sedem k pravku dr. Valetinu Zarniku ter rečem, da študentje nismo prav zadovoljni s »Slov. Narodom«. Hoteli bi več. On pa povzdigne glas: »Vi, študentje, nehvaležen rod, kaj smo pa pred 15 leti mi imeli na Dunaju? »Novičice«, »Novičice« so bile dosti!

Prorok sta nam bila pa Stritar in njegov »Zvon«. Sotrudnikov sta imela malo. Bili so to Brenceta, Kavčnik, Škofic, Pagliaruzzi in seveda največ Stritar sam, pojavljale pa so se tudi prve stvari Simona Gregoričiča, ki seveda takrat še ni nastopal pod svojim pravim imenom. »Zvon« je bil objavil tudi neko mojo novelico, še pre-

den sem prišel na Dunaj. Dobro se še spominjam na ta svoj »prvi korak med pisateljem«.

Trepetaje sem stopil z rokopisom pred Josipa Jurčiča in ga mu ponudil za podlistek »Slov. Naroda«. Drugače precej neprijazni pisatelj — bil je že bolan — je naglo pregledal stvarico in rekel: To pa pošljem Stritarju za »Zvon«. — To sem zrasel! Saj ne veste, kaj je takrat pomenil »Zvon«. Pod vplivom Stritarjeve elegične strune je bilo tedaj vse sentimentalno — še celo politika. Zato pa še sedaj občudujem Bleiweisovo možgano odločnost, ko po izvolitvi slovenske večine ni več hotel stopiti v stari nemški deželni zbor, čeprav je bil med tem celo odlikovan. Čeprav so se proti Klunovi klerikalni konservativnosti upirali Jurčič, Levec in Šuklje, vendar je po vsej »Sloveniji« odmevala še: Sloga... sloga!

Povedal sem vam le svoje spomine na svoj prvi dve akademski leti, 1879 in 1880. Tudi naslednja leta pa sem seveda bil Slovenijan in še večkrat v imenu društva javno nastopil, tako posebno pri kasnejših prireditvah v proslavo Prešerna in pri veliki Stritarjevi slavnosti, ki jo je priredila »Slovenija« l. 1886. ob njegovi petdesetletnici. Vedno sem spremljal tudi v kasnejšem življenju delo »Slovenije« in Slovenijanov in posebno s simpatijami opazoval mladostno navdušenje akademskih generacij, ono sveto navdušenje, ki opravičuje tudi zmote, ki pa je najboljše jamstvo za kasnejše pošteno in dobro delo v katerikoli panogi javnega življenja.

In takega mladostnega, za vse lepo in dobro svetega navdušenja želim ob današnjih jubilejih tudi naši najmlajši akademski generaciji.

Pozdrav profesorja Murka iz Prage

Profesor Karlove univerze v Pragi, naš rojak dr. Matija Murko je poslal akademskemu društvu »Jadranc« na valobilo k jubilejni proslavi pismo naslednje vsebine:

»Zaradi uradnih dolžnosti in velike daljave se žal ne morem udeležiti proslave šestdesetletnice dunajske »Slovenije«. Kot član, ki sem vstopil v njo skoro pred petdesetimi leti, odbornik in večkratni predsednik hranim v hvalnem spominu društvo, ki mi je nudilo zabavo in pouk ter me odgojevalo v narodnem in slovenskem duhu. V mojih dijaških letih je »Slovenija« zbiral vse rojake na Dunaju in jih zbliževal z vsemi akademskimi slovenskimi društvi, posebno s hrvaškim »Zvonimiro« in srbsko »Zoro«, s katerima smo v duhu že snovali bodočo Jugoslavijo ter ji celo ministre določevali po raznih plemenih in deželah. Pozneje se je tudi slovensko dijaštvo razdelilo po nazorih in po prevratu je novi organizaciji bilo žrtvovano tudi ime »Slovenija«. Vendar tudi novo ime je lep in važen simbol želim akademskemu društvu »Jadranc«, naj svoj del slovenske akademične mladine odgojuje v krepke značaje ob boku z drugimi akademskimi društvi, da postanejo vsi Slovenci vedno močnejši steber zedinjene Jugoslavije in njene velike bodočnosti. V tem imenu pozdravljam »Slovenijane«, njihove brate in naslednike ter želim akad. društvu »Jadranc« mnogo let srečnega in uspešnega delovanja.«

Najstarejši »Slovenijani«

Več tisoč slovenskih inteligentov je pripadalo za časa univerzitetnih študijev članstvu dunajske »Slovenije«. Može so izšli iz nje, ki so utirali nova pota našemu javnemu življenju. Mnogi so še danes v službi naroda in domovine, mnogi, premmogi so odšli od nas za večno. Zlasti onih, ki so »Slovenijo« ustanavljali in bili njeni člani prva leta, je le še malo med nami. Kolikor je mogoče ugotoviti po ohranjenih zapisnikih, so danes živi še naslednji gospodje, ki so vstopili v »Slovenijo« in bili njeni člani prvih deset let njenega obstoja:

L. 1869/70

Fran Šuklje, bivši deželni glavar - grad Kamen pri Novem mestu.

Dr. Ivan Škerlj, sodni nadsvetnik v p. — Novo mesto.

L. 1870/71

Julij Polec, dvorni svetnik v p. — Grad Zaprice pri Kamniku.

L. 1872/73

Anton Bartelj, profesor v p. — Ljubljana.

Ivan Kos, šolski nadzornik v p. — Pazin (Istra).

L. 1874/75

Josip Lenarčič, veleposestnik, — Vrhnika.

L. 1875/76

Josip Beje, profesor v p. — Ljubljana.

Mihail Gabrijevič, dvorni svetnik Vrhovnega sodišča v p. — Ljubljana.

Vinko Krušič, višji svetnik dunajskega magistrata v p. — Dunaj.

Matija Zamida, višji ravnatelj deželnih uradov v p. — Ljubljana.

L. 1876/77

Anton Majer, šolski nadzornik v p. — Ljubljana.

Ivan Vrhovnik, župnik v p. — Ljubljana.

L. 1877/78

Evgen Lah, magistratni nadsvetnik v p. — Ljubljana.

Ivan Šešek, magistratni nadsvetnik v p. — Ljubljana.

Dr. Ivan Tertnik, profesor v p. — Ljubljana.

L. 1878/79

Dr. Gustav Gregorin, odvetnik. — Ljubljana.

Aleksander Hudovernik, predsednik notarske zbornice — Ljubljana.

Dr. Urban Lemež, odvetnik — Slovenska Bistrica.

Fran Novak, gimnazijski direktor. v p. — Ljubljana.

Alojzij Tavčar, profesor v p. — Ljubljana.

Ferdo Vesel, akademski slikar — Ljubljana.

L. 1879/80

Ivan Lavter, magistratni podravnatelj v p. — Ljubljana.

Dr. Danilo Majaron, predsednik odvetniške zbornice — Ljubljana.

Ivan Okretič, predsednik Stola sedmorice odd B — Zagreb.

Josip Rustja, šumski direktor — Ljubljana.

Dr. Stane Rape:

Naš »Jadranc«

Ko smo se vračali po končani svetovni vojni v zaledje, nas je doma čakalo dvojno veselje: Osvobodena domovina in novoustanovljena univerza v Ljubljani. Drug za drugim smo odlagali uniforme in hiteli na akademskata, da nadoknadimo, kar smo po sili razmer zamudili.

Ljubljana se je polagoma začela pretvarjati v vseučiliško mesto, istočasno pa se je jela čim dalje izraziti teje pojavljati potreba tudi po akademskih organizacijah. Svobodomsela omladina je našla svoj krov v Narodnem domu, kjer se je kmalu znašlo precejšnje število starih akademikov in mlajših tovarišev, ki so pravkar končali svoje srednješolske studije. Zbrali smo se in takoj pričeli s pripravljanim delom, da si po starih tradicijah ustvarimo dom, ki naj nam služi za izpopolnjevanje izobrazbe in nam omogoči praktično vezbanje v društvenem življenju.

Klic, ki je izšel iz vrst pripravljalega odbora, je vseboval bistvene točke programa, med njimi na prvem mestu jugoslovenstvo, ki je že od nekdaj čilo programe svobodomiselnih naših akademskih organizacij v tujih univerzitetnih mestih. Izkušnje starejših tovarišev in pa aktivnost in volja do dela pri mlajših, sta privedli do ustanovitve nove akademske organizacije kot prave naslednice dunajske »Slovenije«, današnjega »Jadrana«. Mnogo je bilo debate o imenu, razni predlogi so padli na neštevilnih debatnih večerih, kjer smo ustvarjali program društva, končno pa smo se soglasno zedinili na »Jadranc«. V maju l. 1919 smo ga ustanovili.

Komaj je izšel program našega društva in so bile vidne konture našega dela, že se je število članov in članice podnesetorilo in »Jadranc« je postal najjačje akademsko društvo na novoustanovljeni univerzi. Podajal je inicijativo za reševanje vseh važnih stanovskih vprašanj našega akademika na univerzi in moral dosledno svojemu internemu delu stavljati tudi čisto strokovnim in stanovskim organizacijam akademikov svoje sile na razpolago.

Naravno je, da je pri tem došlo do mnogih ostrih nastopov med grupami, ki so že takoj spočetka formirale svoje vrste deloma pod jugoslovensko, deloma pa pod čisto samoslovensko zastavo. Pričela je ostra borba za značaj naše univerze, pri čemer ne smemo pozabiti, da je predvsem zasluga naše akademske omladine, da je zmagala jugoslovenska ideja in se tudi dosledno v vseh reprezentančnih odborih akademikov odločno prikazala.

Delo v Akademskem podpornem društvu, delo v akademski menzi jasno kaže na delavnost in sposobnost »Jadranskih sil«; s tem pa ni izčrpana produktivna sila svobodomiselnega akademika, ki si je ustanovil svoje društveno glasilo »Vidovdana«, in ki si je umel v svojem internem društvenem delu vzgojiti sile na najrazličnejših področjih ljudsko prosvetnega dela, da z njem nudi narodu možnosti spoznavanja svojih kulturnih dobrin in da pride iz idejnega jugoslovenstva k praktičnemu izvajanju. »Jadranaša« smo bili prvi, ki smo na odru prinesli na jug dela naših najboljših, med njimi v prvi vrsti Cankarjeva klasična dela.

Iskrvena požrtvovalnost za vse, kar je dobro in lepo, borbenost in izvrševanju programa in nepopustljivost v načelih — to je bilo od vsega početka jedro »Jadranaša« zato pa je tudi našo društvo pridobivalo vedno nove prijatelje, si utrjevalo ugled na univerzi in bilo upoštevano pri nasprotnikih.

Iz statistike

Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadranc« je bilo ustanovljeno maja 1919. Od tedaj do danes je društvo imelo 21 rednih in 14 izrednih občnih zborov. Predavanj in debatnih večerov je društvo priredilo 97; med predavatelji je bilo 52 članov, ostali so bili starejšine in drugi. Rednih in izrednih odborovih se je bilo preko 300. Število članstva je bilo najnižje v štud. letu 1923/24, ko je društvo štelo 152 članov, najvišje pa v štud. letu 1925/26, ko je štelo 268 članov. V letošnjem štud. letu šteje društvo 239 članov, med temi je tehnikov 117, juristov 69, filozofov 46, medicincev 7. Društvo je imelo dosedaj 19 predsednikov, ker se po običaju akademskih društev predsedniki menjavajo vsak semester.

Dr. Janžo Novak:

Pred desetimi leti

Takoj koncem leta 1918. so se začeli v Pragi zbirati demobilizirani slovenski in ostali jugoslovenski dijaški. Nekateri so stopili po položeni maturi med vojno prvič na akademsko tla, drugi so prišli nadaljevati za več let prekinjene študije. Vsak pa je imel za seboj življenje, ki ga je čisto iztrgalo iz šolskega miljeja, potrebe in navade, ki jih običajno študent ni imel, trudno in vsega naveličano dušo, ki je komaj še zmogla voljo, končati študije in ujeti službo. Tem akademikom, po večini v vojaških suknjah, je manjkalo denarja, čeprav so najbrž razvaljeni poprej, trošili mnogo. Se huje je pritiskalo splošno pomanjkanje stanovanj in hrane in desolatne prometne razmere.

Tradicija društvenega dela predvojnih akademskih društev v Pragi, ponos jugoslovenskih revolucionarcev nad nekdanjim delom v Pragi, grobovi jugoslovenskih atentatorjev v Terezinu in češki vzgledi — vse to je podžigalo poedince k delu za obnovitev akademskega društvenega življenja. Komunistom in klerikalcem se je to lažje posrečilo: njihove ideologije vojna ni zrahljala.

Drugeče je bilo z naprednim dijaštvom. Uvideli smo, da je potrebno s socialnim skrbstvom do dijaštva predvsem iztrgati komunizmu in ga rešiti obupa in bede. Ustanovili smo splošno društvo »Jugoslavija« s sekcijami za menzo, aprovizacijo, akademski dom itd. To društvo je v tem pogledu nudilo hitro pomoč. V njegovem okrilju je imela tudi napredna omladina svojo sekcijo, ki je izdajala mesečnik »Jugoslavija«.

Tako je postala Praga središče obnovljenega društvenega življenja akademikov. »Jugoslavija« je prinesla načrt akademskih organizacij, ki naj bodo: I. ekonomsko-samopomočne, združene v Ekonomski savez, II. strokovne in III. kulturno-politične.

Po tem načrtu se je pristopilo k organizaciji akademikov tudi v Ljubljani. Ker sem v Pragi pridno sodeloval in od tamkaj pomagal snovati tudi Podporno društvo v Ljubljani kot člana Ekonomskega saveza, je verjetno, da so zato starešine »Slovenije«, »Adrije« in »Tabora«, ki so prevzeli inicijativno za ustanovitev naprednega kulturno-političnega društva ljubljanskih akademikov v Ljubljani, poverili to nalogo meni.

Zbrali smo se predvsem člani bivšega jugoslovenskega revolucionarnega »Preporoda«, ustanovili »Jadrano« in sprejeli od starešin inventar predvojnih akademskih društev, ki so ga preneli v Ljubljano. Društvene prostore smo dobili v mali dvorani Narodnega doma.

Od starešin smo imeli izdatno materialno podporo. Program »Jadrana« je sinteza bivše narodno-radikalne ideologije z jugoslovenstvom. Generacija, ki je prej ustanavljala »Jadrano«, ni bila v tem pogledu samonikla in je pravilneje govorila o obnovljanju starih form, kot o novi, povojni generaciji. To tudi ni čudno. Tudi v Ljubljani kulturno-politična vprašanja niso bila aktualna. Na dnevnem redu so bila vprašanja socialnega skrbstva za dijaštvo, ker so bile v Ljubljani razmere iste kot v Pragi. Organiziralo se je podporno društvo s sekcijami za menzo, za akademski dom, štipendije, ferijalni savez itd., organizirala so se številna strokovna društva in skušala se je ustanoviti reprezentanca (Pobratimstvo). V Ljubljani je izhajal Študentski Glasnik kot glasilo Ekonomskega saveza jugoslovenskih akademikov s sedežem v Beogradu in v Ljubljani se je organiziral Ferijalni Savez za celo državo.

Vse te akcije je vodila večina, obstojča iz Jadranašev. V tem delu, pripravljenem in organiziranem v »Jadrano«, je glavni pomen »Jadrana« v prvih letih.

Abs. iur. Marjan Zajec:

Pogleđi in nazori najmlajše generacije

S historičnim aktom 1. decembra 1918. so se odprle tudi akademski omladini nove perspektive za njeno udeleževanje. ki mora biti za napredek vsakega naroda odločilno važnost. Ujedinjenje treh jugoslovenskih rodov v državno zajedništvo je nujno moralo imeti svojo vpliv tudi na miselnost akademске omladine. Da opozorim v tem pogledu samo na razliko v delu predvojnem in povojnem omladini: smer obeh pokretov je bila sicer jugoslovenska, a delo predvojnega omladine je imelo destruktivno nalogo rušenja obstoječih državne formacije, dočim mora biti delo današnje jugoslovenske omladine konstruktivno usmerjeno v afirmacijo državne misli. Že samo to delstvo je moralo dovesti s seboj še večji smisel za realno gledanje na vse važne probleme našega javnega življenja. Sodobni jugoslovenski akademik si svojega nazora ne gradi na sentimentih, temveč je njegov nazor produkt treznega premisleka skrajnih konsekvenc vsakega njegovega dejanja.

Na podlagi tega lastnega premisleka si je jugoslovensko orijentirani del slovenske akademске omladine ustvaril in izoblikoval svoj nacionalni nazor. Priznavajoč dejstva, ki obstojajo, si je osvoil jugoslovensko smer v globokem prepričanju, da je to nujni postulat za srečno bodočnost vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov. Ki si jugoslovensko orijentirana omladina postavlja veliko načelo, da hoče delovati za edinstvo vseh jugoslovenskega naroda, se zaveda, da so edinele v državni formaciji Jugoslaviji podane garancije za življenjsko možnost vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Zaveda se pa tudi, da ni dovolj, da ne zadržuje samo prepričanje, temveč da je treba tudi vztrajnega dela za okrepitev naroda in državne misli.

Z vednim povdaranjem in celo z umetnim ustvarjanjem razlik se je hotelo ustvariti nepremostljive prepeade med srbstvom, hrvatstvom in slovenstvom v škodo jugoslovenske misli. Omladina pa hoče povdarjati vedno predvsem ono, kar spaja vse dele našega naroda in s tem pospeševati čim tesnešo asimilacijo. Omladina Jugoslavije, katere večina večina pristaja na jugoslovenski program bo onemogočila vsak poizkus oviranja naravnega razvoja, ki gre v smeri zblizanja in združitve, zahtevajoč enotno presojo vseh naših narodnih, kulturnih, socialnih, gospodarskih in drugih prilik, brez ozira na osebo, kraj in obelježje, ki jih obdaja.

Pri samem konstruktivnem delu za uresničenje takega ideala pa se jugoslovenska omladina noče posluževati fizičnega ali duševnega nasilja, uverjena, da se more asimilacija jugoslovenskega naroda izvršiti le evolutivnim potom in le pri enakomernem uveljavljanju kulturnih pridobitev in posebnosti vseh delov naroda. Dosledna svojemu jugoslovenskemu stališču zahteva omladina da mora biti žarišča naše nacionalne politike Ljubljana, Zagreb, Beograd in da se kulturni pomen teh centrov enakopravno uveljavlja v razvoju našega naroda.

Vero smatra jugoslovenska omladina za zasebno, umstveno ali srčno zadevo posameznika, ki jo je treba spoštovati. Nihče ne sme biti zaničevan ali preganjan zaradi svojega verskega nazora na način, ki utegne motiti mirno sožitje državljanov in ogroziti obstoj države. V verskih zadevah je omladina tolerantna, vedno pa se bo borila proti izrabljanju vere in verskih čustev v kakršnekoli neverske svrhe.

Priznavajoč razlike med posamezniki, ustvarjene tekom tisočletnega razvoja človeštva, smatra jugoslovenska omladina za primerno, da bodi delo regulativ inmetku. Odobrava oni družabni red, ki daje večjim sposobnostim in večim dolžnostim, večje pravice. Država pa bodi regulativ in posrednik med posamezniki sloji naroda, ki mora s svojo silo kot pravna organizacija ljudi zaščititi socialno šibkejšega pred socialno močnejšim.

Iz spominov na davne dijaške dni

Dvorni svetnik Vrhovnega sodišča v P. MIHAEL GABRIJELČIČ:

Ko praznuje ljubljansko akademsko društvo »Jadrano« svoj jubilej in obenem pomembne obletnice dunajske »Slovenije«, graškega »Tabora« in praške »Adrije«, si dovoljujem kot eden najstarejših članov najstarejše slovenske akademске organizacije »Slovenija« napisati te spomine na neizbrisno dobo dijaških sladkosti in bridkosti, ki mi je ostala od takrat do danes v spominu kot najlepša slika davno minulih let.

Kadarkoli mi zazveni v ušesih ime naše nekdanje dunajske »Slovenije«, se porajajo v moji duši najprijetnejši spomini nekdanjega dunajskega dijaškega življenja, čeprav je nosilo na sebi vse skozi pečat revščine.

Ko sem prišel jeseni leta 1875. iz goriske gimnazije na dunajsko univerzo, sem bil obložen sicer z obilnimi blagoslovi in molitvenimi priporočili svoje blage nepozabne matere, toda kaj slabo založen z denarnimi sredstvi. Pa kaj zato! »Korajša pa šnajde« sta pomagala že takrat čez marsikatero težko zapreko in danes, po preteku pol stoletja, odkar sem zapustil dunajsko akademsko tla, se živo in radostno spominjam srečnih ur, ki so nam takrat potekale sredi obilnih postnih dnevo, naloženih nam po naših praznih žepih.

»Slovenija« je bila naše zatočišče. Tam smo se bratili, tolažili in bodrili, izmenjavali svoje misli in svoje nazore. Tam smo se navduševali za narodne ideale in naša tedanja zborovanja, ki so se vršila navadno v lepih suterenskih lokalih dunajskih restavracij, so nam nudila vsem res pravi užitek, tako v svojem oficijelnem delu, kakor tudi v neoficijelnem, ki se je razvil vselej v najprijetnejšo zabavo. Naš ponos in naše veselje je bil društveni pevski zbor, ki je užival sloves tudi med nemškimi dunajskimi meščani.

Koncerti, ki jih je prirejala »Slovenija«, so privabili vselej poleg slovenske in slovenske publike tudi nešteto nemških poslušalcev, ki so se divili mi slovenski pesmi. V živem spominu mi je še koncert iz leta 1876., ki se je vršil v znani »Reherjevi dvorani« na Landstrasse. Na njem je sedaj žal že pokojni dvorni svetnik dr. Andrej Ferjančič, takrat še mlad avskultant na Dunaju, izzval v pesmi »Oblačku« s svojim blagodeječim baritonom pravcat vihar navdušenja in je naravnost očaral vse občinstvo.

Neizprosna smrt je hudo posegla med člane naše dobe in pobrala najboljše iz naših vrst. Omenim naj med drugimi poleg dr. Ferjančiča sodnika dr. Groša, profesorja Orožna, profesorja Verhovca, notaja Štajerja, glavarja Lapajnetja.

Naša »Slovenija« pa ni bila samo zabavna in družabna organizacija. Vsi smo jo smatrali in nam je tudi res bila vzgojevalna institucija, v kateri si imel priliko slišati od starejših članov marsikak prijateljski nasvet in marsikak pouk, kako imati vršiti svojo dolžnost v socialnem in narodnem življenju in kako se imati pripravljati za svoj bodoči poklic, da boš delal čast narodu in sebi. In lahko rečem, da je dala »Slovenija« narodu na vseh panogah javnega življenja, v znanosti, v pravu,

To so osnovne misli-vodilne, po katerih usmerja jugoslovenska omladina vse svoje udejstvovanje. Globoko prepričanje, mladostna sila in končno velika večina omladine Jugoslavije, ki pristaja na tak program, so poroki, da bo tudi današnja najmlajša akademska generacija izvršila svojo nalogo.

Josip Stritar:

„Slovenijanska“

Gore, bratje, in doline
Od rodu in domovine
Ločijo nas, kri mlado.
Tuja zemlja, tuja lica,
Tuja tod je govorica,
Tuje pesmi se pojo.

Vendar v daljnem, tujem mestu,
Narodu smo sini svesti,
Kar boli ga, nas boli;
Tuja zemlja nima sreče,
Sree verno hrepeneče
Vedno si domov želi.

Domovina, draga mati,
Tiho! Nič se ni ti bati,
Dokler v žilah kri nam vre.
Ti si naša, mi smo Tvoji.
Zvesti v miru Ti in v boji,
Mi ne zapustimo Te.

Čile sile, duše mlade,
Tu nabiramo zaklade
Tebi, mati, v čast in prid;
Luč, pravica nam je sveta
Up smo Tvoj, izbrana četa,
Tuji sili skalen sid.

V blagi slogi tu živimo.
Trudimo se in borimo,
Da lotitve pride dan.
Kar usoda mu odmeri,
Nikdar se ne izneveri
Narodu Slovenijan.

Bratje, v svetem duhu zbrani,
Mladi rod, Slovenijani —
Trud in kri za mili dom!
Kvišku sree, kvišku glavo,
Za trobojno mi zastavo
Hrabro gremo v bojni grom.

Tako blágo

primerno tudi za najnežnejšo kožo.

Vsako milo čisti, vendar pa nima vsako te prednosti, da bi bilo za kožo povsem neškodljivo.

Elida Favorit milo polepša tudi najfinjšo polt. Je izredno blágo in čisto ter daje čbžno dišečo peno. Velik kos, zelo izdaten vsled izredne kakovosti.

Milo ELIDA Favorit

nosti v hotelu »Pri črnem orlu« v Taborici. Tudi tu sva se z mnogimi tovariši spoprijateljela. — Z enim in drugim mi sem se radoval pri poznejših slučajnih srečanjih.

Svoje jugoslovensko mišljenje sva dokumentirala tudi, ko sem sporazumno z njim (ki radi vojaščine ni mogel tega storiti) sam stavil ob nevem že kakih priklji v »Sloveniji« predlog, naj se skladatelj naše slovenske himne »Naprej zastava Slave« in srbske (sedaj jugoslovenske) himne »Bože pravde«, takratni vodja beograjske opere, Davorin Jenko, imenuje častnim članom društva. Odbor pa se je naknadno prestrašil, sklical novo sejo ter zbožn vse svoje stare in nalašč na novo vstopivše mameleke — ter sprejeti predlog razveljavil. Preveč zameriti mu tega nismo smeli, dasi smo protestirali, kajti v tistih časih avstrijskega sovraštva do slavofilstva bi razpust društva kot posledica nikakor ne bil nemogoč.

Prijateljstvo s Hrvati je dovedlo do skupne čitalnice, da bi pritegnili tudi Srbe, takrat žal še ni bilo mogoče, pozneje, ko je, zlasti po prizadevanju prijatelja Orožna, se prijateljstvo s Srbi še bolj ojačilo, združili so se Slovenci in Srbi v čitalnico, a Hrvati so izostali. Slovenci smo bili vedno tisti, ki smo gojili enako ljubezen do obeh ter skušali doseči čim večje zblizanje med bratskima narodoma ter smo tako že takrat delovali za jugoslovensko edinstvo. Pozneje sta zlasti Derganc in Zupanič v to svrhu delovala v svojem »Jugu«. Vsaj tla smo pripravljali tudi takrat, ko o uresničenju ideala še ni bilo misliti v tej meri, kakor smo ga doživeli po vojni.

V »Sloveniji« sami pa smo gojili prijateljstvo in družabnost, saj nam je nadomeščala domače ognjišče. Bili so istočasno trije izborni humoristi (Milčinski, mlajši Murko in V. Zupanc vulgo Drašlerjev Fik), ki so ustanovili »Krokarija«, izborni humoristični list, ter v zabavnih delih društvenih sej skrbeli vedno za nova presenečenja in duhovite persiflaže. Omenim pa samo resnici na ljubo, brez vsakega polemičnega namena, da onega prostaškega in brezbožnega početja, onega pijančevanja in razuzdanega ponočevanja, kakor ga je opisal avtor sestavkov »Do zmage«, v »Sloveniji« nikdar ni bilo — vsaj kolikor je meni znano — ter da sta, tudi poznejši, po Mahničju povzročeni razkol in spor — povodom ustanovitve »Danice« — bila le principijelna, nikakor ne osebna nasprotstva, ter je tudi »Vesna« vodila vedno dostojen in kavalirski boj. — Jaz kot »stara bašta« sem zastavljal ves svoj vpliv v tem zmislu ter brzdal marsikatero postopanje, četudi to marsikomu ni bilo ljubo. Zato tudi z disidenti »Slovenije«, ki so postali »Danci« nisem prekinil pri-

jateljskih vezi in z mnogimi sem do danes v najlepšem soglasju. Čas je zabrisal marsikako nesoglasje, spomin na neljube dogodke je skopnel — in prav je tako. »In necessariis unitas in dubiis libertas, in omnibus caritas« — to nam bodi sedaj in vedno vodilo, kakor je meni in mnogim bilo tudi v onih časih.

Omenim naj še, da si je »Slovenija« stekla ne le med slovansko, temveč tudi med nemško dunajsko publiko mnogo simpatij, kar se je razodevalo pri njeni vsakoletni prireditvi. Spočetka je to bil koncert s komerzom, pozneje koncert s plesom. Baš ples je imel pričetkom mnogo nasprotnikov, tako da sem komaj prodril s svojim predlogom. Bili so se vsled velikih prireditvenih stroškov prevelikega deficita, saj smo ga dotlej imeli vsako leto s komerzom in so ga morali potem člani kriti, kar nam je bilo vsem bridko. A prvi ples. »Pri zlatem križu« na Mariahilferici, je prinesel presenečenje nad 80 gold. čistega dobička — in se je daroval dunajskemu podpornemu društvu za slov. velikošolce. — Prva ta prireditev je ojačala naslednike, da so drugo leto priredili koncert s plesom pri »Rona-cherju« — istotako s sijajnim uspehom.

Opozorim naj še na to, da je »literarni odtsek« v »Sloveniji« pridno deloval in marsikoga vspodbudil za resno poetično ali znanstveno delo, da so njeni pevci, kasneje tudi tamburaši, sloveli, da so njena knjižnica in njene ekskurzije (po spodbudi Vladimira Foersterja) v znanstvene, umetnostne in tehnične zavode (zvezdarno, muzeje, državno tiskarno itd.) širile občo izobrazbo članov.

Vedno se bivši »Slovenijani« radi spominjamo dijaških let, če tudi so bila marsikomu mizerna in so zahtevala težko borbo za obstanek. In zato se veselimo šestdesetletnice ter upamo ob tej priliki videti marsikoga, ki nam je leta in leta izginil izpred oči — saj nas je usoda razkropila ne le po domovini, temveč nekatere celo po tujini. Kar nas je ljubljancem, se večkrat vidimo in vzbujamo spomine — vsele, a tudi žalostne, ker je marsikateri prijatelj iz onih časov že ugrabila smrt. Veselimo pa se tudi spoznanja, ozir. natančnejšega poznanja z »Adrijani«, »Taborjani« in »Jadranaši« z mlajšim zarodom onih društev, ki so gojila iste ideje svobodoljublja, ideale Slovanstva in jugoslovenskega ujedinjenja.

Rubriki »Moda« in »Zdravniška posvetovalnica«, ki smo ju morali čanes izpustiti, objavimo v torkovi številki.

Vremensko poročilo

Vremenski zavod v Ljubljani 18. januarja 1930.

Višina barometra 908,8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smer vetra	Oblačno	Padavine
Opazovanja					v m in sek.	0-10	v mm do 7. ure
Ljubljana		779,7	-2	90	NE 2	10	.
Maribor		779	-4	85	mirno	10	.
Zagreb		776	1	75	mirno	10	Dež
Beograd		776,1	1	91	NE 2	10	.
Sarajevo							.
Dubrovnik							.
Skoplje	7	774	3	85	mirno	10	.
Sofia		769,1	6	55	NE 18	9	.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani: +3,2, najnižja -3,1, v Mariboru -4, v Zagrebu 1, v Beogradu 1, v Skoplju 3, v Splitu 6.

Solnce vzhaja ob 7.32 zahaja ob 16.50. Luna vzhaja ob 23.57, zahaja ob 10.42.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Sedanje vreme bo na nedeljo vzdržalo.

Mož, ki je hodil za svojo senco

Nočne pustolovščine deklice Minke — Roman grofice Lili in hlapca Matička — Tam, kjer stoji gradič beli — Če fantje pojo na vasi — Zadovoljni Kranjec — Kdo je bil napadalec z gorjačo?

Malo pozno sem se naslednjega jutra pojavil spodaj v hiši, stari Zavrhar se je že odpravljaj na sejem. Jaz pa sem hotel, preden se odpeljem, vse kakor se pogledat tja na Sela, da vrnem obisk in se tudi sicer zahvalim za pozornost, izkazano mi tekom noči...

Dejal sem Zavrharju: — Rad bi poznal vašo hčerko Minko, pa tudi njeno botro. — Spodobilo se, da napravim tudi tam obisk, zdaj ko sem postal domači prijatelj tako rekoč, sem se pošalil.

Moja nameta mu je bila po godu. — Prav, prav, je rekel. — Le stopite tja. Saj se ji bo dobro zdelo Selski. Vas bo pa ta ženska tudi zanimala. Ona je grofovskemu rodu, pa se je rajši omožila z našim, kmečkim človekom. Za hlapca je služil pri njih na gradu, pa se je zaljubila vanj.

— Aj, aj, to je pa zanimivo! sem vzkliknil. Na tihem si pa mislil: Ob takih imenitnih zgledih ni čuda, dragi Zavrhar, če je tudi tvoja princeska Minka naklonila svoje srce revnemu, a zalemu hlapčku.

— Saj vam bo rada povedala ta svoj roman, je dejal Zavrhar. — Kaka afera je pa to bila takrat! Vsi časopisi so pisali o njima, komtesi Lili in hlapcu Matiji; v dunajskem »Interesante« sta bila celo naslikana, sedva čisto drugačnoma, kot sta pa izgledala v resnici. Veliko smo se takrat smejali. Njo so doma zavrgli zaradi te moštve; potlej se ji je pa le nekako posrečilo izpravdati zase to selsko gosčino. Saj je majhna reč tam, zemlje komaj za cel grunt in hosta je bila že takrat vsa izsekana, ampak vseeno sta si prav dobro pomagala naprej. Pridna sta bila oba, ona je delala prav kakor vsaka kmetica, in vse jima je šlo nekako po sreči. Samo otrok jima Bog ni dal. Ona je zdaj že vdova. Pred tremi leti je njega kar na hitro vzelo, menda se je bil nekaj pretegnil. Škoda ga je našega Matička grofičica, kakor se je sam rad nazival v šali. Lušten človek je bil in zmeraj sva si bila prijatelja.

Nato mi je stari Zavrhar pokazal še bližnjico na Sela; kar tamle mimo kozolca in čez reber gor do tistihle hrastičev. Tam z roba se pa že vidi dol na graščino. Še deset minut ne, pa ste tam.

Tako mimogrede sem vprašal še za Kovačevega študenta, ki da sem ga spotoma srečal snoči in je dejal, da je na Selihi doma.

— Kovačev študent? pa se je začudil stari Zavrhar. — Tega pa ne poznam. Pa na Selihi da bi bil? Tam je samo ona, grafnica, s hlapcem in dekle. In pa naša punca je zdaj tam. To vas je nekdo nalagal.

— Najbrž, sem dejal in sem potem takole mimogrede, ko sva šla še kos poti skupaj, vprašal očeta Zavrharja še to, ali se morda Minka tudi kaj vozi na motornem kolesu.

— Z Grudnovim, ki imajo doli na fari trgovino, se vsaki vozarita, je povedal in pripomnil: — Saj mora ta frtarka poskusiti vsako neumnost.

Tako je bilo zdaj potrjeno, kar sem med tem domneval že sam: da je rokomah, ki me je ponoči strašil in me povrh še sramotno zbonsal na tla, bila Minka v lastni osebi. — Vražja punčara!

Ko sva si z Zavrharjem za slovo segla v roke, sva imela oba rosne oči. V stisku njegove roke, v njegovem pogledu in njegovem glasu, ko me je vabil, naj kmalu spet pridem, je bila prisrčnost, ki me je ganila. In toplo sem občutil, da me ima mož rad, resnično rad.

Pa se je zdelo, da mi je hotel stari Zavrhar še nekaj zaupati, kar mu je ležalo na srcu. Njegove oči so nekaj iskale v mojih in ni se izpustil moje roke. A potem se je naglo okrenil in odšel svojim potom.

Jaz pa sem zaklical za njim: — Prijatelj Zavrhar, ali smem reči Minki, da niste več hudi nanjo in da naj se povrne domov?

Zamahnil je z roko in rekel, ne ozišiš se več:

— Če sama nima toliko srca...

Širokopleča njegova postava je utonila v klancu; glasno je odjeknil od kamenja udar okovane težke gorjače.

Ko sem prestopil greben hriba, ki loči Zavrhar od Sela, so se kakor meni na ljubo razkadile zadnje jutranje meglice in mi odprle razgled. Videl sem takoj: tu na tej strani je vse mačkeno in srčkano. Sredi tihe dolinice ljubek gradiček z lepo rdečo streho, okrog njavič in travnički, zadaj zelen gozdiček — prav kot nalašč kotiček za rožmančke. Tukaj sem si lahko predstavljala grofičica Matička z vsem, kar spada zraven.

Bela stezica me je vodila dol, mimo bistrega studenčka, ki je veselo curljal v leseno koritce.

Tod je šla ponoči tudi Minka vasovak k meni po svoje... V mehkih tleh pri studencu je moje oko še opazilo odtise njenih pet. Gor in dol je kazala sled, gor in dol je šla Minka in nesla svoji mački.

Z mačkama sem se najprej pozdravil v graščini. Zunaj na klopi sta ležali na solcu in nedolžno zaspano pomelžikovali vame, češ: Midve, da sva vas strašili? Oprostite, gospod, to je posmota! To so utegnile biti druge mačke. Mi dve sva doma vso noč pridno mišili lovili.

Mački sta kratkoma vse utajili. Jasnoma, da bo utajila tudi Minka. Pa pustimo zaenkrat to reč. A Minka, ali se spi? Zaprta še vsa polkna, zaprta tudi hišna vrata.

Šel sem naokoli na dvorišče in tja k svinjakom, kaj je v ograji med trjzino tolstih ščetinarjev stala ženska in jim čeljlala rožnatobele hrbe, da so krulili od ugodja.

Voščim dobro jutro in vprašam za gospodinjjo.

— To sem pa jaz.

Smeje se in briše roke ob predpasnik. Mene pa na prvi hip uprav osupnejo njene žive črne oči, ki se kar iskrijo mladostnosti in segavosti in ki so v čudnem kontrastu z njenimi snežnobelimi lasmi. Sploh je mala stara dama vesela, živahna, gibčna ko deklca. Živo srebro! sem pomislil.

Niti počakavi, da se ji predstavim, mi je dala roko in vzkliknila:

— A, vi ste tisti gospod, ki ste snoči šli na Zavrhar? Minka mi je pravila, da vas je došla pod klancem, in kako ste jo imeli za fanta. Koliko se je to smejala! Pa saj bi ona itak najrajši bila fant, saj je itak vsa fantovska.

— Tudi jaz sem zadovolj na vtis, sem pripomnil ob spominu na Minkino krepko pest, ki sem jo bil »zadobil« v želodec v pravem pomenu besede. In sem nato izrazil željo videti to fantovsko deklico Minko pri belem dnevu.

Zalibog mi pa to veselje zaenkrat še ni bilo dano. Zakaj Minka je že zgodaj odšla dol v vas, na sejem. To je, pomagat je šla malo h Grudnovim v trgovino, ki so jo naprosili.

Tako mi je povedala Minkina botrica, grofičica Lili in čeljlala dalje:

Najboljše, najtrajnejše, zato
13 najcenejše!

— Škoda, da ste zadeli tako neugoden dan! Ali res ne utegnete? Oh, ostanite vendar danes še tukaj! Pogledite si sejem, zvečer bomo pa malo pokramljali. Tudi Minka bo zelo vesela vaše družbe. Saj se itak že zani-
ma za vas...

Grofičica Lili me je pri tem šegavo pogledala izza očesnih kotov. Jaz sem naredil začuden obraz.

— O, Minka se zelo zanima za novinarje, pisatelje in sploh za umetnike! To ima od mene.

— Ali oprostite, madame, odkod je pa mogla gospodična Minka vedeti, kdo sem jaz?

— O, saj so ji tam v gostilni, kjer ste pustili svoj motor, vse povedali. Pa jo je imela taka radovednost, kaj neki vas je privedlo na Zavrhar, k nje-
nemu očetu? Pa bi bila snoči tako rada prišla malo gor, a si ni upala, ker je stari baš nekaj hud nanjo... oh, zaradi neke neumnosti... Ali vam nič ni pravil?

To sem preslišal in samo pripomnil: — Prav žal mi je, da ni gospodična Minka nič prišla. Zelo rad bi se bil malo bliže seznanil z njo.

Kar odveč se mi zdi praviti, da me je ljubezniva mala grofičica med tem povabila v hišo. Tam me je povedla v salon in se zdaj oprostila, da me mora pustiti malo samega. Čisto sama je doma, dekla in hlapec sta tudi šla na sejem, gnala sta junčka. Samo četr urice naj oprostim.

Prosil sem, naj si z menoj ne daje opravka, da bom rajši prišel drugič, prav v kratkem, saj sem tudi Zavrharju obljubil — milo sem prosil, a ni nič pomagalo.

Pa sem si ogledoval med tem slike po stenah. Eno je najbolj zbujała mo-
je zanimanje: slika Matička grofičica. Iz velikega lepo zrezljane okvirja je gledal okrogli obraz debelušastega možakarja s tako živopisnim izrazom, kot bi govoril na glas: »Poglej me, prijatelj zadovoljnega Kranjca!«

Da, da, od hlapca pa do graščaka, za ženo grofice in povrh še tako luškano miško, — lahko si bil zadovoljen, prijatelj Matiček. Jaz bi bil tudi.

Slika je ovijal svež bršljanov venec, tako je ljubila in častila mala grofičica Lili junaka svojega življenjskega romana še po smrti.

In sem ji zato rekel, ko je spet smuknila v sobo (ker sem vedel, da ji bo dobro delo):

— Rajni vaš soprog, madame, to je bil gotovo dober človek. In pa vesel človek. Saj mu dobrodušnost in dobrotljivost kar sijeta z obraza.

— O da! se je vzradostila. — Zelo, zelo dober je bil moj Matiček, prava zlata duša. In tako lep glas je imel, tenor. Ah, kadar so na vasi peli fantje in on med njimi, ah... S svojim glasom me je tako zmčal ta falot, mili moj slavček! se je zasmejala in s prstom požugala falotu, milemu slavčku.

Potem pa je rekla:

— Ali si morete misliti, da bi tako dober človek, kot je bil moj mož, imel kakega sovražnika?

— Tega si pa zares nikakor ne morem misliti madame.

— Pa ga je imel! je pokimala in naredila skrivnostni obraz. — Skritega sovražnika je imel. Nečak je bil ponoči na samem zahrbtnem napadel in ga z gorjačo tako pretepel, da je nezvesten obležal. Tega je že dolgo let, a je samo tisto krivo, da je moral moj ubogi mož tako zgodaj v grob. Šele 55 let je imel; pa bi lahko živel še najmanj dvajset let, kakor je bil trden in zdrav. Ampak od tistega napada takrat mu je bilo nekaj ostalo, zmeraj je čutil neko čudno bolečino v ledjih. Nikdar pa se ni dalo zvedeti, kdo ga je takrat napadel in zakaj.

— Čudno. Najbrž se je zgodila kakšna pomota, sem opomnil.

— Pomota? Kako mislite to?

— No, da se je napadalec zmotil v osebi. Da je veljala gorjača prav za prav drugemu.

— Za božjo voljo! je vzkliknila prestrašeno in sklenila roke. — Potem je pa to prav tragično! Ubogi moj mož!

— Pomote so vedno več ali manj tragične, madame. In naše življenje je sestavljeno iz samih nemot in zmot. Zato pa je tako tragično.

Ko sem izrekel te besede, takrat načel sem slutiti, da sem izrekel nekaj, kar je imelo kmalu zatem igrati usodnoli vlogo v življenju male grofičice Lili. (Nadaljevanje prihodnje nedelje.)

Josip Fr. Knaflič.

Za dekoriranje
dvoran in salonov, za
veselice, slavnostne prireditve itd. se
primerno

IVAN ŠIMENC, LJUBLJANA

Lepi pot 24 Telefon 3044

Gospodu opernemu ravnatelju M. Poliču

V Jutru in Slov. Narodu sta nam in našemu občinstvu obširno razložili, kako silno ste zadovoljni s svojim delovanjem pri slovenski operi in kako strašno ste nezadovoljni z našo kritiko.

Pavšalno nam podkrite »večno zabavljanje in zadiranje«, »gonjo«, »prenajeto«, »splošno nemarnost« in nepoznanje »materije«, »provincijske manire«, da niso naše ocene »dovolj resne ali dovolj objektivne« in »da zato pač naša sodba ni avtoritativna«.

Pavšalno nas sumničite, da stojimo pod vplivi ki »niso nimalo umetniške prirode«, da nismo »strogo pravični« in nam očitate, da ne vzgajamo občinstva niti gledališkega občinstva.

Odkrito priznavamo, da ste nas močno osupnili, zakaj ton te vaše muzike nam je povsem tu. Zato ga ne moremo posnemati. Na odgovor bo miren in sivaren, torej kulturnih delavcev dostojen.

Naše stališče je:

Opero imamo, da kolikor najbolj možno zadošča glasbeno dramatskim zahtevam Slovencev, in na celu opere stoji mož, ki sestavlja in vodi operni repertoar ter operno osobe tako, da čim bolj zadovoljuje te slovenske kulturne zahteve. Gledališče je aven umetniški zavod. Operni ravnatelj je javen uradnik, ki mora jemati na znanje kulturne zahteve javnosti in im v interesu zavoda ugaati kritiki pa so glasniki javnosti in morajo izražati kulturne zahteve v interesu plačujočih publike. Le ako kritiki zahtevajo vedno več in bolje, vzdržuje o v osebi in vodstvu umetniško ambicijo ter poznanja kvaliteto višje in globlje.

Vi drugače pojmuete svojo in našo nalogo.

Se nikoli se niste posvetovali s kritiki glede izbire repertoarja, glede osobe in glede uprizaritev in se nikoli niste dali nam niti vžeti pri nas potrebni informaciji — na korist opere. Nikdar nam niste nudili prilike, da po glavni operni izkušnji skupno složno stvarno ocenimo delo in ga solidarno pred premiero morda še poboljšamo. Nasprotno, navadno nas h glavnim opernim izkušnjam srol ne povabite, nam ne dovolite udeležiti se nobene izkušnje, ter nam ne daste na razpolago niti klavirskega izvoda niti besedila.

Vse to se godi, ker so glavne operne izkušnje večinoma še nepriravljene, tako da se nam včasih celo dan pred premiero zagotavlja, da napovedane predstave ne bo. In čisto je res ni. Ako se potem premiera vrši vendarle, je razumljivo nač vsakomur, da naša kritika ne more biti navdušena, nego je — zroč skozi vseh deset prstov — kvečjemu skrajno prizanesljiva in redkobesedna.

In vendar ste se postavili javno proti celotnemu (dnevniški in zborniški) operni kritiki in naijavljate diktaturo, ki zahteva sleno hvalešne in razmer. Kritiko, ki naj bi pisala le po Vašem kriteriju.

Proti čemu pa se upira naše »večno zabavljanje in zadiranje«?

Naša opera in opereta nimata za vse stroke potrebne in dovolj kvalificirane osobe; v kaki stroki je osoba preveč, druga je sploh brez nje. Nekateri naši »pevci« so brez glasu, neke »pevke« brez za dostne igre ali pevške šole, nekoli nimajo pravilne vokalizacije v spevu in govoru prozo brez poznanja pravilnega izgovarjanja vokalov. Imamo člane, ki lahko nastopijo 222krat, a so 222krat v gestah, mimiki, igri in snevu ter v vseh svojih nedostatkih vedno isti.

To grajamo, gospod ravnatelj, vedno in vedno iznova. Žal — zaman. Zakaj vsa naša graja je pri Vas posebnost, za katero stoji osebnost. Tako nosite čisto sami odgovornost za to, ako »desortirano« in disjuntirano občinstvo »uhaja v kino... Kako naj sodimo o Vaši operni »politiki«, ako Vas vidimo danes v vrstah »Tanka«, jutri s Stravinskim in Klenekom, po tistim nam na grmečega z vso strastjo zoper »hipermoderni prenapetost in navdušenost« za najbolj obrabljani repertoar? Enkrat ste v tem, drugič v drugem taboru. Kako naj naše občinstvo potem ne bo zmešano in kako naj se privadi moderni glasbi?

Ali je naša skrajno prizanesljiva kritika kriva, da zanimanje za operne predstave pada, a da doseže o slabe z nepevci izvajane operne predstave vsako leto nov rekord uprizaritev? Ali smo mi krivi, da je v bistvu repertoar vedno isti? — Ali je naša krivda, da kapelniki in korentitorii obenem študirajo celo vrsto oper, a o nobeni ne morejo povedati, ali pride na vrsto še letos ali šele prihodnje leto ali pa nismo vseh pripravljenih del vendar zopet kakšna čisto druga opera? Tako ni čudno, da govori pri naši operi vse: »Dober dirigent ni vselej tudi dober ravnatelj.«

Pišete: »Očitajo nam, da nas je zapustilo že mnogo dobrih moči. Toda — jeli to naša krivda? Ali so o tem razmišljali oni, ki oisošo o naši operi?«

Torej smo mi krivi? Prosim, navedite nam vsaj enega dobrega bivega našega pevca, ki smo ga mi pregnali iz Ljubljane!

Vsak človek ve, da smo izgubili že več prav dobrih opernih članov, ker so odšli pač v boje plačane angažmante. Toda, gospod ravnatelj, izvolite razmišljati, niste li izgubili nobenega dobrega pevca ali pevke, ki bi jo bili vendarle lahko obdržali ali pridobili vsaj za nekaj sezon! Gotovo je, da je treba operni ansambl polniti in da opereta z nekaterimi svojimi člani nikakor ne ustreza višini Narodnega gledališča.

Naših dolžnosti kot gledaliških poročevalcev ne morete predpisovati Vi, gospod ravnatelj, nego le šefi naših listov. Vzgaajati operno osobe — ako čno ni še vzgojeno — na je izključna dolžnost in pravica Vas ter Vaših gg. kapelnikov in režiserjev. Takisto je Vaša pravica, da delate reklamo na vse možne, toda zmerom kulturne načine.

Naša naloga je, da operno osobe in upravo po svoji najboljši vesti preojamo, hvalimo ali grajam ter kakorkoli opozarjamo na njihove vrline, a tudi na nedostatke neokusnosti in druzo. Obseg in poljudni način sloga teh naših poročil pa nam določajo uredništva.

Z naše in uredniške strani se v tem ozi-
ru stori več kot dovolj. Vsa javnost čita lahko dan na dan obširne kulturne preglede na naših listih, poročila o domačih in tujih gledaliških delih in osebah. Vrh tega pa še vsak dan reklamne notice in člančice iz Vaše pisarne.

Ni naša krivda, ako Vaša pisarna ne stori polno svoje dolžnosti. Vi in Vaši gg. kapelniki bi morali nred vsako premiero približati analitično, resno kritično podliške, ker pač morate vsako novo delo iz več-

mesečnega študiranja s solisti, zbori in orkestrom poznati do najintimnejših detajlov. V to svrhu Vam bi moral služiti tudi »Gledališki list«.

Mi, ki nimamo niti partitur, mnogokrat niti dragih klavirskih izvedov, še manj pa, n. pr. izvedov rokopišnih del, niti se ne smemo udeleževati izkušen, ne moremo storiti vsega, dsi bi hoteli in mogli. Jasno je, da so nemožni »intimnejši stiki kritike z upravo«, ki proclaa, da hoče »tudi za bodočino zasledovati isti cilj«. Le ako se približate našim ciljem, ki stre-
me edino le za našo možnim napredkom naše opere in operete, so intimni stiki z nami mogoči.

Iz dejstva, da nam uredništva še nadalje zadržajo kriko, lahko sklepate, da morate računati z nami tudi po-lei. Mi bomo v bodoče strogo pravični, torej manj obzirni in prizanesljivi. Tako pač želite sami — in zgodi se Vaša volja!

V Ljubljani, dne 15. januarja 1930.
Emil Adamič, Fran Govekar, St. Vurnik.

Radio

IZVLEČEK IZ PROGRAMA:

Nedelja, 19. januarja.

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Versko predavanje. — 10.30: F. Erjavec: Življenje in trpljenje naših dedov. — 11: Koncert radio-orkestra. — 15: Prenos iz Radovljice: petje, godba, dramski prizor. — 20: Slovenski večer (Radio-orkester). — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Lahka godba.

Ponedeljek, 20. januarja

LJUBLJANA: Program odpade.
BEOGRAD 10.30: Reproducirana glasba. — 12.15: Opoldanski koncert. — 12.40: Pevski koncert. — 17.05: Koncert tamburaškega zbora. — 20: Koncert pevcev in radio-kvarteta. — 21: Veseloliga. 21.30: Poročila. — 21.40: Narodne pesmi na gusle. — 22.10: Reproducirana glasba. — ZAGREB 12.30: Reproducirana glasba. — 17.30: Popoldanski koncert orkestra. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — PRAGA 16.30: Prenos popoldanskega koncerta iz Bratislave. — 19.05: Kabaretni program. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — 22.15: Reprod. glasba. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Bratislave. — 19.05: Kabaretni program. 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — 22.15: Večerni koncert lahke godbe. — VARSAVA 16.45: Reprod. glasba. — 17.45: Popoldanski koncert. — 19.25: Reprod. glasba. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 15.30: Koncert orkestra. — 17: Glasbeni program za otroke. — 17.30: Mladinski program. — 20: Koncert na čelo. — 20.30: Mednarodni orkestralni in pevski koncert: Odlokni iz klasičnih dunajskih operet. Jazzband. — BERLIN 16.30: Pevski in klavirski koncert. — 18: Lahka godba orkestra. — 19.20: Reprod. glasba. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — Godba za ples. — FRANKFURT 17.20: Prenos koncerta iz Stuttgarta. — 19.30: Prenos orkestralnega koncerta. — 21.30: Skladbe Joh. Straussa na gramof. ploščah. Godba za ples. — LANGENBERG 17.30: Večerni koncert. 20: Koncert operetne glasbe. A. Conradia. Koncert lahke glasbe. — STUTTGART 15. Popol. koncert orkestra. — 19.30: Prenos orkestralnega koncerta iz Frankfurta. — 21.30: Prenos iz Frankfurta. — 22.30: Godba za ples. — BUDIMPESTA 9.15: Koncert vojaške godbe. — 12.05: Koncert radio-kvarteta. — 17.45: Popoldanski koncert. — 19.30: Koncert ciganske kapele. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta z Dunaja. — 22.30: Godba za ples. — LONDON 19.40: Bachova glasba. — 20.45: Kabaretni program. — 22.35: Koncert komorne glasbe. — 24: Godba za ples. — RIM 13: koncert radio kvinteta. — 17.30: Prenos klavirskega koncerta iz filharmonije. — 21.02: Komedija in koncert lahke glasbe.

Torek, 21. januarja.

LJUBLJANA: Program odpade.

BEOGRAD 10.30: Reproducirana glasba. — 12.05: Opoldanski koncert. — 12.40: Koncert radio kvarteta. — 18: Popoldanski koncert lahke glasbe. — 20: Večerni koncert radio-kvarteta. — 20.30: Prenos koncerta iz Zagreba. — 21.40: Poročila. — 21.50: Lahka glasba. — ZAGREB 12.30: Reproducirana glasba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Koncertni večer. — 21.50: Koncert vedre glasbe. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert orkestra in solistov. — 19.05: Večerni koncert orkestra. — 20: Koncert operne glasbe. — 21: Koncert godbe na pihala. — 22.15: Koncert lahke glasbe. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Prage. — 17.30: Pevski in klavirski koncert. — 19.05: Izra. — 20: Večerni koncert orkestra. — 21: Prenos iz Prage. — VARSAVA 16.15: Reprod. glasba. — 17.45: Poljuden koncert orkestra. — 19.50: Prenos opere iz gledališča v Poznanju. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 12: Prenos iz Londona: Otvoritev mednarodne pomorske konferen-
ce: govor angleškega kralja. — 15.30: Koncert orkestra. — 20: Večer arij in pesmi. — Plesi in plesne melodije. — BERLIN 16.30: Koncert operne glasbe. — 18.30: Pevski koncert. — 19.30: Orkestralni koncert. — 21.20: Političen program. — FRANKFURT 16: Popoldanski koncert orkestra. — 20: Program iz Stuttgarta. — 21.30: Političen program. — 22.30: koncert iz Stuttgarta. — LANGENBERG 17.30: Večerni koncert. — 20.15: Sluhoigra. — STUTTGART 16: Prenos koncerta iz Frankfurta. — 20: Gledališki večer. — 21.30: Prenos programa iz Frankfurta. — 22.25: Starejša godba za ples. — BUDIMPESTA 9.15: Koncert ruskega orkestra. — 12.05: Violinski koncert. — 17: Popoldanski koncert terceta. — 18.29: Prenos iz gledališča: Mozartova opera »Figarova svatba«. — 22.30: Koncert ciganske kapele. — LONDON 20.45: Orkestralni koncert. — 23.05: Klavirski koncert. — 23.35: Godba za ples. — RIM 13: Koncert radio-kvinteta. — 17.30: Popoldanski koncert. — 21.02: Prenos opere iz gledališča, ali vokalni in mstrumetalni koncert.

Rudyard Kipling:

Kako je dobil leopard lise

Tisti čas, predragi moji, ko je povsod vladala sreča, je živel v kraju, ki se je imenoval Visoka planota, leopard. Z pomniti si, da ni bila to Nizka planota ali Hostna planota in tudi ne Kisla planota, ampak edinele gola, vroča, žarka Visoka planota, kjer je bil pesek in skaloje peščenarje ter so rasli zgolj šopi peščenorumenene trave. Žirafa, zebra, kudu in kapska antilopa so živele tamkaj; živali so bile povsem peščenorumenorjavkaste; leopard pa je bil izmed vseh najbolj peščenorumenorjav — sivkastorumenkasta zver mačje pasme — po barvi na las slična rumenkasto-sivkastorjavkasti Visoki planoti. To je delalo silno preglavico žirafi, zebri in

ostalih živalih; leopard je namreč po navadi ležal ob kaki rumenkasto-sivkastorjavkasti skali ali travnati goščavi in kadarkoli je prišla mimo žirafa, zebra, kudu, gazela ali antilopa, je iznenada planil na skakljajočo žival na pas. O da, gola istina! V tistem kraju je živel poleg leoparda na Visoki planoti tudi Etiopec z lokom in puščicami. (Bil je popolnoma sivkastorumenkast.) Lovila sta navadno skupaj — Etiopec z lokom in puščicami, a leopard z golimi zobmi in kremplji — ako da žirafa, antilopa, kudu, zebra in oslu podobna kvaga ter ostale živali niso vedele, kam bi skočile, predragi moji. Prav zares ne!

Po dolgem času — živali so živjele v tistih časih kajpada silno dolgo — jim je prešlo v navado, da so se ogibale vsega, kar je bilo podobno leopardu ali Etiopecu; sčasoma so se umaknile — žirafa je bila prva, ker je imela najdaljšo rogo — z Visoke planote. Bežale so dneve in dneve in dospelo do velike šume, ki je bila čez in čez zaraščena z drevmi in grmovjem in vsa prenzrežena z rižastimi in prižastimi, pragostimi in marogastimi sencami. Tam so se živali skrile. Ko je prešlo precej časa, je postala žirafa, stočča napol v senci, napol izven nje, od migljanja in trepetanja sence, padajoče od dreva nanjo, marogasta, zebra progasta, antilopa in kudu temnejša, z valovitimi, sivimi črtami po hrbtu, ki so bile slične drevesni skorji. Potemtakem jih, dasi jih morda slišite in volate, le redkokdaj opa-

zite, na še to samo tedaj, če povsem natanko veste, kam vam je upreti oči. Živali so imele v rižastih in prižastih sencah v gozdu krasne urice, med tem ko sta leopard in Etiopec begala širom sivkasto - rumenkasto-črčkaste Visoke planote in preko njenih mej in se čudila kam so izginili njuni zajtrki, kosilo in južina. Nazadnje sta postala tako lačna, da sta hrustala miši, ščurke in gorske kunce ter sta oba, leopard in Etiopec, obolela na želodcu. Končno sta naletela na pavijana — lajajočo opico s pasjo glavo, ki je najmodrejša žival v vsej južni Afriki.

Pa pravi leopard pavijanu (bil je tedaj silno vroč dan): »Kam je šla vsa divjačina?«

Pavijan je pomežiknil. Vedel je.

Pa pravi Etiopec pavijanu: »Ali mi moreš povedati sedanje bivališče prvotnega živalstva?« (To je bilo uprav isto, ali Etiopec se je izražal zmeraj na dolgo. Bil je namreč odrasel človek.)

Pavijan je pomežiknil. Vedel je. Tedaj odgovori pavijan: »Divjačina je šla v druge kraje: svetujem ti, leopard, da se tudi ti preurediš kakor hitro ti bo mogoče.«

Etiopec reče: »To je vse prav lepo, ali rad bi vedel kam se je izselilo prvotno živalstvo?«

Nato odvrne pavijan: »Prvotno živalstvo se je pridružilo prvotnemu rastlinstvu, zakaj bil je skrajni čas za izpremembo: svetujem ti, Etiopec, da tudi ti meniš, kakor hitro ti bo mogoče.«

To je spravilo leoparda in Etiopeca v zadrego, pa sta odšla iskat prvotnega rastlinstva. Po dolgem času zagledata iznenada velik, visok, obsežen gozd, ki je bil ves zarašččen z drevmi. Vsa debela so bila progasta in marogasta, rižasta in prižasta, oškropljena in zacedena, izsekana in presekana s sencami. (Izgovorite to naglo in glasno in sprevideli boste, kakšna gosta senca je morala biti v gozdu.)

»Kaj je to,« pravi leopard. »Skoz in skoz je tako temno, pa je vendar polno svetlih prog?«

»Ne vem,« odvrne Etiopec, »ali bržkome mora biti prvotno rastlinstvo. Dasi voham žirafa in slišim žirafa, ne morem videti žirafe.«

»Čudno,« dostavi leopard. »Bržkone je temu vzrok to, ker sva prišla pravkar iz solnčne svetlobe. Dasi voham zebro in slišim zebro, ne morem videti zebre.«

»Potrpi malo,« reče Etiopec. »Mnogo časa je minilo, odkar nisva bila na lovu. Morda sva pozabila, kakšni sta žirafa in zebra.«

»Nesmisel,« pravi leopard. »Povsem razločno se ju spominjam z Visoke planote, zlasti njihovih mozgastih kosti. Žirafa je približno sedemnajst čevljev visoka in žveplenorumenasta od glave do pet, a zebra je okoli štiri in pol čevlja visoka in sivosrjne barve od glave do pet.«

»Hm,« pravi Etiopec, zroč v progasto marogasto senco pragozdnega rastlinstva. »Potemtakem bi morali štrleti iz tega temnega kraja liki zrele banane v dimnici.«

Toda ni ju bilo videti. Leopard in Etiopec sta ves dan lovila; dasi sta vohala in slišala živali, nista zagledala nobene izmed njih.

»Za Boga,« je dejal leopard pri južni, »počakajva, da se zmrāči. Ta lov ob belem dnevu je prava sramota za naju.«

Čakala sta do mraka. Tedaj zasliši leopard nekakšno hropenje in vohanje v zvezdnem svitu, padajočem v rižah skozi vejeve in poskoči ob sumu. Dikalo je kakor zebra in bilo je kakor zebra in ko je podrl žival na tla, je ta brenila kakor zebra, toda ni je mogel videti. Tedaj je izprekobil: »Le miruj, ti stvar brez oblike. Sedel ti bom

na glavi do jutra, zakaj nekaj je tu, česar ne razumem.«

Zdajci zasliši nekakšno lomljenje in drobljenje in ravsanje in Etiopeca, kričečega: »Nekaj sem ujel, ali ne morem videti, kaj je. Diši kakor žirafa in brca kakor žirafa, ali nikaršne oblike nima.«

»Nkar ji ne zaupaj,« odvrne leopard. Sedi ji na glavi do zore kakor jaz. Ničemur nista slični nazven — ne ena ne druga.«

Sedela sta trdo na živalih do belega dne, nakar bližne leopard: »Kaj imaš koncem konca na mizi, brat?«

Etiopec se je popraskal po glavi in odvrnil: »Povsem bujne, rjavorode, oranžastožareče boje je od glave do pet, nedvomno je žirafa; toda čez in čez je pokrita s konstantnimi marogami. A kaj imaš koncem konca ti na mizi, brat?«

In leopard se je popraskal po glavi in rekel: »Povsem nežne, sivkastorjave boje je, nedvomno je zebra; toda čez in čez je pokrita s črnimi in škrlatnimi progami. Zebra, kaj za Boga si napravila s seboj. Mar ne veš, da bi te lahko opazil, če bi bila na Visoki planoti, deset milj daleč? Nikakršne oblike nimaš.«

»Da,« odvrne zebra, »toda tukaj nisimo na Visoki planoti. Ali ne razločiš tega?«

»Sedaj prav lahko,« pravi leopard. »Toda ves večernišnji dan nisem mogel. Kako je tukaj?«

»Dajta nama da vstaneva,« pravi zebra, »in pokaževa vama.«

Spustila sta živali, da sta vstali; zebra se je umaknila v bližnje nizko grmičje, kjer je padala solnčna svetloba v rižastih žarkih, a žirafa se je oddaljila med visoko drevje, kamor so padale sence ekakor maroge.

»Glejta,« pravita zebra in žirafa. »Takole je tukaj. Ena — dve — tri! Kje je vajin zajtrk?«

Leopard je buljil in Etiopec je buljil, a nič drugega nista mogla videti v sumi ko rizeste in prižaste sence brez kakršnegakoli znaka o zebri ali žirafi. Živali sta jo bili pravkar popihali in se skrili v senčnatem gozdu.

»Hi! Hi!« je vzdiknil Etiopec. »Te sleparije bi se bilo vredno naučiti. Nauči se kaj iz tega, leopard. V tem temnem kraju štrus kakor kos mra v zaboju premoga.«

»Ho! Ho!« zakriči leopard. »Ali te ne bi močno iznenadilo, če bi sprevidel, da štrliš v tem temnem kraju liki gorčični oblizi na vreči premoga?«

»Nu, s tem, da si dajeva priimke, ne bova zaslužila obeda,« se odreže Etiopec. »Zlo in nesreča je v tem, da se najina barva ne ujema z barvo ozadja. Storiš bom po pavijanovem nasvetu. Ta mi je velel, da moram menjati: ker pa nimam menjati drugega ko svojo kožo, bom menjal le-to.«

»Kako?« je vprašal leopard strašno razburjen.

»S čedno delavniško kožo, črnkastorjavkaste barve z malce škrlata in škrljasto modrega šarila. To bo najprimernejše za skrivanje v votlinah in za drevjem.«

Etiopec je ponekod spremenil kožo in leopard je bil razburjen kakor še ni-

koli ne; nikdar dotlej ni videl, da bi bil človek menjal kožo.

»A kaj bo z menoj?« je vprašal, ko je prelevil Etiopec svoj poslednji meznec z lepo, novo, črno kožo.

»Ravnaj se tudi ti po pavijanovem nasvetu. Velel ti je, da menjaj.«

»Saj sem storil tako,« je odvrnil leopard. »Menjal sem bivališča, kolikor se je dalo. Prišel sem s teboj v ta kraj in lepo število dobrot mi je bilo tu izkazanih.«

»Oh,« je vzdiknil Etiopec. »Pavijan ni mislil, da bi menjaval kraje v južni Afriki. Mislil je le reči, da bi menjal svojo kožo.«

»Kaj naj mi to hasne?« je vprašal leopard.

»Pomislil na žirafa,« je odvrnil Etiopec. »A če so ti ljubše proge, pomislil na zebro. Ti dve imata lise in riže so jima v popolno zadoščenje.«

»Hm,« pravi leopard. »Zebri ne bi bil rad podoben — prav zares ne.«

»Dobro, odideš se,« odvrne Etiopec, »kajti nikakor mi ni po godu, da bi hodil brez tebe na lov, toda pristljen bom, ako boš še nadalje zijal kakor solnčna roža v pokratranjem ograjo.«

»Sprejel bom torej lise,« pravi leopard, ali ne napravi mi preveč kričeših in velikih. Žirafi ne bil rad podoben — prav zares ne.«

»Napravim ti jih s konci svojih prstov,« reče Etiopec. »Dosti črtnine imam še na koži. Premakni se!«

Nato je stisnil Etiopec svojih pet prstov tesno v ščepce (kajti dosti črtnine mu je še ostalo na novi koži) in jih pritiskal po leopardu. Kjerkoli se je dotaknilo pet prstov kože, je ostalo na njej pet črnih peg, temno druga tike druge. Ako želite, jih lahko vidite na koži slehernega leoparda, predragi moji! Včasih so mu prsti izpolzili in lise so se nekoliko pomešale; toda, če pogledate kateregakoli leoparda od blizu, boste videli vedno pet lis — od tiske petih mastnih, črnih prstnih koncev.

»Zdaj si krasen dečko!« je rekel Etiopec. »Lahko se uležes na gola tla in podoben boš kupu kremenca. Lahko se uležes na golo skalo in podoben boš kremenčasti labori. Lahko se uležes na listnato vejo in podoben boš solnčni svetlobi, usipajoči se skozi listje; lahko se uležes na počez sredi poti in nikomur se ne boš dozeval kaj posebnega. Pomisli to in zasmeji!«

»Ali če bom imel toliko dobrot od tega,« pravi leopard, »zakaj nisi napravil lis tudi sebi?«

»Oh, preprosta črna koža je najboljša za Etiopeca,« se je odrežal Etiopec. »Zdaj pa pojdi z menoj in dobro nočej, če ne bi morda mogla ujeti tudi zlahtnih — ena — dve — tri — kje je vajin zajtrk?«

Nato sta odrinila naprej in živela posilhal srečno za vedno, predragi moji. To je vsa povest.

Oh, danes ali jutri boste morda čuli govoriti odrasle: »Ali more menjati Etiopec svojo kožo ali leopard svoje lise?« Mislim, da tudi odrasli dandanes ne bi več govorili, takih neumnosti, če ne bi bila leopard in Etiopec enkrat že tega storila — kaj ne? Toda nikoli več ne bosta storila tega, predragi moji. Povsem zadovoljna sta, da sta taka, kakršna sta.

Ksenija Prunkova:

Iz Vidinega dnevnika

Prav za prav nisem še ničesar doživela, saj sem rojena šele 12. julija 1919 leta. A ker mi je Božiček prinesel dnevnik, se bom potrudila, da zberem vse, kar je važnega v mojem življenju.

Ko mi je bilo pet let, sem obiskala teto v Rožarki Slatini, kjer je bila zaradi zdravja. Tam je bilo strašno lepo! To je bilo moje prvo potovanje! Ko sem bila

malhna, so se mi zdeli vsi ljudje dotični, prav tako učenje, sprehodi, oblačenje in slačenje, posemo pa »spat iti«. Narobe sem pa vedno rada jedla jagoda, borovnice, maline in črešnje. Le škoda, da imajo črešnje peške!

Mama mi pomaga pri učenju, ker mi noče v glavo; ustno, pismeno, posebno pike in vejice. S klicačem in vprašajem je laže! Najhuje preglavice mi pa dela računstvo in zemljepis, a za to nič ne morem, ker pravi mama, da imam to po očetu!

Najraši pa igram na klavir in pojem. Tudi v šoli sem zmerom prva pela nove pesmi in vedno pravilno zadela. Zato je tudi očka tenor kraljeve opere in ima po stenah za cel vozlovjevih vencev in trakov! In vedno, kadar se pri učenju jokam, me tolaži:

»Tih, tiho, ljubček, saj si umetnikova hčerka, to je večja čast, kakor če bi bila prva v šoli!«

To sem tudi povedala sošolki Majdi Pirčevi. A ona mi je rekla, da je njen oče še več, ker je dimnikar in prinaša ljudem srečo.

»Tudi moj očka osrečuje vse ljudi, vsi, ki imajo ušesa, tvojo pa le tiste, ki imajo gumbel!« — sem ji dejala, ker sem se spomnila, kako mi je bilo časih hudo, ko je šel mimo dimnikar, pa nisem imela na obleko prišitega gumba. Majda je hotela odgovoriti, a tedaj je stopila v razred učiteljica!

Ko sem bila še čisto malhna in smo imeli obiske, sem pela »Rasti, rasti rožmarin« in duete iz »Fausta« in »Figara« z očkom in vsemi koloraturami.

Včasih je očka hud na kapelnika, na visoki c in na nevedno publiko. A navadno se kmalu potolaži, posebno če mu jaz prigovarjam. Kmalu se zasmee in bi mi kupil vsega, česar bi si želela. Edino otroške trobente mi ni hotel kupiti. Bila je v izložbi vogalne trgovine pod nami. Nobene stvari si nisem bolj želela kakor to srebrno trobento na rožnati volneni vrvi. A takrat sem bila še otrok. Ponoči se mi je sanjalo o njej: v trobenti je sedel angelček in piskal.

In vedno, kadar smo šli mimo trgovine na vozoku, sem prosila: »Očka, kupi mi jo!« — Pa je trdosrčno dejal: »To je za fantje in dobre žvice. Jaz nimam ne tega ne onega.« Tako je ostalo pri starem. Trobenta je visela v izložbi in ko sem hodila mimo, sem ji vsakokrat prav tilho rekla: »Dober dan, srček!!!«

Včasih se je pa zdelo, da tudi očka in mama nekaj tare. Stari oče ni o nas dolgo hotel ničesar slišati. Živel je na Stajerskem in vodil veliko tovarno.

A lepega dne je očka dejal mami:

»Poskusimo!«

Sedli smo v brzovlak in se odpeljali k dedu. Očka me je peljal do vrat in dejal: »Tu notri živi star gospod, zapoje mu pesmico. Če te povpraša po imenu, ga povej, a le, če se bo prijazno držal.«

Jaz sem stopila v sobo in takoj pričela:

»Ena ptička priletela...«

Gospod je pihal dim in končno vprašal: »Kako ti je ime, ti ptička, in odkod si priletela?«

A ker se je pri tem resno držal, sem zapela še ono:

»Nate mislim, kad se zora svita...«

Ko se je nasmehnil, sem mu brž povedala ime. Najprej je bil strašno hud, pokonci je planil in pihal še hujše oblake dima. Jaz sem pa pričela jokati in rekla: »Saj vam nisem hotela nič hudega.«

Nato me je vzel v naročje, mi s svojim robcem obrisal solze, meni pa je ušlo: »Saj dobro vem, da si moj dedek.«

Nato smo se vsi pobotali in odšli hodimo vedno k dedu na počitnice.

Tako, to je vse, kar sem doživela!

Sivko

Volčji roman

Vsi pastirji in farmarji so poznali tega volka. Vzdeli so mu bili ime okrutnega rimskega cesarja: Kaligula. »Omi-kaneec« Hiram je bil najbrž tisti, ki je sprožil to ime; razen njega ni v tem kraju nihče poznal starih rimskih cesarjev. A bolj važno je bilo to, da je podpolkovnik obetal 50 dolarjev za Kaligulovo glavo.

Kaligula je na oni strani črede zadavil ovco, se nažrl do sita in zdržal v noč, ne da bi ga bil kdo nadlegoval. Sivka in ostale volkove je ustavila trojica Oletovih psov. Volkovi so se zgrnili v gručo; enega je bil pes Nago že zadavil, drugega je bil še ustrlel Ole; tako jih je ostalo pet.

Petorica je vedela, da bi bilo čakanje njena smrt. Se preden je utegnil Ole znova napolniti puško, so se vrgli na pse in Ole si ni mogel več pomagati, zakaj če bi bil ustrlel, bi bil prav tako lahko zadl katerega izmed svojih psov kakor volka.

Sibkeša dva psa sta zaigrala glavo. Toda velikani Nago je bil zgrabil enega izmed volkov in ga podrl v sneg. Ta volk je bil Sivko. Valjala sta se drug preko drugega.

Nago se je bil zagrizel v Sivkovo ovratnico; Sivko je hlatal po zraku in otenal z nogami. Toda ovratnica se je pretregala.

Prav tisti mah sta naskočila Naga dva volkova; eden se mu je obesil na lakotnico, drugi mu je raztrgal desni uho.

Nago je grizel na desno in na levo, a osvoboditi se ni mogel več. Enkrat jo je izkupil v vrat, enkrat v trebuh; le malo je še manikalo na bi se bil zgrudil. Tedaj je priskočil Ole in jel udrihati s koptom noške. Eden izmed volkov se je zakadl vanj in ga ugriznil v komolec. O streljanju zdaj ni bilo več govora.

Petorica volkov je ostala živa in ušla na perijo.

14. poglavje.

Ovčar Ole ima dokaz v žepu.

Sivko se je vrnil k dvokolnici. Drugo jutro je Hiram na pečici v dvokolnici skuhal močnik zase in za svoega psa kakor vsak dan; nato sta odšla na delo in vse je bilo tako, kakor vse dni od začetka.

Ko sta se popoldne vrnila k vozičku, je sedel na ojnici ovčar Ole. Desno roko je imel v obezvi.

»Kaj pa je?« je vprašal Hiram in pokazal na obezvano roko.

»Hm,« je dejal ovčar Ole in iztrkal vivec ob golenici. »povedati sem ti hotel, da boš moral spraviti svojega psa v kraj?«

»Spraviti psa... v kraj?«

»Da, da,« je rekel Ole in z levico nekaj potegnil iz žepa. Tisto nekaj je bila pasja ovratnica. Ole jo je zavrtel med dvema prstoma in jo položil predse na koleno.

Hiram se je ozrl na ovratnico in nato na Sivka. Začudil se je; kako da vse dopolne ni opazil, da Sivko nima ovratnice?

»Kje si jo pa našel?« je vprašal po dolgem premolu in iztegnil roko proti ovratnici, a Ole je bil urneši in jo je hitro spravil v žep. Zdaj je Hiram videl, da mora dvakrat premisliti, preden zne.

»Našel?« je dejal Ole. »Mojemu Nagu je med zobmi ostala snoči, ko je mikastil tvojega čucka. Tri in šestdeset ovac mrtvih, dva psa mrtva. Nago ves oklen. To je storil Kaligula z desetorico drugih in tvoj pes je bil tudi z njimi. — Lep pes, vse kar je prav! Podnevi straži ovce, ponoči jih pa kolje.«

»Pri meni se ni še nikoli dotaknil ovce,« je rekel Hiram.

»Meni bi bilo ljubše, če bi se jih pri tebi kakor pri meni. Poleti — v gorah? Ali se še spominjaš, mm? Tisti volk je bil tale. Ponoči mi je hodil daviti jag-njeta. Lep ovčarski pes!«

»Za to nimaš dokaza,« je hladno rekel Hiram.

»Res je, za to ga nimam. Takrat sem ga zgrešil. Bogu bodi potoženo. A za snoči ga menda imam, kaj praviš? Tukaj v žepu ga imam.«

Hiram je strmel pred svoje škornje. Sivko, ki sta govorila o njem, je bil

zlezal pod dvokolnico in se zvil na ležišču v klobuč. Preko snega se je oglašal zamirajoči hrup črede, ki je polagoma legala spat.

»Kaj misliš zdaj storiti?« je vprašal Hiram.

Ole je usekal s peto v sneg in vstal. »Le vprašaj me!« je dejal. »Če hočeš, ti lahko posodim svoj revolver.«

Hiram je gledal za ovčarjem Oletom in ko mu je izginil izpred oči, je zrl še na njegovo sled po snegu, ki je bila podobna dolgi verigi.

Da bi mu posodil samokres...

Hiram je sam imel samokres. Toda Ole mu je hotel posoditi tudi prst, ki bi ga sprožil. Oh, za Oleta ni bilo nič težkega ustreliti psa, ki je bil Hiramov pes!

Tak kaj bo zdaj? —

Hiram ni vedel, da mora Sivka ustreliti! Ali naj bi govoril z Oletom? Ole bi se mu smejal. Ovčarskega psa, ki se ponoči klati z volkovi — takega psa ne hoteti spraviti s poti! Lep ovčar, vreden takega psa!

Hiram je bil ovčar, a bil je tudi več. Bil je človek s širokim srcem; on ni bil samo za ovce.

Ole je bil pa samo ovčar. In tudi ostali so bili samo ovčarji. Samo pastirji so bili.

Odposlanci treh banovin na Avali in Oplencu

Za obisk spomenika neznemu vojaku na Avali in grobnice Karagjorgjevičev na Oplencu je beograjska občina stavila na razpolago 21 udobnih avtomobilov, ki so jih v ponedeljek ob pol 8. zjutraj zasedli v to delegirani predstavniki vseh treh banovin, katerih deputacije so se prišle pokloniti v Beograd. Delegacijo iz dravske banovine je vodil ljubljanski obč. svet. gošpod Ivan Tavčar, pripadali pa so ji gg. Josip Turk, prof. Jarc in dr. Oton

Na Oplencu

Obsevana od solca je pred nami blestela cerkev. Hodili smo v skupinah okrog nje, kakor na božji poti in nismo se mogli dovolj načuditi njeni lepoti. Vsa je iz belega marmornja iz Venčca, zgrajena v čistem srednjeveškem bizantinskem slogu. Pričeli so jo graditi l. 1907., a posvečena je bila l. 1912. Njen graditelj je bil arh. Kosta Jovanović. V vojnem času je tudi

steni sta obloženi z venci že bogve kolikih društev in šol in preko stropa so razpeti mnogi svileni trakovi, deloma tudi z lepimi posvetili v ruskem, češkem, francoskem ali drugem jeziku.

Glavni, ravni hodnik grobnice pa vodi h grobovom ostalih pokojnih članov dinastije Karagjorgjevičev, tako Karagjorgjeve žene Jelene, sina Aleksandra in njegove soproge kneginje Perside, dočim so v steno za mramorne plošče položeni k večnemu počitku Karagjorgjeva mati Marica, žena kralja Petra Osvoboditelja Ljubica Zorka, oba rano umrli otroka Milena in Andrija in drugi. Vsega je na Oplencu 89 grobnic, izmed njih 9 v zemlji in 80 v zidu. Polnih je 12.

Ko bo cerkev vsa dograjena, bo v njej postavljen mramornat sarkofag, kamor bodo prenešeni telesni ostanki Karagjorgja in kralja Petra Osvoboditelja.

Težko je s kratkimi besedami označiti lepoto in pomen grobne cerkve na Oplencu, a takisto je težko obeležiti čustvovanje delegatov iz treh banovin, ko so se zbrali v tihi katakombi, da izkažejo zahvalo in počaščenje manom neumrlega stvaritelja Jugoslavije. S pobožnim molkom smo poslušali govor novosadskega župana dr. Borote, ki je položil k obliju drugih vencev tudi spominski poklon dunavske banovine, venci iz čistega zlata, za katerega so mnogi premožni seljaki darovali svoje stare cekine. In našemu delegatu dr. Lipoldu so se v poklonitvenem govoru spontano obudili spomini na kronske blagopokojnega kralja, na one dni idealnega zanosa slovenske mlade generacije, ki jih zgodovina ožarja z zlato. Poleg velikega venca deputacije Dravske banovine je tudi tu izkazala celjska občina še svojo posebno vdanost in je podžupan dr. Ogrizek položil k grobnici velik venci z enakim napisom na svileni trobojki ka-

Pred spomenikom neznanega junaka na Avali

Obč. svetnik Ivan Tavčar iz Ljubljane čita poklonitveni govor. — Na desni pri vencu poleg našega urednika, ki je spremljal deputacijo, starosta JGZ obč. svetnik Josip Turk, zadaj tržaški župan Ivan Lončar.

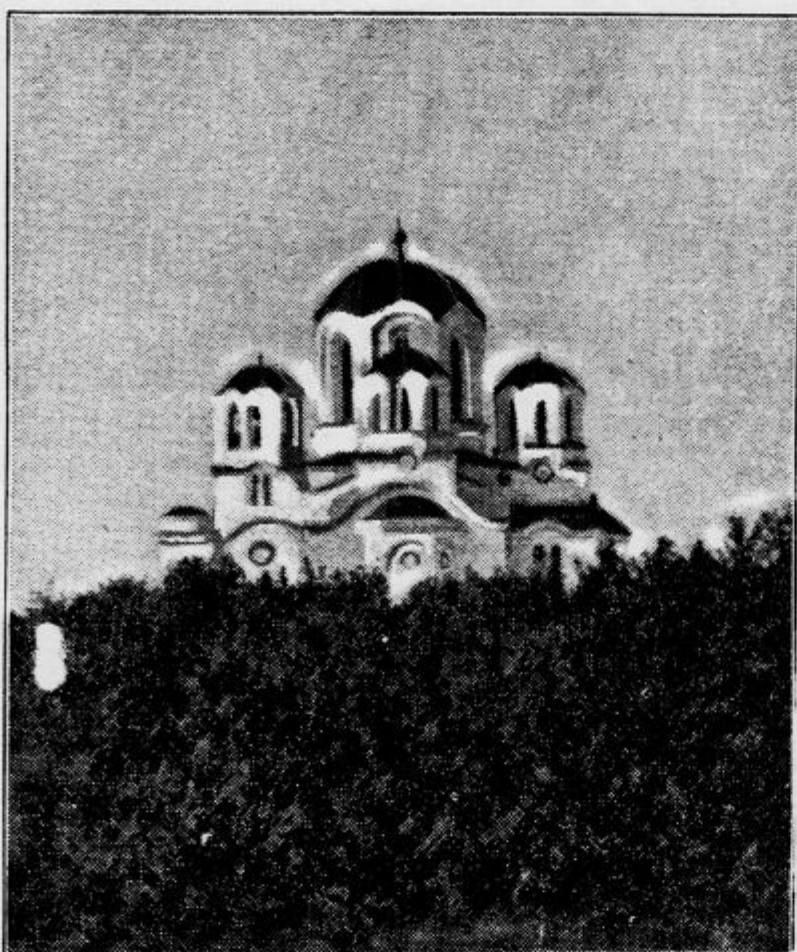
fettich iz Ljubljane nadalje mariborski podžupan dr. Lipold, celjski podžupan dr. Ogrizek, tržaški župan Lončar, slatinski župan Šentjanc in rogaški podžupan Marinc. Na čelu dolge avtomobilske kolone, ki je točno ob določeni uri ubrala pot izpred Kazine na Terazijah preko Slavije ven v meglino jutro na šumadijsko podeželje, se je vozil beograjski podžupan inž. Zadjina v spremstvu novosadskega župana dr. Borote in inž. Veljka Veljkovića, beograjskega graditelja, ki se je kot rezervni poročnik vrgel v paravno uniformo, spremljal delegacijo vso pot in vestno služil za tolmača zgodovinskih in krajevnih znamenitosti.

Čim smo zapustili za seboj prostrano beograjsko vežbališče Banjico in se začeli v zanosnem poletu dvigati preko zavojev, v katerih se rjava gladka cesta vrta sem in tja mimo pohlevnih oblih gričev, je že solnce začelo razganjati megle in uživali smo vso pot krasen razgled preko valovitih pobočij, mestoma čisto nalik dolenskem gričevju. Rjava so, razorana, čisto v gruclah naseljena s preprostimi belimi hišicami, obrasla deloma z nizkim hrastovim grmičevjem. A kje bi se človek željan sveže prirode, v poznem jutru nagledal vse te slikovite pokrajine, ko so beograjski soferji od vraga! Drvijo z brzino svojih dobrih 70 do 90 km na uro. Ko so se komaj za nami utrili v nižino visoki železni drogovci beograjske radijske postaje, samujoči kakor tri okleščene vitke smreke tam nekje za Banjico, že so nas avtomobili prenesli nekam na drugo stran pobočij in se zarežali v slikovito novo pokrajino. Še preden je minilo pol ure, smo že zavili z glavne ceste navkreber, na Avalo.

Pred spomenikom neznanega vojaka

Izvrstno je zgrajena ta pot. Dovede nas na široko teraso pred zgradbo novega modernega hotela, ki je že ves pod stroho in bo spomladaj začel sprejemati svoje stalne in gotovo tudi številne goste. Poprijeli smo težke vence iz avtomobilov in peš premerili še kratko gozdno pot na vrh, k spomeniku neznane vojaka. Nevšečna megle se je priklatila od nekod, nas objela hladno in vlažno in nam žal zaprla ves razgled, ki mora biti ob lepem vremenu naravnost razkošen. Tako pa smo se v megli osamljeni poglabili v pictetnem razpoloženju, ki so ga povečali res lepi, iskreni govori predstavnikov posameznih banovin. Globoko se je vseh dojmil izvrstno stilizirani govor g. Ivana Tavčarja, ki je nato z g. Josipom Turkom položil krasen penec k vnožju spomenika, ter besede dr. Ogrizka, ki je v spominu na Doberdob, slovenskih fantov grob, vidno ginjen postavil posebni venci celjske občine k obliju že trohnečih drugih vencev, položenih tekom zadnjih mesecev. Skrbno smo se poravnali težke svilene trakove, da jih ne bi oškropilo blato topčega se snega v bližini spomenika, in kmalu nato polagoma zdrseli nazaj z avalske terase na glavno cesto.

In bilo je treba zopet izstopiti. Beograjski spremljevalci so povabili goste v bližnjo gostilnico, kjer je bil gazda med tem nakuhal rakijo. Ta izvrstna pijača je do jedra pregnala vsak morbitni prehlad ali revmatizem z Avala. Zdrčali smo nato dalje proti Mladenovcu in Topoli. To je pot svojih dobrih 80 km. Vendar smo nekaj po 10. uri bili že tam — in po tem si lahko predstavljate, v kakem tempu so nas nosili »samodrečje«.

Grobna cerkev dinastije Karagjorgjevičev na Oplencu

V letu 1926. so pričeli stene kapele oblagati z divnimi mozaiki, posnetki najznamenitejših starih fresk po srbskih zadužbinah in samostanih, da se tako v počivališču dinastije Karagjorgjevičev ohranijo spomeniki srednjeveške cerkvene umetnosti. Mozaik dobavlja berlinska tvrdka Puhl & Wagner, a ruski umetniki so se razšli po srbskih manastirih in prinesli kopije, po katerih se sestavlja okrasje cerkve na Oplencu.

Hlad in božanska tišina te objame, ko vstopiš v notranjost cerkve. In ko se zastrmiš v mozaike, v veliki Kristov obraz, sijoč s kupole, v Mater Božjo nad oltarjem, v sv. Jurja in mnoge druge svetniške podobe, ki jih moraš posamič iskati, ker je v cerkvi postavljeno gesto ogródje za mojstre mozaika, te prevzame ena sama želja: — da bi te še enkrat dovedla pot tu sem, ko bo cerkev povsem dovršena, ko bo sijala nad pokrajino kakor zdaj ta bela legenda, obdajajoča svoje notranje pravilčno bogastvo.

Še letošnje leto — pravijo — bodo mozaiki v cerkvi izvršeni, nato pa pride na vrsto še grobnica.

Ob grobu velikega kralja

Na levi strani, kmalu za glavnim vhodom v cerkev, se počasi spuščamo preko širokega stopnišča, ob katerem so stene obložene z zelenim marmorjem, ki se zdi kakor žamet, doli k grobnicam. Oblika križa. Na desni počivališče kralja Petra Osvoboditelja. Skozi nizka okna nad grobnico prodira medla svetloba, le skromno jo povečuje brljenje debele sveče, tako debele, da bi jo z obema dlaneма komaj objel. V njenem odsvitu se blesti srebrni lovorjev venci položen na žametno blazinico na steni. H grobnici je naslonjenih že mnogo zlatih in srebrnih vencev, ki so jih prinesle najrazličnejše poklonitvene deputacije, obe

kor na ljubljanski: »Kralju Osvoboditelju«.

Ob grobu vožda Karagjorgja

Obšli smo še vso grobnico, se vpi-sovali v debelo spominsko knjigo in se končno zopet zbrali na prostornem stopnišču in na teraso pred cerkvijo. Nad Topolo in vso široko pokrajino je bobotno solnce razlivalo pravi pomladanski čar. Novinarska reportaža,

Pred grobom kralja Petra Osvoboditelja

Novosadski župan dr. Borota poklanja h grobu zlati venci Dunavske banovine, na levi mariborski podžupan dr. Lipold, na desni beograjski podžupan inž. Zadjina.

neutrudna do skrajnosti, nas je lovila skupaj in nas najmanj petkrat grupirala pred fotografskimi objektivi.

Le kratka pot vodi do zgodovinskega kraja, kjer je prebival in kjer zdaj počiva ustanovitelj dinastije, vožd Karagjorgje Petrović. Na položnem pobočju stoji njegov že precej razdrti kos nak, prav skromno kmečko poslopje, desno od njega je zapuščen senik, prva kasarna vstašev Crnega Jurija, a blizu konaka stoji mala starinska cerkev, skromna zunaj in znotraj, a znamenita po grobu slavnega pokojnika, ki se nahaja takoj desno ob vhodu in se nad njim na belem polju odraža primitivni napis kneza Aleksandra Obrenovića:

»Bračo ovaj Venac položem na grob onog junaka koji je prvi Započeo oslobođenje, a to je Kara Gjorgje Slava mu! 26. avgusta 1893.«

Suh venci leži na kamenitem grobu, skromen je ikonostas, starinska knjiga na psaltirju — vse diha neko davno prošlost, pokoj velikega balkanskega revolucionarja, ki je padel 1817. zavratno umorjen in se o njem še danes razpleta med ljudstvom govorica, da mu glava čudežno počiva na prsih. Glava Karagjorgjeva, ki je morala biti poslana sultanu v Carigrad v dokaz, da je za vedno odstranjen glavni srbski upornik proti Porti — in so jo vrnili šele čez leta...

Mir, tišina, vsenaokrog, a ravno ta živna bujna pokrajina sama prepričuje, da je Bog ni ustvaril za robstvo. Ko jo gledaš, razumeš vso zgodovino: tu je morala počiti prva puška za svobodo!

V Mladenovcu

Blizili smo se na povratku že Mladenovcu in spotoma nas je opozoril spremljevalec na malo bajto v prikrajku ob cesti: »Evo, izvor srbskog seltersa!« Tu izvira čudovita voda, ki je z vreliščem mlekom najboljši lek za prehlajenje in pljučne bolezni. Izvor je odkril prejšnji lastnik neki mlinar, ki je vrtal za studencem. Zdaj je vrelec last države. Nam žal ni bilo dano, da bi se začrtili in srknili požirek zdravilne vode. V ostalem pa: zdravi smo bili vso pot, zdravi in vedri.

Mladenovac je prav prijazno mestec. Z veseljem ga opazuješ ko se mu bliža vzdolž nizkega hriba, preko katerega se cesta spušta v dolgih zavojih proti njemu. Mestec se dviga v naradni hrib in se polagoma širi navzgor. Mladenovci, že vajeni obiskov in prav odkritosrčno navdušeni za tak tujski promet, ki ga povzroča obiskovanje kraljevske grobnice na Oplencu, so kajpak razobesili zastave in šolska mladina je kakor po naročilu na vseh ovinkih dolge in široke glavne ulice s pravo otroško razposajenostjo pozdravljala mimo hitce avtomobile.

Pred hotelom »Takovo«, ki se nahaja na spodnjem koncu glavne ulice, že skoro zopet ob izhodu mesta, smo se ustavili in doživeli novo presenečenje, bolje, nov dokaz brezprimerne šumadijskega gostoljubja. Na pragu je sprejemal goste domači župan Radošvan Miletić s proto in drugimi uglednimi meščani. A v prostorni dvorani, že pripravljani za kosilo, so ciganski virtuozni na odru poganjali loke preko tankih žic. Odlično nam je hotelir postregel z domačim sirom in kajmakom, nato z izdatno kokošjo juho, pa s svinjskim in puranskim pečenjem. Zdravicam seveda zopet ni bilo kraja. Nabralo se je tudi mnogo domače publike in prevzeti so poslušali izlive bratškega čustvovanja. Razgovarjali so se pol v ginjenosti pol v zanosu Srbi in Hrvati, Vojvodinci in Šumadinci in Bosanci. Po lepi zdravici prof. Evgena Jarca je v dvorani mogočno zadonela slovanska himna, a kmalu nato je navdušenje silovito dvignilo še naš starosta g. Josip Turk: »Bili smo »srbofil« in Jugosloveni ostanemo. Ni bila za nas sramota ko so preganjali nas in naše otroke, ponosni smo na tista leta danes, ko smo združeni v eno!«

Ko smo zapuščali dvorano, so ciganski umetniki prešli v svoj pravi element. Državna himna jim je prej v dvorani povzročala malo preglavic, čim pa so se postavili zunaj na trgu pred hotelom in začeli svirati kolo, so kar zacepetale noge dičnih delegatov in krog se je širil in neprestano naraščal.

„Divja koža“

LJUBLJANA skrbi, da naša dobra kožuhovina doseže dobre cene. Zaupta je svoj lovski pridelek. Dražba se vrši 27. januarja 1930 na Ljubljanskem Velessejmu. Kože pošljite na naslov: »Divja koža, Velessejem, Ljubljana. 1930«

Priključili so se domačini, fantje in dekleta. Kolo, kolo, naokolo, na sunčani dan... O, seveda so naši ljudje morali kar poleg. Hop, hop, hoda-hop.

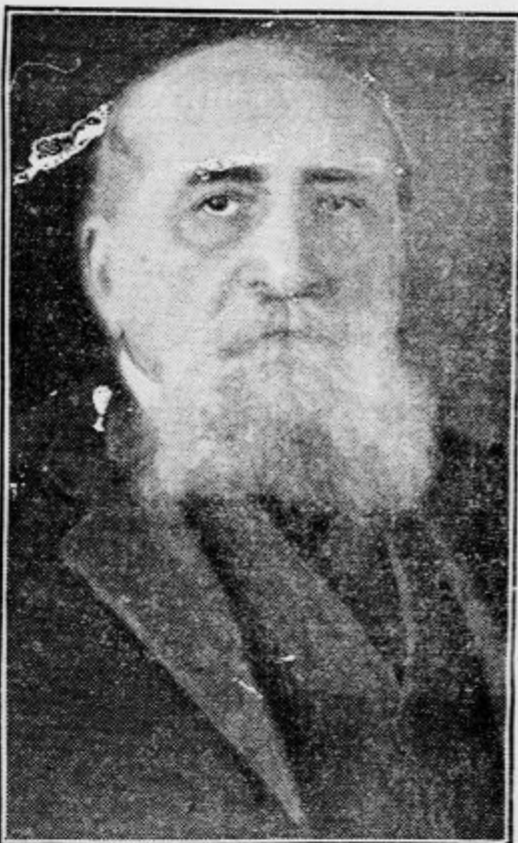
Pouratek

Pa je končno le nastopil čas slovesa. In ko so se delegati poslavljali od domačinov, je bilo vse polno zatrijevanj: »Malo je lepih dni v življenju, ta je bil eden najlepših!« Posledno mi smo v avtomobilih krepko privravnavali kloboke in se zaklinjali, da tega dne ne pozabimo zlepa. Nagibalo se je zlato solnce na drugo stran širokega modrega nebesa. Za nami so ostajala v svoji idilni tihoti razorana pobočja, žolto hrastovje, hišice in sela, raztrčena kakor gruče počivajočih golobov daleč naokrog, do koder je seglo oko. Ostavili smo davno za seboj hladni železniški viadukt tamkaj pri Ralji, ki je obenem spomenik strahovite železniške katastrofe pred nekaj leti... Zavili smo v poslednje klanec, zdrčali nato gladko po cesti ob vnožju Avala, pozdravljajoč s pogledi tudi na povratku grob neznane junak in blizu tam stoječe razvaline gradu despotu Gjurgja Brankovića, pomnik srednjeveške srbske slave. A tam nasproti na levo roko nam je zasijalo na najvišjem topčerskem griču kraljevo Dedinje. Pridrveli smo ob 3. popoldne nazaj v Beograd in se razhajali: »Divno! Ne pozabno! Na svidenje!« — le sam Bog vedi, kdaj zopet...

D. R.

85-letnica Vasilija Nemiroviča - Dančenka

Praga, 19. januarja. Dne 6. januarja je slavil 85. letnico rojstva Vasilij Ivanovič Nemirovič-Dančenko, starejši brat soustanovitelja slovečega Umetnostnega (Hudožestvenega) teatra v Moskvi in njegovega sedanega vodje Vladimirja I. Nemiroviča-Dančenka. Slavil jo je pri nas v Pragi, čije ruska literarna občina ga šteje že devet let med svoje člane. Kolikor smo mogli doznati, je jubilar danes najstarejši izmed živih ruskih pisateljev in je izjemni prehodni nepriko visoke starosti tako skalnatostvrgsta zdravja, da še danes docela pravilno opravlja svoje literarno delo. V. I. Nemirovič-Dančenko je literarni sodružnik »Nar. Listov«; odlomke iz svojih spominov in nove

literarne spise objavlja v raznih ruskih emigrantskih listih, zlasti v dnevniku »Segodnja« v Rigi. Lahko bi takoj izdal svoja dva nova romana in 3-4 zvezke drobnih povesti, če bi le našel v zapadni Evropi ruskega založnika. Castitljivi Nestor je namreč pregnanec iz svoje domovine, kakor toliko najboljših ruskih mož: v sovjetski Rusiji ga sicer mnogo čitajo in kradejo, vendar ga vladni monopol knjižnega trga dosledno bojkotira.

Zato pa je priljubljen in uvažen v svoji novi začasni domovini, na Češkem, kjer so se njegovi spisi že pred svetovno vojno mnogo prevajali. Samo v minulem letu je izšlo 5 zvezkov njegovih knjig, vseh skupaj pa je preloženih v češčino kakih 30.

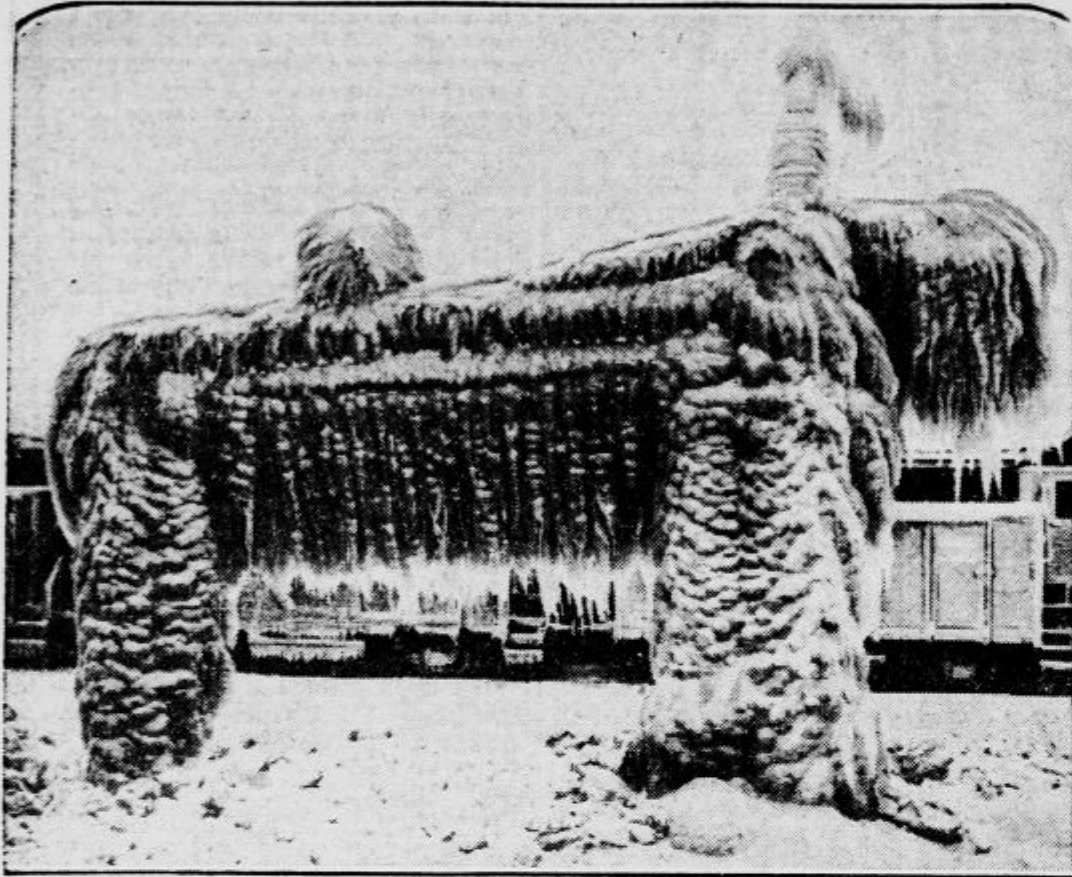
V. I. Nemirovič-Dančenko je zaslovel kot publicist-bataillist, kot vojni dopisnik, ki je od osvobodilnih slovenskih vojn na Balkanu proti Turkom v 70. letih min. stol. prebil vse ruske vojske kot častnik, na konju, dodeljen vrhovnemu štabu, z dnevnikom in svinčnikom v roki, kretajoč se kajkrat celo v prvih bojnih linijah. Še med svetovno vojno je obiskal vse fronte in si pridobil najvišja odlikovanja vse do viteškega križa sv. Jurija. Bil pa je in je še danes mnogo čitan kot avtor številnih potopisnih knjig, kot briljantni novelist in romanopisec jasnega optimističnega življenjskega nazora. Razen Avstralije je spoznal in prepotoval ves svet; njegovo življensko literarno delo šteje okrog 200 zvezkov in resna ruska kritika ga je s posebnim priznanjem uvrstila med najboljšie mladinske pisatelje. Saj pa je tudi mladino vedno ljubil in se je umel izborno približati njemu duhu in umevanju.

Kakor pravkar izvem, namerava češkoslovaška Akademija znanosti in umetnosti menovati Nemiroviča-Dančenka za svojega inozemskega člana.

Zelimo mu še mnogo zdravih let in osvoboditve njegove domovine izpod sedanja politične in socialne tiranije!

Vincenc Červinka.

Iz življenja in sveta

Zima na severu
Vodna postaja za preskrbo lokomotiv na Švedskem v snegu in ledu.

Ostra lekcija zamudnikom koncertov

Uvertura glasbenega komada je gotovo lepša, ko ropotanje s stoli — Zamujanje je znak slabe vzgoje

V Ameriki, deželi pretiranih možnosti, si je pred tremi leti dovolil slavni dirigent L. Stokowski posrečeno šalo, ki je veljala kot pouk onim brezobzirnim, ki kažejo svojo odličnost, snobizem in blaziranost na ta nedostojen način, da redno zamujajo koncerte in s svojim prihodom motijo točno poslušalce. Dirigent Stokowski je ob treh svojih koncertih pozval občinstvo odločno in vljudno, naj upošteva točno obiskovalce in naj ne moti s prepornim prihajanjem izvajajočih godbenikov. Ker pa so bili vsi pozivi brezuspešni, je Stokowski posegel po istem sredstvu in

občinstvu dokazal, kako neprijetna je netočnost.

Na sporedu je bila VII. Brucknerjeva simfonija in občinstvo se je počasi zbiralo v slavnostni dvorani koncertne palače v Philadelphiji. Prijatelji glasbe so si v napetem pričakovanju želeli skorajšnjega začetka napovedanega glasbenega užitka. Medtem pa so še vedno prihajali zamudniki, ropotali s stoli, šepetali in se hrupno pozdravljali. Ko je napočila ura začetka, je opazilo občinstvo na odru samo enega bobnarja, ki je od časa do časa razbijal po svojem bobnu, ne mence se za odlično občinstvo. Čez pet minut se je pridružil bobnarju še en godec z gosli, ki je začel navijati strune in poskušati gosli, da je šlo skozi ušesa. Občinstvo je postalo že nekoliko nemirno in si ni znalo razložiti zamude na odru, tembolj ker sta medtem nastopila še dva godbenika z basi in dva s flautami in delala iste znane poskuse.

V tem trenutku je nastopil dirigent Stokowski in začel s to klaverno šestorico izvajati prvi stavek simfonije. Komaj pa je ta okrnjeni orkester preigraval nekoliko taktov, so brezobzirno prihrumeli na oder čelisti, posedli ter začeli kar med izvajanjem uglaševati

svoje instrumente, drsajoč s stoli in li stajoč v svojih partiturah.

Prišlo je do par mučnih disonanc predno so ujeli čelisti takt

in začeli v redu igrati. Odslej so posamezni glasbeniki kapali na oder in vsak je napravil isti brezobzirni šum in je bil orkester šele proti koncu prvega stavka zbran polnoštevilno.

Ko je Stokowski, znan kot natančen dirigent, ki ni trpel nikoli niti najmanjšega nereda od svojih godbenikov, na splošno začudenje čisto mirno in hladnokrvno doigral prvi stavek,

je vstal med občinstvom gospod in milo zaprosil dirigenta,

da naj drugi stavek s znamenitim adagiom igra kakor se spodobi in kakor je občinstvo navajeno pri tako odličnem dirigentu. Govornik je slavnostno prisegal, da je dobilo občinstvo prve rahle pojme o občutkih, ki jih mora imeti dirigent, kadar ob njegovem izvajanju divjajo po dvorani nedostojni zamudniki, omalovažujoč izvajatelje in poslušalce. Obljubil je slavnostno, da je mučna lekcija dosegla svoj namen in da odslej

ne bo več individuja, ki bi se drznili motiti koncerte

Stokowskega z zamujanjem. Dirigent je v najboljšem razpoloženju nato nadaljeval simfonijo in jo zaključil med ploskanjem, kakršnega prej ni bil nikoli deležen. Pravijo, da si je Stokowski s tem nastopom vzgojil točno in obzirno publiko. Kar se je preskusilo v Philadelphiji, je smatrati kot pridobitev vsega človeštva in v interesu splošnosti bi bilo potrebno, da bi se isti poskus ponovil prav v vsakem mestu.

Marengo suknje

v sijajni izvršitvi se prodajajo po globoko znižanih cenah pri tvrdki — DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Vera v čarovnice na Nemškem

O Nemčiji imamo pojme, da je to prosvetljena država, kjer sta civilizacija in kultura prodrli do zadnjega kotička. Vendar se tudi iz Nemčije včasih sliši vest, kakršnih smo navajeni samo še iz Orienta ali pa z obeh romanskih polotokov Evrope. V Kropelínu na Meklenburškem živi rodbina Adolfa Schroederja, ki jo vsa bližnja in daljna okolica smatra za čarovniško in obdarjeno s tajnimi zlimi močmi. Schroederjevi te vere niso nikoli zanikali, ker jim je bila v korist in se ni nikdar zgodilo, da bi bil kdo poškodovan karkoli iz imetja čarodajske rodbine. Nedavno je Schroederjeva stara mati tožila mesarja Westendorfa, ker jo je javno nagnal s čarovnico. Pred sodiščem je mladi Schroeder zelo odkrito priznal, da je bil njegov 83-letni oče zapisan hudiču vse življenje in ni mogel umreti, dokler niso sneli z njega tega strašnega bremena. Drugi kmetje so izpovedali, da so v oktobru mesecu najeli posebnega »zagovornika«, ki naj bi jih rešil čarodajske stare Schroederjeve. Ta mož je šel opolnoči na razpotje blizu Schroederjeve hiše in je začel zaklinjati nečisto silo ter njene pomagače. Kmetje, ki so bili med zaklinjanjem skriti za plotom, so videli, kako so se odprla vrata pri Schroederjevih in s povzdignjenimi rokami se je vrgla pred »zagovornika«

starka Schroederjeva, proseč moža naj se je usmili. Kmetje so prestrašeni pobegnili in niso videli konca tajinstvenega zaklinjanja. Sodnik pa je zaslišal »zagovornika« in izvelel iz njega, da sta si na koncu »zagovarjanja« razdelila s Schroederjevo onih 50 mark, ki so jih kmetje plačali možu za njegovo pomoč. Obtoženi mesar je bil pri obravnavi obsojen na globo 20 mark, sodnik pa je kmetom napravil dolgo predavanje o neumnosti vrač, kar pa se kmetov ni prav nič prijel.

„Erotikon“ mu ne diši

V pariškem katoliškem listu »La Croix« je objavil po svojem fanatizmu znani Abbé Bethleem oster članek proti češkemu filmu »Erotikon«, v katerem igra naša rojakinja Ida Kravanjeva (Ita Rina) glavno vlogo. Abbé Bethleem sporoča, da je pred kakšnim mesecem dni opozoril predsednika francoske vlade Tardieuja na ta »v posebni meri perverzni film«, ki ga predvajajo na francoskem pod imenom »Sédution« (»zapeljivanje«). »Iz raznih francoskih krajev, kjer so ta film predvajali,« je pisal Tardieuju, »so se mi pritožili mnogi duhovniki in družinski očetje, ki ne morejo pojmiti, kako da policijski prefekti in župani dovoljujejo uprizoritev takšnega filma.« Ob koncu je vladnega predsednika pozval, naj bi on sam zabranil nadaljnje predvajanje. Tardieu pa ni vnetemu duhovnemu pastirju privoščil niti besedice odgovora in to je tega tako razkačilo, da poziva vse »aktivne katoliške elemente«, naj nastopijo proti temu filmu z vsemi silami. Boljše reklame bi »Erotikonu« pač nihče ne mogel delati.

Zora voda

proti sivim lasem!
Ne barva, temveč vrača
sivim lasem prejšnjo
naravno barvo.

Zak. zašt. Odobrena od zdravstvenega odseka pod št. 1793—20 kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh si guren in trajen. Cena steklenici brez poštne Din 35.—

ZORA VODA I. OREL, Zagreb
Radićeva (Duga) ul. 32.
Pošljemo po povzetju, in to samo na čitljive naslove.

15 let ni spal

Uradnik zavoda za socialno zavarovanje v Budimpešti Pavel Kern je postal hipoma medicinsko svetovno čudo. L. 1915. je bil v bližini Lvova ranjen od strela v glavo. Ko so mu rano izlečili, mu je ostala živčna bolezen, ki mu brani spati. Že 15 let ni niti enkrat zasnul. Noči prebije s čitanjem, v kavarnah in podobno, jutraj malo leže in zatise oči, a samo za to, da si obvaruje očesne živce. Truden in zaspan postane le včasih, če svojih možganov primerno ne zaposli — torej čisto narobe nego pri normalnih ljudeh. Mnogo učenih profesorjev se je že bavilo z njegovim slučajem, ne da bi ga mogli razvozlati. Tudi strokovni medicinski listi so že pisali o njem. Sedaj so ga povabili v Berlin, da bi ga preiskali, Kern pojde, a nima upanja, da bi mu vrnil spanje. Ne počuti se slabo, samo za sanje mu je žal. Pravi, da je on, ki je izgubil svoje sanje, utrpel večjo izgubo, kakor oni, ki jim je vojna odnesla kakšno roko ali oko.

Prozorno človeštvo

Roentgen je že davno izumil svoje žarke X., a se jih poslužimo kvečjemu, če si zlomimo nogo. Slike so drage in večkrat tudi prenejasne. Zdjaj pa so izumili v Draždanih na univerzi baje čudežna očala, čijih dušo tvori majhna žepna baterija. S temi očali opremljen človek lahko vidi vse in povsod. Koliko neprijetnosti bo povzročil ta izum, če le pride v nepoklicane roke. Žepar na vlak ali v kavarni bo takoj vedel, ali imate zlato uro in nabasano listnico. Če se hočete rešiti nadležnega obiska in kuharici naročite, naj pove, da vas ni doma — bo nadležni gost opazil skozi zid, da ste se zlagali. Kako mučno bo zaljubljenemu mladeniču videti ono hrano, katero počasi prebavlja želodec njegove ljubljene. Ali ni boljše naše sedanje neprozorno življenje?!

Po zvočnem filmu se je udeležil proslave

V Clevelandu so te dni proslavili 60. letnico, odkar se je osnovala mogočna petrolejska družba Standard Oil Company. Več nego 2000 oseb se je udeležilo tega slavlja, manjkal pa je ustanovitelj družbe in nje krmar, stari Rockefeller. Starost ga drži na njegovem posestvu v Ormond Blachu na Floridi. In vendar se je Rockefeller na slavnosti prikazal in tudi kratek nagovor je imel na navzoče. Ko je bila namreč slavnost na višku, so se ugasnile luči v dvorani, na pripravljenem platnu pa se je prikazal filmani finančni močnik, ki je stopal pred svojo hišo na Floridi, sem pa tja in držal v roki list, iz katerega je bral svoj pozdrav udeležencem slavnostnega banketa. In zvočni filmski aparat je ponovil njegove besede na glas in jasno, kakor da je stari milijardnik sam navzoč.

Posledice preslane juhe

Okrožno sodišče v Opavi se je moralo nedavno pečati s čudno odškodninsko tožbo, ki jo je napečil proti nekemu gostilničarju zasebni uradnik Franc Kropatschek iz Brna. Tožitelj se je mudil pred leti v nekem manjšem letovišču in je po zdravniškem navodilu moral jesti le neslane jedi. Pred odhodom iz letovišča pa je v gostilni toženca jedel juho, ki je bila tako slana, da je gostu, nevarnemu soli, povzročila hude težave v želodcu in črevih. Na žalost pa presoljena juha ni vplivala škodljivo samo na prebavne organe, marveč je — po trditvi tožitelja Kropatschka — udarila v noge in jih spremenila iz zdravih in normalnih v ploske in boleče. Ploskonožec zato zahteva solidarno od gostilničarja, njegove žene in natakarja, ki mu je stregel, skupno 600.000 dinarjev odškodnine za bolečine, za zdravljenje in za izpadek zaslužka med zdravljenjem ploskih nog, ki pa so kljub zdravljenju ostale take, kakor jih je napravila škodljiva juha. Tožena stranka je uveljavljala, da juha ni bila preveč slana in da se od preslane juhe ne dobe ploske noge. Povzpela se je celo do trditve, da je gost že s ploskimi nogami prišel k obedu. Dva sodna zdravniška izvedenca sta izjavila, da se ploske noge ne dobe niti od neslane niti od preslane juhe. Sodišče je moralo tožbo zavrniti, ploskonožec gospod pa ni bil zadovoljen s sodbo in se je pritožil na višjo instanco, češ da pravdo mora dobiti, če je le še kolikaj pravice na svetu.

Diktatorjev varovanec

Kemal paša, turški diktator, je na nekem izletu v gore srečal majhnega pastirčka, ki mu je silno ugajal radi svoje razumnosti. Vzel ga je s sabo v Angoro, ga posnoval in poskrbel, da dobij najboljšo vzgojo. Kemal je bil v svojih mladih letih sam ovčji pastir.

Kaj čitajo v filmskem svetu

Neki nemški dnevnik je zastavil filmskim zvezdam in zvezdnikom vprašanje, kaj čitajo najraje. Prejel je kopicico odgovorov, med katerimi navaja mo nekatere najznačilnejše.

Pet odličnikov iz Hollywooda je odgovorilo na kratko: »Knuta Hamsuna«. Vprašanje je, dali so si ga privoščili zaradi jubileja ali zaradi tega, ker bi ga menili v Hollywoodu letos snemati.

Neka dama je odvrnila: »Knjige s slikami živali — živali so namreč, ki te gledajo na platnu.«

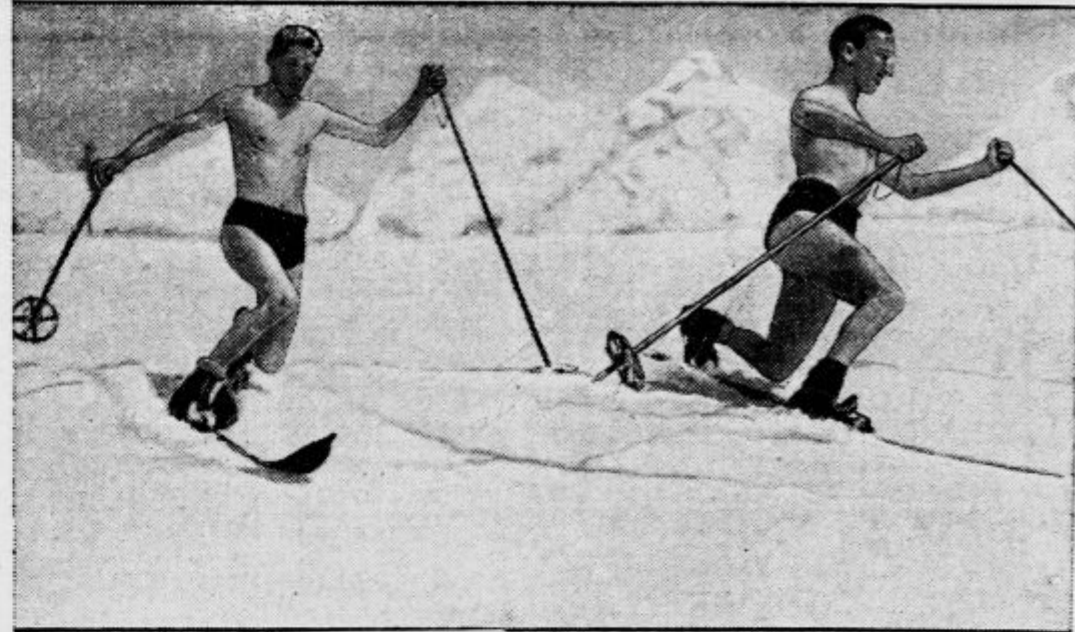
Učenec Ufe odkritosrečno: »Nič«. To je videti tudi v njegovih filmih.

Njegov kolega, tudi pri Ufi, bere samo Wallacea.

Majhno dekletce, bodoča zvezda: »Lotila sem se Shawa, ker je treba za zvočni film obvladati tudi tuje jezike, ne?«

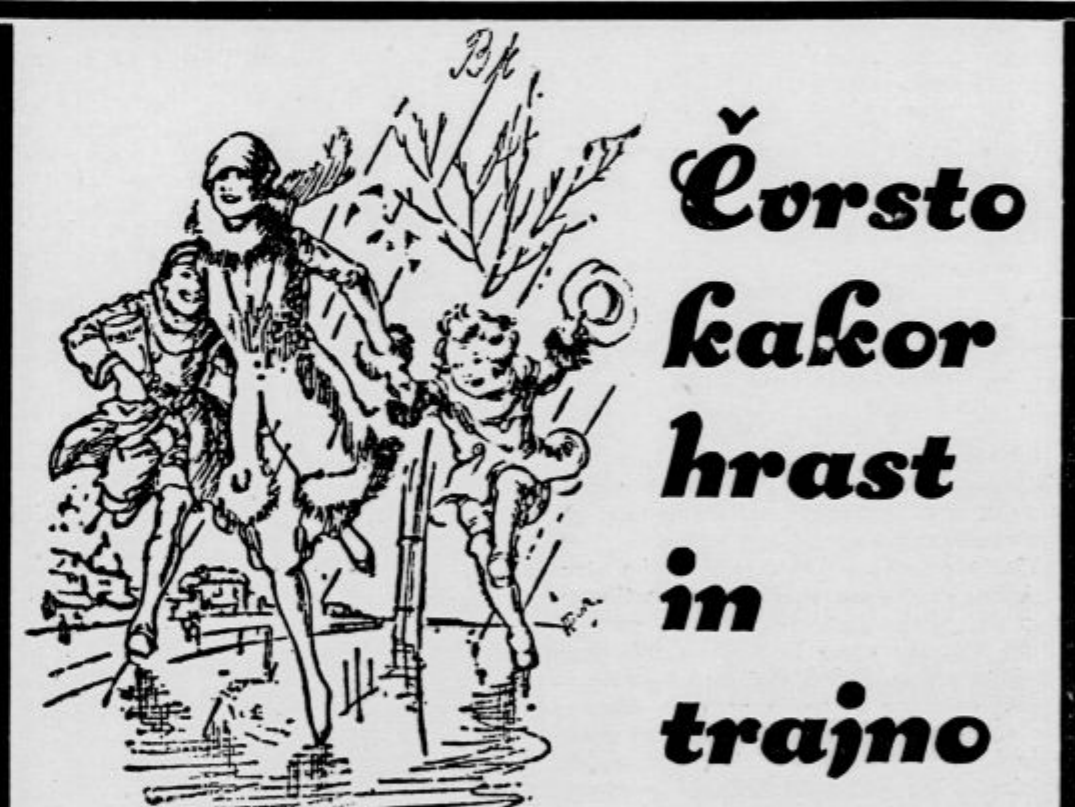
Stara, ljubezniva dama, nekoč precej znana filmska igralka: »Čitam samo knjige, ob katerih se lahko strašno zjočem.«

Nekoč, v starih časih, so se ljudje rogali človeku: »Bistroumni ste kakor kakšen tenor.« Danes bi lahko rekli: »Načitani ste kakor kakšen filmski zvezdnik.«

Tema pa ni mraz,

čepav smučarita čisto gola. Tako se da telo smotrno utrditi. Res pa je tudi, da vlada včasih opolodne do 30 stopinj vročine v švicarskih Alpah, kjer je bila posneta ta slika, pa čepav jih odeva še tako debela snežena plast.

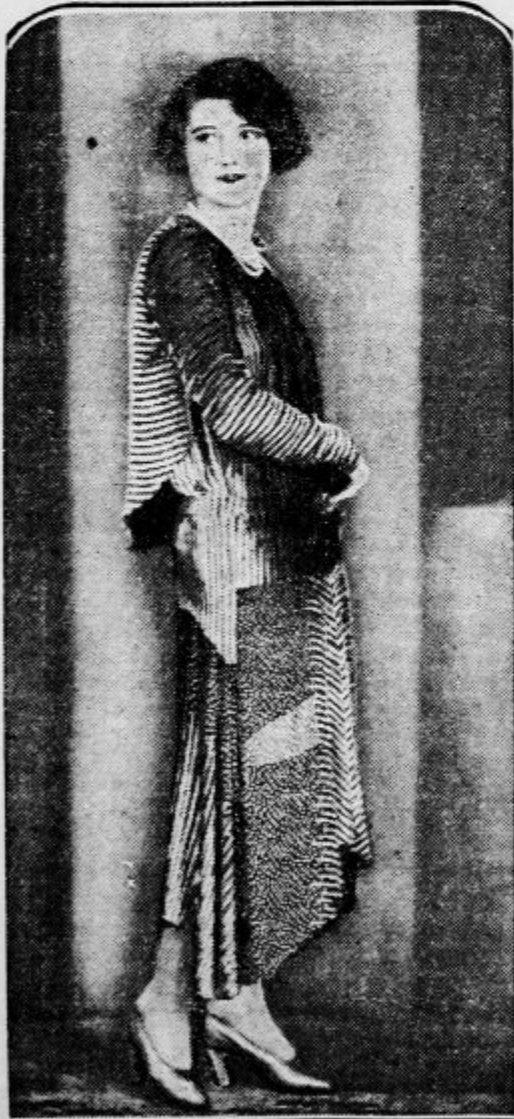

Čvrsto kakor hrast in trajno

treba je, da je vaše zdravje po hladnem vremenu. Zima jemlje telesno moč in napravi vaše telo bolj pristopno vsem boleznim. Zadostna zaloga energije tvori zoper zimo najuspešnejši odpor in vas bo okrepila, da boste mogli neovirano uživati v zimskem sportu. To odpornost lahko dosežete na zelo enostaven način, pijte dnevno za malico in južino skodelico Ovomaltine. Ovomaltine je koncentrirana krepilna hrana, ki vsebuje najlahtnejše hranilne sestavine, ima odličen okus in se lahko prebavlja. Ovomaltine se naglo pretvarja v zdravo kri, ki ustvarja energijo in poveča telesno in duševno sposobnost.

Dobiva se povsod za ceno Din 18.50 za zavojček.

Zahtevajte brezplačen vzorec, sklicujoč se na ta list, od dr. A. WANDERA D. D., ZAGREB.

Elegantna popoldanska toaleta

SOKOL

Izredna glavna skupščina sokolskega društva Trbovlje se je vršila 13. t. m. v Sokolskem domu. Otvoril jo je starosta br. Sušnik, poljski namen zbora, nakar je podal ta mislo poročilo br. Pleskovič, ki je podčrtal 20 letno delovanje društva, ki je bilo dejanski vodilno društvo v Trbovljah v vseh ozirih, saj je prednjačilo na telovadnem in prosvetnem polju. Razveseljuje pa e tudi, da se je gmočno stanje pobiljšalo, kar je ravno znak agitnosti. Vstop v SKJ je pozdravilo članstvo z navdušenjem in obljubo, da bo tudi v bodoče zastavilo vse svoje moči za sokolsko misel in zmago ideje narodnega in državnega edinstva. Po tajniku je poročal načelnik br. Kužnik, ki se je spominjal prošlave 20 letnice, združene z župnim izletom celjske župe, dal'e vseh delovanj društva v preteklem letu, itd. Skupni obisk vseh telovadskih je znašal v 466 telovadnih urah 4794 oseb. Poročilo omenja akademijo 1. decembra ter izraža končno željo, naj se početi delovanje še bolj in ustvari tudi vrsta starejših telovadcev. Sledila so nato poročila prireditelvenega in prosvetnega odseka, ki je zlasti podčrtalo delovanje gledališkega odra, nakar je br. blagovnik Persoglio pojasnil gospodarsko stanje društva, čigar imetje je vsekakor zelo vredno. Po poročilu revizorjev, je skupščina izrekla vsem aktivnim družstvenim delavcem svoje priznanje. Zadnja točka dnevnega reda je bila, sklepanje o društveni imovini. Soglasno se je sklenilo brez vsake debate, da preide društvo z vsem svojim imetjem v novo sokolsko organizacijo. V svojem završnem govoru je pozdravil br. starosta novega starešino SKJ, kraljeviča Petra, orkester pa je zaigral državno himno. Po pozdravu prvemu saveznemu podstarešini, br. Gangst pa sokolsko koračnico, Zborovanje se je končalo v najlepšem sokolskem soglasju in prepričanju, da bo tudi bodoče delo usmerjeno za blagor naroda, domovine in kraljevskega doma. Zdravo!

Trgovina z mešnim blagom

najbolje vpeljano na najprometnejši točki v bližini Maribora, s takoj razpoložljivim stanovanjem oddam. — Ponudbe na podr. »Jutra« v Mariboru pod »Trgovina«. 1969

Samostojna korespondentinja

srboskeza, nemškega in madjarskega jezika z znanjem daktilografije, knjigovodstva in poznanjem vseh pisarniških poslov ter dolgoletno prakso želj takoj zameniti svoje neodgovorne mesto z odgovarjajočim v Sloveniji. Pisma pod »Izbrisna radna snaga« na Viskaličev oglašni zavod Novi Sad. 1934

Učinkovita obramba in lek zoper gripo, hripavost, prehlad, nahod, akutne in kronične bronhite, katarje, hrip, influenco, naduho in zasoplost so razkužilne pastilje

„VALDA“

Neizogiben pogoj. Zahtevajte strogo v vseh lekarnah in drogerijah izvirne pastilje

„VALDA“

samo v škatljicah z napisom »VALDA«.

Garantirano popravilo lokomobile

za najem in prodajo, specialna kuršiča z manjvrednim kurivom. Brezplačni obisk inženjerjev in oferti. — Ugodni plačilni pogoji. — Najboljše reference

BRÜDER FISCHER, Wien III., Jacqingsasse 45. Brzjavi: Lokomobil-fischer.

Leto zgradbe

Lanz:

480—680 HP	1928
170—245	1913
170—235	1917
150—210	1919
150—215	1911
100—140	1924
65—96	1925
65—96	1924

Leto zgradbe

Wolf:

300—420 HP	1914
250—335	1908
80—120	1919
55—82	1912
38—57	1912
30—50	1909

Različne lokomobile od 20—40 HP

Lokomobilni kotli:

Pauker	50 m ²
Rothberg	88 m ²
Rothberg	108 m ²

Nobena krema ne more spremeniti Vaše kože

TODA NEGA KOŽE NA ZNANSTVENI PODLAGI — ki oživlja kroženje krvi po staniču in obnavlja delovanje por — bo ohranila Vašo kožo čisto, odoporno in nežno. To so temelji Elizabeth Ardenove metode. Sledite vsako jutro in vsak večer točno vsakemu predpisu Elizabeth Arden, ter uporabljajte zelo Venetian Cleansing Cream (čistilno kremo), Ardena Skin Tonic (sredstvo za jačanje kože), Special Anstrigent in Orange Skin Food (hranivo kože).

Elizabeth Arden
Venetian-proizvodi
se dobivajo v

DROGERIJI
ADRIJA

Mr. ph. S. BORČIČ

LJUBLJANA

Šelenburgova 1

ELIZABETH ARDEN
25 Old Bond St. London W1

675 Fifth Avenue New York
2 rue de la Paix Paris

Nova knjiga:

Ilka Burgerjeva

Umirajoče duše

Zgodovinski roman iz baročne Ljubljane.

Koncem 17. in v prvi polovici 18. stoletja je doživljala Ljubljana zlato dobo svojega umetniškega udejstvovanja. Iz te dobe je zajela pisateljica snov za svoj roman in postavila v osrednje likarje Robbo in Mislja ter slikarja Menckingerja. Vsebinska je sentimentalna in romantična, razvoj dejanja dobro premišljen, kulturno-zgodovinski opisi raznih tedanjih dogodkov in običajev zanimivi in plastični. — Knjigo je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani in velja broširana Din 52, vezana Din 62.

Tovarna glasbil in gramofonov

MEINEL
&
HEROLD

MARIBOR št. 101

Na 5 dni na obroke poskušajo

dobite naše gramofone. Zahtevajte takoj naš brezplačni katalog gramofonov A, iz katerega boste razvideli, da smo izredno poceni. Samo 90.— Din plačate mesečno in v 4 mesecih je gramofon Vaš.

Premogovnik isče namestnika obratovodje

kvalificiranega jamskega paznika. Prošnje opremljene z referencami, točnim opisom dosedanje službe, z navedbo pogojev ter zahtevami je nasloviti na: Premogovnik Liboje d. z. o. z., Ljubljana, Miklošičeva cesta 15-I. 1966

GLASBILA

direktno iz tovarne!

zahtevajte takoj naš

brezplačni glavni cenik

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil gramofonov in harmonik

pod. MARIBOR št. 101

Violine od 95 Din, mandoline od 136 Din, gitare od 207 Din, ročne harmonike od 85 Din, gramofoni od 345 in tamburice od 96 Din.

Tovarna POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

prilporeča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Žalostni sporočamo, da je nenačdoma preminul u fliziru naš sin

Leon Navinšek

Prosimo tihega sožalja!

Redbina Navinšek — Ožro

HEMOROIDE

Merzov hemoroidni serum Recto-Serol prodre avtomat v sedež bolezenskih žil, uglo odpravi nadloge, erbečice, laske, skoleje in druge bolečine ter povzroči, da hemoroidi skirnejo. Velika tuba s avtomatno ovojjo Din 75 — V lekarnah gratis propektu Rev 6 — od kemične tovarne Merz & Co., Frankfurt am Main

Pozor

ženini in nevesti!

ZIMNICE

(matrace), posteljne mreže, železne postelje (zlozljive), otomane divane, in tapetirane delke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik

Krekov trg št. 2.

STAMPILJE pečale

otiko, graverstvo

SITAR & SVETEK

LJUBLJANA

5. Petra cesta 13

CENIK brez plačila in franko!

Din

49

Petletno jamstvo!

Din

64

A. KIFFMANN

Maribor 136/a

specializirani samo boljših ur

Renoviranje električnih instalacij,

popravljanje predelava raznih aparatov za kozmetiko, ilhanike, lončice od 150—220 — 150 Voltov, avtomatske, telefone, Spec. delavnica Ilavljica k. Franconee, elektrotehn. podjetje, Ljubljana, Sv. Petra cesta 5 — hotel »Slovenija« dvorica, Telefon št. 3421

Čebelarji, pozor!

Trčalnice za med, panje, umetne satnice, kakor vse čebelarstvo orodje izdeluje v prvotarski tovarni Jugoslovanske čebelarke Industrija L. Ritzmann v Novem Vebacu, Dunavski Ravovini. — Vsak čebelar dobi na zahtevo brezplačno in poskuse prito naš najnovjši slovenski omik za leto 1930/31, kateri obsega 80 str. z 220 slikami. 1937

VREČE

sveže in rahline vseh vrst ter luto za embalažo

ima vredno v zalogi

Mirko Mlakar

Ljubljana, Slomškova ulica 11.

Lepota očesa in las

SEVE ASIATIQUE 2 uporabe tega preparata doluge izvanredno očistijo, gošče in douge obvir v trepalnice, a s tem dobijo očisti pokostni dražilo in prvičljivi pogled Din 45

NOIR D'ORIENT ima isto »svetlo« kakor »Seve Asiaticque« samo da obojako barva v temni barvi Din 55

KOPELJ ZA OČI — izboljša vid, očisti in blešči pogled. Oči postanejo bistre svetle og njene s rdečilo trdnost in močni pogled regine. Din 50

ORISOL — nam daje po preteku ene noči naravne kodraste lase. Kodri so dolgotrajni in togo vsakemu obrazu držeč in samamljivost — Din 40.

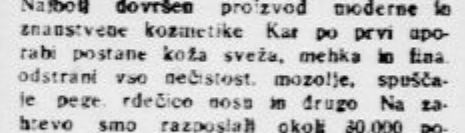
Sivi lasje

so v rešnici najtežji sovražnik mladosti, a gotovo kvartijo lepoto vsake dame

»EXCELSIOR HENNE« od dr. Dorane & Cie., Paris, barva las, perfektno in enako v vseh nianah tako in enostavno za vsakega posameznika. Ne može roke, glave niti peria Popolnoma neskojivo za lase in za uspeh vsakemu samemu Garnitura 36 Din

CENTIFOLIA, kozmetički zavod Zagreb Jurčičeva 8 — Zanimajete brezplačno ilustrirane cenike! 236/9

CREME DARUVARY

Najbolj dovršen proizvod moderne in znanstvene kozmetike. Kar po prvi uporabi postane koža sveža, mehka in fina odstrani vso nečistost, mozolje, spuščale pege, rdečico nosa in drugo. Na zahtevno smo razposlali okoli 30.000 poskusnih puščic ter se temeljni tega prejel mnogo priznanj in sad 20.000 naročil. Ne verujte nikomur, ampak zahtevajte brezplačno poskusno puščico, da se prepričate. Poslijemo Vam jo brezplačno, ako nam pošljete za stroške v znamkah Din 2.—. Originalne trioglate puščice dobite po ceni od Din 15.— v vsaki boljši strokovni trgovini. S pošto pošljite: 112-a

Apoteka BLUM, Subotica 3.

ZAHVALA.

Za takoj izplačano pripadajočo podporo po komaj 6 mesečnem članstvu mojega soproga g.

Ivana Keber

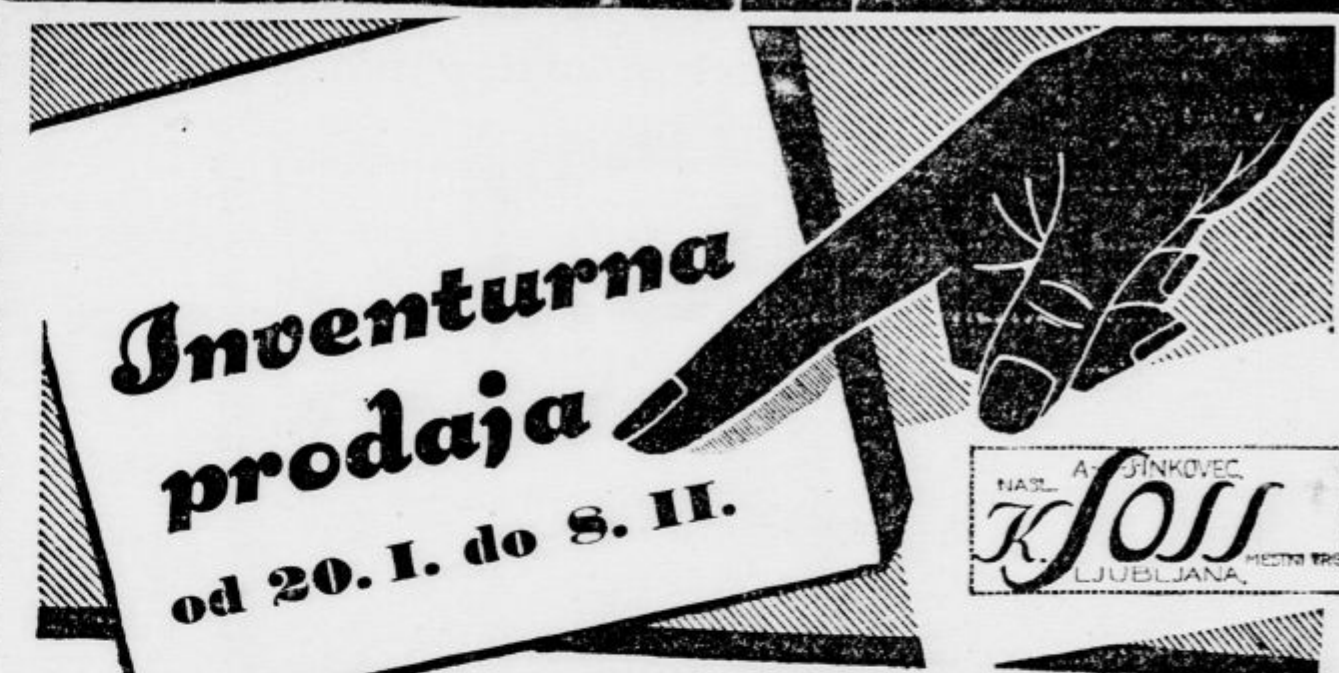
izrekam

„LJUDSKI JAM POMOČI“ V MARIBORU

najiskreneje zahvalo in priporočam to človekoljubno društvo vsakomur v takojšnji pristop, ako še ni njen član.

Franja Keber

Ljubljana, dne 16. I. 1930 1954

Za res ugoden nakup naj Vam jamčijo cene, kvaliteto blaga naj si vsakdo brezobvezno ogleda v trgovini, ozir. izložbah!

Pletenine:

Volnene čepice za dame in otroke od	Din 7.—
Pleteni šali, čista volna	» 13.—
Klobučki, otroški, iz klobučevine	» 18.—
Damska vestica iz najboljšje volne	» 59.—
Damski pullover jaquard, vzorčast	» 69.—
Damski pullover, najnovejši vzorci	» 75.—
Damske pletene jopice, površne	» 120.—
Damska pletena obleka, la cefir volna	» 198.—
Otroška vestica, la kvaliteta	» 38.—

Perilo:

Damska kombineža-hlače iz barvastega batista	Din 25.—
Damsko kombineža-kriolo, barvasti batist s čipkami	» 25.—
Spalna srajca, barvasti batist, s 6 cm širokimi čipkami	» 39.—
Damske maje tricot, brez rokavov	» 19.—
Damska kombineža, svileni tricot, s široko čipko	» 72.—

Predpasniki:

Damski lister predpasnik, črn	Din 39.—
Dekliški lister predpasnik	» 23.—
Predpasniki za dečve	» 16.—
Otroški plaščki, plišasti, do 4. let	» 60.—

Galoše:

Otroške galoše, znamke Tretorn	Din 56.—
Otroške snežke, znamke Tretorn	» 78.—
Damske galoše, znamke Tretorn	» 75.—

Za gospode:

Srajca, vzorčasta, iz cefirja	Din 59.—
Pyjama iz double flanele	» 168.—
Listnice, usnjene	» 24.—
Rokavice, usnjene z malimi napakami, od	» 39.—

Domače halje pyjame:

Damska halja iz japonskega crepa	Din 85.—
Damska halja, pralni baržun	» 198.—
Damska pyjama iz japonskega crepa	» 98.—
Damska pyjama iz pralne flanele	» 138.—
Otroška pyjama iz vzorčastega cefirja	» 78.—

Svila:

Lamé, svilen, 96 cm šir., v m. bar., m	Din 39.—
Chantung svila v vseh barvah, m	» 49.—
Pralna svila, vzorčasta, m	» 39.—
Crép de chine v barvah, pr. 95., sedaj	» 69.—
Crép de chine, prej Din 68.—, sedaj	» 49.—

Ne odgovarjajoče zamenjamo!

Pošiljamo proti povzetju!

Za čaj in ples!

Plesna obleka

(leva slika) iz inozemske Crepe de Chine svilu v vseh nijansah modernih barv. Lepa z dražestno pentljo in drapiranimi roglič okrašena obleka stane sedaj

Din 510.

Plesna obleka

(desna slika) iz inozemske Crepe de Chine svilu istotako v vseh nijansah modernih barv. Kakor jabot volanirana je ta obleka izredno za male prireditve in žajanke

Din 450.

Srajčna kombinacija

Hlačna kombinacija

iz Crepe de Chine svilu dražestnega kroja, okrašena z belge žipkami, komad po

Din 110.

Svilene nogavice

v vseh modnih barvah iz priporočljive umetne svilu prve vrste v kompletni dolžini, par

Din 38.

Bemberg-svilene nogavice

brezhibne kakovosti, par

Din 39.

Luksuzne nogavice

iz najfinjšega materijala, par

Din 98

in druge potrebščine za čaj in ples v veliki izbiri, toda ceneje kot drugod pri:

Kastner, Ofner, Zagreb

Najboljši saksofon
(Kohlert) in vsa glasbila dobite pri
Alfonz Breznik
Ljubljana, Mesni trg 3

Lokal
srednjeveliki, v sredini mesta i. s. c. m.
Ponudbe pod »Lokal«
za 1. maja na oglaš.
oddelek »Jutra«.

Upravništvo „Merkur“ Ljubljana

Večna pot 5, telefon 3052

kupuje

20% kronske bone

(priznanice za ob priliki žigosanja
1. 1919 pridržanih 20% kronske ban-
kovcev)

in plača najbolje.

Monterije

za centralne kurjave in

varilce

(avtogen) za varen ecevi sprej-
memo — Ponudbe pod znač. o.
Centralne kurjave na oglašni
oddelek Jutra

DVOKOLESA najboljših svetovnih
znamk v veliki izbiri, zelo poceni.
Najnovejši modeli otroških vozičkov,
od preprostega do najfinišnega, in
igračni vozički v zalogi. Več znamk
šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatike.
Ceniki franco. Prodaja na obroke.

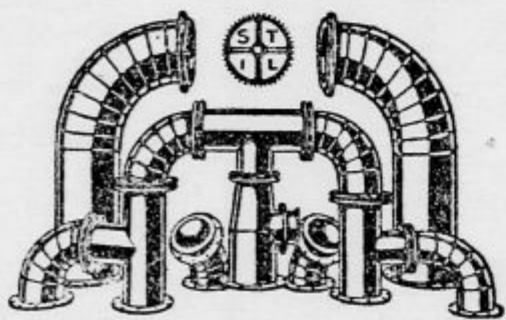
»TRIBUNA« F. R. B., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE

CENTRALA: D. D. Telefon št. 2830
Dunajska c. 35 LJUBLJANA Brzjav: Stroj

ŽELEZNE KONSTRUKCIJE

Rezervarje,
stresne kon-
strukcije,
stopnice,
ograje,
kotle, cevo-
vode, mos-
tove, lam-
nore za elek-
trovode.

Vse ploče-
vinaste
izdelke.

Avtogenič-
no varjenje.

Konkurenčne
cene!

Dovoljujem si naznaniti ga. trgovcem, da
sem OTVORIL.

**specijalno delavnico za bar-
vanje, oblikovanje in zla-
ganje moških, ženskih in
otroških nogavic.**

Sprejemam vse vrste nogavic v apreturo, ki
ih predelam iz nemoderne v moderno barvo,
a ravno tako sprejemam surovo blago s kom-
pletnim adjastiranjem kakor volno, flor in
svilo.

Za točno izdelavo se priporoča z vespo-
stovanjem

F. Mičoch,

radiona formanja čarapa, ZAGREB, Hlci 196

Dotnike in kra- jevne zastopnike

proti visoki proviziji, stalne
sprejme nemška tovarna za brez-
konkurenčno prodajo n enih pred-
metov po vsej državi. Mala kav-
cija potrebna. Ponudbe po 1
„Deutschland“ na oglašni
Jutra.

1948

ZAHVALA.

Za številne dokaze iskrenega sočutja ob prebriski
izgubi našega draga brata, strica in svaka, gospoda

Ivana Vernika

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam ustno ali pi-
smeno izrekli svoje sožalje. Nadalje izrekamo najsrč-
nejšo zahvalo slov. Filatelističnemu društvu za poklo-
njen krasen venec in številno spremstvo, nadalje ča-
stiti duhovščini, gg. pevcem za v srce segajoče žalo-
stinke, ugledni tvrdki I. C. Mayer, ki je s poklonitvijo
krasnega venca na tako lep način poslavlila spomin
svojega bivšega sodelavca, in končno vsem, ki so bla-
gega pokojnika spremljali k večnemu počitku.

Prav prisrčna zahvala pa bodi izrečena »Ljubljans-
kemu Sokolu«, ki je v tako lepem številu z brati En-
gelbertom Ganglom, dr. Viktorjem Murnikom in Bogo-
milom Kajzeljem ter čestitljivo zastavo »Južnega So-
kola« na čelu spremljal svojega sodelavca na zadnji poti.
Končno pa še iskrena zahvala bratu starosti »Ljub-
ljanskega Sokola« na ganljivem govoru ob preranem
grobu.

Ljubljana, 19. januarja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

† Pogrebni zavod J. Gajšek,
Vošnjak-Ljubljana.

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo,
da je Ljubljana soproga in mati, gospa

Vladka Batagelj roj. Sevar

umrla vdana v božjo voljo in previdena s sv. za-
kramenti.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, dne 20. janu-
arja t. l. ob 16. iz splošne bolnice v Ljubljani k
Sv. Križu.

Ljubljana - Jesenice, dne 18. januarja 1930.

Anton in Desan Batagelj, mož in sin. Rodbina
Sevarjeva, Zupančeva in Josipina Batagelj, tašča.
1971

Zahvala.

Vsem, ki ste nam ob prerani izgubi našega
brata nepozabnega sina, brata, strica, svaka,
gospoda

LEO KNEZ-a

izkazali iskreno sočutje, mu po 1 nih krasne vence
in istega spremili v tako častni m stevu na nje-
gov zadnji poti, se tem potom kar najpriščneje
zahvali jemo.

Prav posebno zahvalo smo dolžni š doma-
čemu in s s dnim ga inim rušivom ter pevcem
za v srce s gaj če žalostin e.

Istotako kar najisrčnejša zahvala za številne
izraze gošnega ožalja.

Ohranite ulagega pokojnika v trajnem spo-
minu!

Žalujoči ostali.

Š. Pušert pri Mokronogu, 18. I. 1930

1958

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki sem
jih prejela ob bridki izgubi draga soproga in
očka, gospoda

Karla Vojtš-a

žel. urad. v p. in čl. orkestra Nar. gledališča

ter za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem
potom vsem najiskrenejše zahvaljujem. Posebno
zahvalo sem pa dolžna šefu oddelka g. dr. Faturju
in uradništvu direkcije, postajenačelniku g. Lud-
viku, vsem gg. zdravnikom žel. ambulate, inten-
dantu g. Zupančiču, ravnatelju g. Poliču, g. Mahko-
tu, nadalje žel. godbi, pevskemu zboru »Sloga«, gg.
članom orkestra Nar. gledališča in zboru in vsem
bivšim sostanovalcem, ter končno vsem številnim
znancem in prijateljem, ki so draga pokojnika
spremili na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, 18. januarja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

JOSIP TSCHELIGI, lastnik pivovarne, nazna-
nja pretresujočo vest, da je njegov zaslužni, dolgo-
letni sodelavec, gospod

Julij Mayer

prokurist

dne 17. januarja 1930. v 91. letu starosti mirno za-
spal. Trdka izgubi v njem neumornega in nena-
domestljivega uradnika, katerega bo za vedno ohrani-
la v častnem spominu.

Pogreb nepozabnega se bo vršil v nedeljo dne
19. t. m. ob 14. uri 30. min. iz mrtvašnice na mestno
pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša za dušnico se bo darovala 20. januarja
ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi pri Sv. Magdaleni.

Maribor, dne 17. januarja 1930.
1970

Zahvala.

Ob bridki izgubi naše

Majdice

vsem gg. zdravnikom, ki so jo skušali ohraniti,
vsem čč. sestram, ki so ji lajšali njeno trpljenje,
vsem darovalcem cvetja, vsem onim, ki so nam
stali ob strani ob bridki izgubi in našo pokojnico
spremili na zadnji poti, kot vsem onim, ki so jo
ljubili v življenju, tišočera hvala.

Ljubno ob Savinji, dne 18. januarja 1930.

DR. ARHOVI.

196

*Vsakovrstna svila in
druge specialitete za
maske*

A. & E. Skabernè, Ljubljana

Arthur Bornede:

BELFEGORPustolovski roman
ČETRTI DEL

»Vse hočem vedeti in nihče vam ni dal pravice, da bi mi kaj skrivali. Sicer pa sem itak vse uganila. Ta Belfegor, ki ga zdaj dolžite, da je ukradel truplo moje uboge sestre, je bil njen... ljubimec, jelite?«

»Na žalost,« je rekel Maurice de Thouars.
»A zakaj, povejte mi, zakaj je odvel truplo moje uboge sestre?« je vzkliknila mlada žena.

To pot je Menardier molčal.
Ferval je spoznal, da mora prestat s skrivanjem, ki samo podžiga bolest gospe Mauroyeve in bo prej ali slej povzročilo kak mučen dogodek. Zato je rekel:

»Jacques Bellegarde je glavni krivec umora in tatvine, ki sta bila pred nekaj dnevi izvršena v Louvru.«

»V časopisih sem res brała zgodbo o nekakšni prikazni,« je odvrnila Simonina sestra, »a nisem se bogve kaj zmenila za vso tisto stvar.«

»Toda stvar je izredno resna,« se je oglasil policijski komisar.

»Kako so zapletli Simonu v to zadevo?«

Ferval je odvrnil:

»Kakor ste pravkar slišali, je bila gospodična Desrochesova Bellegardova prijateljica. Vdana mu je bila tako, da se je hotela z njim celo omožiti. On se je branil, češ da nima svojega imetja. A za to dozdnevno tenkočutnostjo se je skrival samo Bellegardeov namen, otrpiti se vaše sestre.«

»Ta namen je z nezasišano okrutnostjo in brezsrčnostjo tudi izvršil,« je prijel Maurice de Thouars.

Menardier je dodal:

»Bellegarde je tako ravnal, ker je hotel imeti komolce proste za beg v inozemstvo, če bi se mu posrečilo ugrabiti zaklad Valoiskih. In ker je hotel biti povsem brez skrbi, da gospodična Desrochesova ne bo za njim, jo je hladnokrvno umoril.«

»Lopov!« je vzkliknila gospa Mauroyeva, ravno v trenutku, ko se je Elza Bergenova vrnila v sobo.

»Umoril?« je vprašal Maurice de Thouars. »Kako jo je umoril?«

Menardier je odvrnil z glasom globokega prepričanja:

»S strupom, ki ji ga je dal, ko sta skupaj obedovala v restoranu Aux Glycines!«

»Resnica je,« je dejal Maurice de Thouars, »da se je čutila naša uboga prijateljica od tistega dne zelo bolno.«

Tako govoreč se je obrnil h gospodični Bergenovi:

»Kaj ne, gospodična?«

»Tako je,« je potrdila družabnica. »Jaz bi celo pripomnila, da sem takoj začela sumiti, a nisem ničesar rekla, ker nisem imela dokazov.«

»A zakaj, je morala Simonu izgniti, potem, ko jo je bil že umoril?« se je razburjala gospa Mauroyeva.

Ferval je odgovoril:

»Bellegarde je bil zvedel, da mislijo truplo raztelesiti; a to je pomenilo zanj odkritje, da je bila gospodična Desrochesova zastrupjena. Zato je hotel spraviti corpus delicti s poti.«

»To je nezasišano!« je vzkliknila mlada žena... »Oh, gospoda, kaj ne, da boste našli truplo moje sestre in maščevali njeno smrt?«

Menardier je odvrnil:

»Same neke ur še potrpite! Ne morem vam povedati, kako bom vesel, ko ga uklenem.«

Ferval je stisnil Mauriceu de Thouarsu roko in se poslovil. Enako sta storila tudi Menardier in policijski komisar. Grof Maurice je spremljal policijske uradnike do vrat.

Redarji na kolesih, ki so se bili po srečnem naključju pripeljali mimo, so zunanji pomagali svojima tovarišema razganjati množico, ki je vse bolj in bolj naraščala in hrumela... Tedajci pa so se odprla vrata in policijski uradniki so stopili iz hiše.

Ko so ju ljudje zagledali, so jeli mrmrati, češ, zdaj bodo vendar že kaj zvedeli. A Ferval je z zvonkim, zapovedujočim glasom ukazal policijskima agentoma:

»Ne dajte ljudem, da bi se ustavljali, in skrbite do nadaljnjega odredbe za to, da nihče ne pride v hišo.«

Policijska agenta sta jela z veliko vneto izvrševati načelnikovo povelje, kar je izzvalo veliko ogorčenega vpitja.

Ferval je stopil k avtu, v katerem se je bil pripeljal. Tedajci pa sta se v njegovo veliko presenečenje pojavila pred njim Chanteccq in komandir Cantarelli.

»Ali velja ta stroga prepoved tudi zame?« je vprašal veliki detektiv policijskega ravnatelja.

»Za mi je, dragi prijatelj,« je nekam suho odvrnil Ferval, »a prepoved velja za vse.«

Chanteccq je nagrbničil čelo in Menardier se je zmagoslavno namuznil. Ferval je nekoliko oprsčenega dodal:

»To pot si izgubil stavo, dragi Chanteccq.«

»Misliš?« je rekel detektiv.

»Prepričan sem.«

»Drevi bomo čuli marsikaj novega,« je z gotovostjo rekel Menardier.

»To je tudi moje mnenje,« je z nasmeškom odvrnil veliki detektiv. Ferval se je poslovil od Chanteccqa in lažnega Cantarellija in sedel s policijskim komisarjem in Menardierjem v svoj voz.

Chanteccq se je sklonil k Bellegardeu, ki je med tem prizorom ves čas opazoval prerivanje množice s policijskima agentoma, in mu pokazal na Simonino hišo.

»Tukaj je ključ skrivnosti!« je rekel s pridruženim glasom.

3. poglavje

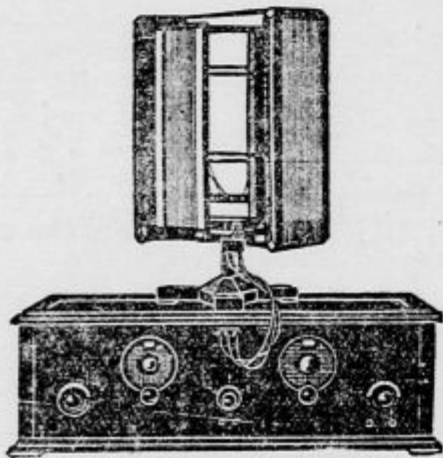
Koleta je sedela v Chanteccqovi delavnici za pisalnim strojem in ravno pretipkavala neko pismo, ko je planila v sobo gospa Gautraisova. Tako je vedela, da ima kuharica spet svoj »katastrofalni obraz«. Zato je trepetaje vstala, kakor bi že naprej slutila, da bo slišala slabo novico.

Radiotehnika Tone Poljšak,

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 5

Najcenejša in najsolidnejša radio-črtna

SENZACIJA! Troceni aparat za priključek na električni tok Din 1900-

Eltzov 6 cervni Radione

je najboljši radioaparat sedanjosti za sprejem na sobno anteno. On je dovršen v izdelavi in učinku toda tako mojsterski enostaven, da lahko operira z njim vsako dete. Naglo dobi čiste postaje, a deluje brez baterij, akumulatorjev in kislin. Edini aparat, ki lovi vse evropske in številne prekmorske postaje na okvirni anteni, brez izmene cev, a reproducira v zvočniku originalno barvo zvoka.

Zahtevajte naš brezplačni radio katalog, zahtevajte še danes brezplačno literaturo o „Radionu“ in ne oklevajte z nakupom.

PRVA RADIO TRGOVINA

Kastner i Ofler, Zagreb

Največja trgovska in izvozna trgovina v državi.

CIRIL ROMINO
tovarnar
EMILIA NOVAK
poštna uradnica
poročena
Škofljica. 1955 a

To prija!

Takoj prenehajo bolečine, srce radostno bije, obraz se veselo razteguje...
Ako Vas popade revmatizem ali ishias, prehlajenje ali živčna utrujenost, ako zaboli v glavi, v vratu, tedaj si privoščite krepko masazo - Fellerjevim prvim, prijetno dišočim Elfafluidom! Vedno zanesljivo delovanje tega dobrega narodnega sredstva dela že skozi 33 let tako priljubljeno „Elfafluid“ z zakonom zavaran! Ravno tako pri notranjih motnjah krčeb, otebelosti - zadostuje nekoliko kapljic na sladkorju!

To pomaga!

V lekarnah in vseh podobnih trgovinah: poiskusne steklenice 6 Din, dvojne steklenice 9 Din, specialne steklenice 26 Din.
Po pošti najmanj 1 zavoje z 9 poiskusnimi, ali 6 dvojnimi, ali 2 specialnimi steklenicami samo 22 Din. Svet takih zavojev že s poštnino in zavojem samo 250 Din. Narodila na naslov:

Eugen V. Feller
lekarnar

Stubica Donja - Elsatrg 245.

Ako pa potrebujete dobro odvajalno sredstvo ki krepi žolce, tedaj zahtevajte Fellerjeve Elea kroglice - 6 kroglic stane 12 dinarjev

Zastopnike

iščemo za Ljubljano za obiskovanje privatnih odjemalcev manufakturnega blaga na obroke. Visoka mesečna plača in procenti. Osebnostne podatke prijavitelj na ponedeljek.

Jovan Drljačić, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 1-6

Vsakov stne trgovske knjige, računske mape, note, herbarije, od emalne knjige, bloke, zvezke i. t. d.

nudim po skrajno ugodnih cenah!
NA DEBELO - NA ORABNO.

Anton Janežič
LJUBLJANA Florjanska ul. 16

Knjigovoznica in čitalnica trgovskih knjig

Samo 49 Din

Št. 125 budilka, 16 cm visoka, dobro kolesje, 3letno jamstvo.
Št. 105. ista, 19 cm visoka, Din 64.20.
Št. 106. ista, z radijskim kazalci in urnikom, Din 76.
Št. 120. kovinska žepna ura, z dobrim kolesjem, polovljena, in registrirana, 3letno jamstvo, Din 44.
Št. 121. ista, z radijskim urnikom in kazalci, Din 58.

Katalog gratis in franko!

H. SUTTNER, Ljubljana 4
Prešernova ulica 4

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici

Na znanje gosp. trgovcem,

da dobe

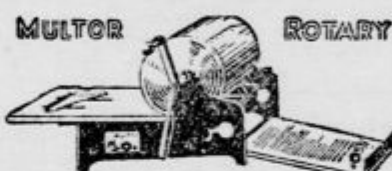
1293

„Slavuj“ gramofone

lahko direktno pri graditelju istih za tovarniško ceno

V. VUJANOVIČ

izdelovalec gramofonov in glasbil

Karlovac, Radičeva ulica 16

Najpopolnejši in najcenejši aparat za muženje, poslednji uspeh nemške industrije Multor Co., Beograd, Obilicjevenac br. 5. Telef 33-01. 201-a

Zabtni kanarčki

v istini fini pevci iz slovite mojsterske šole v Harzu 10 mark in višje, predpenci, plemeniti part, kletke, pica, ričja zdravila. Veleinteresan cenovnik z dragocenimi pobudami zastoj - (Velereja) Grosszucht Heydenreich, Bad Suderode 150. Harz.

CITROEN - avtomobile

najnovije 4 in 6 sedežne odprte in zaprte kakor tudi tovarne in avtobus-chassis

z odplačilom v 12 in 18 mesecih nudi trdnja

24

Sampret in drug, družba z o. z., Ljubljana, Nunska ul. 19

Dostojevskij - Vladimir Levstik

Selo Stepančikovo in njegovi prebivalci

Humoristični roman.

Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani

Vedra kakor pomladni dan je ta knjiga, polna, živahna in nasmejana - po pravici se trdi o nji, da je

najboljši humoristični roman na svetu.

Selo Stepančikovo je najprijetnejša pilula „Dostojevščine“ za tiste čitatelje, ki sicer ne marajo Dostojevskega, češ, da je pre malo umiliv ali „prežalosten.“

Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in velja brošura 44 Din, v platno vezana 56 Din.

Nova knjiga

Nova knjiga

Za lepo stanovanje:

1878

Madras zastor, trodelni, 2 krili z draperijami, v najnovjših barvah, za spalno sobo počenši od Din 75 za jedilnico počenši od Din 320 (izdelan z umetno svilo)

Preproga po metru iz domačega motvoza z zeleno ali črno borduro, širine 65 cm, po metru Din 28

Pregrinjalo iz domačega jutinega motvoza, v velikosti 55 x 130 Din 90

Gobelin namizni prt v velikosti 150 x 150 Din 125

in velika zbira linoleuma, flanelastih in volnenih odev v III. nadstropju trgovske trdnje

Kastner i Ofler, Zagreb

Ob času olimpijade

bo prodajala trdka

1956

Ivan Savnik, Kranj

raznovrstne smučarske kakor tudi turistične predmete

po reklamnih cenah tako:

lepe jesenove deske od Din 110 do 160, skakalne deske Din 155, kompletna Seidl stremena samo Din 98, lepe leskove palice od Din 50 naprej. Maže po Din 8, 10 in 15. Predpisane smučarske čepice samo Din 45. Blago za kro e meter Din 68, 80 in 110. Velika izbira pravih noveških rokavic, nogavic in šalov.

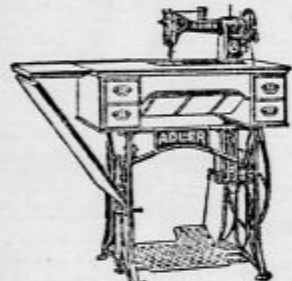
Pridite! Prepričajte se!

SANDRIK
ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
SREČKO PODGORNİK
ZAGREB - PANTOVČAK 1/1

Šivalni stroji

„Gritzner“, „Adler“, „Kayser“

in kolesa najboljša v materialu, precizna konstrukcija, krasna oprema ter po najnižjih cenah, kakor tudi pisalni stroji

„Urania“ so samo pri
JOSIP PETELINC
Ljubljana — Tel. 2913

Ob vodi v bližini Prešernovega spomenika

Večletna garancija!

Pouk v vezenju brezplačen!

Stiri sedežen auto znamke

„RENAULT“

v zelo dobrem stanju po ugodni ceni prodam.
FRANC MOČVNIK, MARIBOR Rotovski trg 8

Oblastveno koncesijonirana

ŠOFERSKA ŠOLA

I. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite.

LJUBLJANA, Bleiweisova 52

Politični memoari

snadalo med najboljšimi čtivo v vseh literaturah. Sem spada dr. Vošnjakova knjižica

U borbi za ujedinjenju narodnu državu

Ki je izšla za božič in je silno interesantna in z ozirom na pravkar se vršče sorenembe velekakualna.

Jako elegantno opremljena knjižica obsega 410 strani in velja broširana Din 120.—, v platno vezana pa Din 140.—. Naroča se v

knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica 54

Konzervne tovarne družba z o. z.

na Drhniki

prodajajo

na dan 29. t. m. ob 9. uri dopoldne potom prostovoljne

sodne javne dražbe

vse svoje nepremičnine v sledečih skupinah:

Skupina I.

Hiša št. 8 z vrtom

izključna cena Din 70.000.—

Skupina II.

Hiša št. 9 z vrtom

izključna cena Din 260.000.—

Skupina III.

ŽAGA z delavnico

za zaboje urejeno z modernimi stroji in veliko sušilnico ter lastnim industrijskim tirom in ca. 20.000 m² sveta za skladišča lesa. Kapaciteta ca 1000 m³ zrezanja okroglega lesa in 250 do 300 vagonov z. bojev (friz. itd.) izključna cena Din 750.000.—

Skupina IV. TOVARNA

kot taka, s ca. 9.000 m² zazdanega sveta, s služnostno pravico na industrijski tir posebno pripravna za kako tekstilno ali kemično tovarno ali pivovarno kar je že bila (prejšnja t. č. chova pivovarna) izključna cena Din 410.000.—

Skupina V.

STAVBENI SVET

v izmeri 18.000 m² bodisi v celoti, bodisi v malih parcelah od ca 1000 do 2000 m² izključna cena Din 210.000.—

Vsa zgoraj navedena zemljišča ležijo ob glavni cesti Ljubljana-Trst. Podrobne informacije glede dražbe in dražbenih pogojev se dobijo pri vrhniškem okrajnem sodišču. Druga pojasnila se dobijo pri g. dr. Feliksu Hauerju, Ljubljana, Knafljeva ulica 4 in pri ogledu na licu mesta iz prijaznosti pri g. I. Magušarja, Vrhnika 9.

Želja vsakega človeka je, imeti svojo hišo na svojem zemljišču — svoj lastni dom. — To se Vam izpolni, ako naročite pri spodaj imenovani trdnici leseno hišo. — Trdnica izdeluje v svoji tovarni moderne lesene hišice od Din 22.000 naprej. — Z leseno zgradbo dosežete najzdravejše stanovanje. S priprosto izdelavo umetniško lep učinek in priključno domačnost. — Lesene stanovanjske stavbe gradijo v največjem času kulturni narodi, posebno v Nemčiji, Švici in dr. — Dobavni rok od dneva naročila do izvedbe 1—2 meseca. — Trdnica izdeluje tudi večje stanovanj. barake, delavnice, skladišča, razstavne in društvene dvorane velikih razpelin z uporabo last. patenta »Rafel« Jug. Pat. št. 4755.

Lesna industrija

FRAN RAVNIKAR

Ljubljana, Linhartova ulica 25 — Telefon šte. 24—15

Skladiščnika ali skladiščnico

sprejemmo takoj. V stroki izvežbani in kavcije zmožni imajo prednost. Samo pismene ponudbe na naslov: Prva jugoslovanska tovarna dežnikov JOSIP VIDMAR, LJUBLJANA, Pred Škofijo 19.

Pekovskega pomočnika

Slovenca, samostojno moč, za celokupno delo v pekarni za dobro uvedeno pekarijo v Splitu sprejemem. Plača napram sposobnostim. event. tudi delež na zaslužku. Samo resni kandidati s prvovrstnimi referencami naj se javijo na naslov: M. Jovanović, trg., Split. 1945

Priložnostni nakup!

»Opel« limousina, razstavni voz skoraj nov po ugodni ceni naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 1950

Moč osebnega vpliva

11 učnih pisem

za hipnotizem, sugestijo, telepatijo itd. Orig. amerik. metode. Popoln uspeh garantiran! Krasna knjiga z navodili in prilogami Din 28. Pošilja: »Veda in znanost«, CELJE, Razlagova ulica 8.

Krajevne zastopnike

za Maribor, Celje in Ptuj sprejme tovarniško podjetje za prodajo dobro izdane predmeta proti proviziji. — V poštev pridejo le pri trgovcih dobro vpeljane osebe. — Ponudbe z navedbo referenc pod »Nr. 4065« na Jugomosse, Zagreb, Zrinjskega trg 20.

Astmatiki

so bedni ljudje

bore se za zrak, postajajo nervozni, ne morejo spati, ne redno deati; proti temu se upoabljajo z velikim upihom

Astimol bronchial cigarete,

ki takoj ublažijo in kasneje tudi ozdravijo

Dobivajo se v lekarnah

Centralne

Inženir Gustav Zemánek

kurjave

& Co,

vodovode

družba z o. z. Ljubljana, Knafljeva

ul. št. 10 — Telef. 2621

Najbolje vpejana velika odlična trdnica kratke robe grositka v Vojvodini sprejme

zastopnika za pletenine.

Samo prvovrstne res zmožne trdnice pridejo v poštev. Ponudbe pod »Sicherer Erfolg« na oglasni oddelek Jutra 1885

Tromesečni kuhinjski tečaj

na dr. Krekovi meščanski gospodinjski šoli

V ZG. ŠIŠKI

se prične 3. februarja 1930.

Pouk se vrši od 1/3 do 7. zv.

Poslovodja za nakup in prodajo

za večjo trgovino z galanterijo, igračami in nürnbergsko robo v večjem mestu se išče.

Reflektanti z daljšo prakso, popolnoma zmožni nemiščine, naj pošljejo ponudbe in mezdne pogoje pod »Poslovodja« na oglasni oddelek »Jutra«. 1882

Z lasmi je, kakor z zobmi:

neguj jih, dokler jih imaš. Naročite »Ines«, ki je edino naravno sredstvo za negovanje lasišča. »Ines« je sestavljen vester kemik in je torej zanesljivo sredstvo za rast las, proti izpadanju in proti osivelosti. — Lonček stane Din 38.—. Razpošilja po povzetju zastopstvo »Ines«, Ljubljana, Merosodna ulica 11.—12.

Umetne cvetlice,

posebne vence in šopke za neveste ter pajčolane v največji izbiri pri

C. Büdefeldt, Maribor, Gosposka ulica. NA DEBELO!

NA DROBNO!

Zahvala.

Vsem, ki so v teh težkih dneh z nami sočustvovali, darovali dragi pokojnici toliko krasnega cvetja in jo v tako častnem številu spremili k zadnjemu počitku, izrekamo tem potom našo prsrčno zahvalo.

Rodbine Mulaček-ove
in Dr. Tomažič-eva.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Ustanovljena leta 1900

Delniška glavnica: Din 50.000.000.—

Skupne rezerve cca. Din 10.000.000.—

Telefonske šte. : 2861, 2413, 2502, 2503

Centrala: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptaj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Zagreb

Brzojavni naslov: BANKA

Brzojavni naslov podružnic

LJUBLJANSKA BANKA

39a

Se priporoča za vse bančne posle

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.